

Ročenka Nejvyššího soudu

2021

Ročenka Nejvyššího soudu

2021

OBSAH

ÚVODNÍ SLOVO PŘEDSEDY NEJVYŠŠÍHO SOUDU _____	6	2. 3. 3. Statistické údaje o činnosti občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu _____	27
1. NEJVYŠŠÍ SOUD JAKO VRCHOLNÝ ORGÁN CIVILNÍHO A TRESTNÍHO SOUDNICTVÍ _____	10	2. 3. 4. Výběr důležitých rozhodnutí občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu v roce 2021 _____	31
1. 1. Složení Nejvyššího soudu _____	11	2. 4. Trestní kolegium Nejvyššího soudu v roce 2021 _____	45
1. 2. Sídlo Nejvyššího soudu, kontakty _____	12	2. 4. 1. Přehled rozhodovací činnosti trestního kolegia Nejvyššího soudu _____	45
1. 3. Organizační schéma _____	14	2. 4. 2. Sjednocovací činnost trestního kolegia Nejvyššího soudu _____	49
1. 4. Soudci Nejvyššího soudu v roce 2021 _____	16	2. 4. 3. Statistické údaje o činnosti trestního kolegia Nejvyššího soudu _____	51
1. 4. 1. Soudci stážísté působící u Nejvyššího soudu v roce 2021 _____	17	2. 4. 4. Výběr důležitých rozhodnutí trestního kolegia Nejvyššího soudu v roce 2021 _____	52
1. 4. 2. Soudci nově přidělení k Nejvyššímu soudu v roce 2021 _____	18	2. 5. Zvláštní senát zřízený podle zákona č. 131/2002 Sb., o rozhodování některých kompetenčních sporů _____	65
2. ROZHODOVACÍ ČINNOST _____	20	2. 6. Ocenění pro soudce Nejvyššího soudu _____	66
2. 1. Plénum Nejvyššího soudu _____	20	2. 7. Další aktivity soudců Nejvyššího soudu _____	67
2. 2. Sběrka soudních rozhodnutí a stanovisek _____	20	2. 7. 1. Legislativní činnost _____	67
2. 3. Občanskoprávní a obchodní kolegium Nejvyššího soudu v roce 2021 _____	21	2. 7. 2. Školící činnost soudců a účast při odborných zkouškách _____	68
2. 3. 1. Přehled rozhodovací činnosti občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu _____	21	2. 7. 3. Publikáční činnost _____	68
2. 3. 2. Sjednocovací činnost občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu _____	27	2. 8. Administrativní pracovníci úseku soudního výkonu _____	69
		2. 9. Úsek soudních agend _____	70

3. VNITROSTÁTNÍ A ZAHRANIČNÍ VZTAHY _____	73	6. 2. Tiskový mluvčí _____	83
3. 1. Činnost oddělení analytiky a srovnávacího práva _____	73	6. 3. Poskytování informací podle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím _____	83
3. 1. 1. Analytická činnost _____	73	7. VYŘIZOVÁNÍ STÍŽNOSTÍ PODLE ZÁKONA Č. 6/2002 SB., O SOUDECH A SOUDCÍCH _____	87
3. 1. 2. „Výběr rozhodnutí ESLP pro justiční praxi“ a „Bulletin“ _____	74	8. ODDĚLENÍ DOKUMENTACE A ANALYTIKY JUDIKATURY ČR_	88
3. 1. 3. Mezinárodní skupina pro právní komparatistiku _____	74	8. 1. Oddělení Sbírký soudních rozhodnutí a stanovisek _____	90
3. 1. 4. Justiční síť Evropské unie _____	75	9. KNIHOVNA NEJVYŠŠÍHO SOUDU _____	91
3. 1. 5. Kulatý stůl k aktuálním otázkám soudcovské etiky _____	75	10. ODDĚLENÍ INFORMAČNÍCH TECHNOLOGIÍ _____	92
3. 2. Účast předsedy a místopředsedy Nejvyššího soudu na tuzemských a zahraničních konferencích _____	76	11. ODDĚLENÍ STŘETU ZÁJMŮ _____	93
3. 2. 1. Předseda Nejvyššího soudu _____	76	11. 1. Činnost oddělení _____	93
3. 3. Významné zahraniční pracovní cesty soudců _____	78	11. 2. Statistické údaje _____	94
3. 4. Významné zahraniční návštěvy u Nejvyššího soudu _____	78	12. POVĚŘENEC PRO OCHRANU OSOBNÍCH ÚDAJŮ _____	95
4. HOSPODAŘENÍ _____	79	ZÁVĚREČNÉ SLOVO MÍSTOPŘEDSEDY NEJVYŠŠÍHO SOUDU ____	96
5. PERSONÁLNÍ ODDĚLENÍ _____	81		
6. ODDĚLENÍ STYKU S VEŘEJNOSTÍ, POSKYTOVÁNÍ INFORMACÍ _____	82		
6. 1. Informační kancelář _____	82		

ÚVODNÍ SLOVO PŘEDSEDY NEJVYŠŠÍHO SOUDU

Vážený čtenáři,

většina z Vás jistě vstupovala, stejně jako já, do roku 2021 s očekáváním, že svět definitivně porazí koronavirovou krizi a náš život se díky tomu vrátí do normálu, a to jak po stránce pracovní, tak i v soukromí. Nestalo se tak. Proto jsme i nadále po celý rok všichni fungovali, žili a pracovali, v jakémisi mimořádném režimu, který neměl srovnání s ničím, co jsme do té doby prožili. Právě proto jsem na úvod roku 2022 v souvislosti s vyhodnocením kompletních statistik rozhodovací činnosti Nejvyššího soudu za rok 2021 s potěšením přijal zprávu, že i loni naši soudci, navzdory mimořádným okolnostem spojeným s pandemií, vyřídili o něco více věcí, než byl počet věcí nově zaevidovaných podatelnou. Opět se nám tak podařilo mírně snížit počet nevyřízených spisů, respektive řízení, ve kterých bude třeba rozhodnout v letošním roce. Příklad za všechny: Zatímco se například v agendě civilních dovolání z roku 2020 do roku 2021 přesouvalo 1 663 nevyřízených věcí, nyní to bylo na přelomu roku 1 569 věcí, tedy téměř o sto méně. Zachováváme si také, v evropském srovnání, poměrně krátké doby řízení v jednotlivých věcech, když v agendě trestních dovolání rozhodují senáty průměrně za 42 dní, v agendě civilních dovolání je to pak 160 dní.

Celkem 72 soudců Nejvyššího soudu, s přispěním několika soudců stážístů, vyřídilo napříč všemi agendami v roce 2021 celkem 6 789 věcí, přičemž na trestním kolegiu to bylo 1 816 věcí, u občanskoprávního a obchodního kolegia 4 973 věcí. Podatelna v roce 2021 nově zaevidovala 6 728 spisů, přesněji 1 856 věcí k rozhodnutí v trestních věcech a 4 872 věcí k rozhodnutí v civilních agendách. Ani soudcům nemůže jít, tak jako v ostatních oborech lidské činnosti, jen o kvantitu, ale především o kvalitu. Proto chci zdůraznit, že mezi tisícovkami rozhodnutí z roku 2021 se v obou kolegiích nachází velké množství mimořádně kvalitních rozsudků a usnesení.

Ostatně to potvrzuje také velmi příznivý, a setrvalý, trend stále se snižujícího počtu rozhodnutí, která Nejvyššímu soudu po napadení ústavní stížností ruší Ústavní soud. Loni soudci Ústavního soudu zrušili celkem 59 rozhodnutí senátů Nejvyššího soudu, většinou se jednalo o rozhodnutí z předchozích let. V porovnání například s rokem 2016 je to téměř polovina, tehdy bylo totiž ústavními soudci zrušeno více než 100 rozhodnutí Nejvyššího soudu, konkrétně 102. Máme přitom opět předpoklad tuto statistiku vylepšit, protože v okamžiku, kdy píšu tyto řádky, je z loni podaných ústavních stížností po projednání ústavními soudci zrušeno jen 16 rozhodnutí. Celkem přitom bylo v roce 2021 ústavní stížností

napadeno hned 1 511 rozhodnutí Nejvyššího soudu, ve 422 případech se jednalo o rozhodnutí trestního kolegia, dále Ústavní soud evidoval 1 086 stížností proti rozhodnutím občanskoprávního a obchodního kolegia a 3 ústavní stížnosti byly podány proti rozhodnutím v rejstříku Nd, což jsou na civilním úseku Nejvyššího soudu rozhodované návrhy na delegaci, tedy například spory o příslušnost mezi soudy anebo návrhy na vyloučení soudců z projednávání konkrétní věci. Ústavní soud přitom stihl už loni rozhodnout o 1 070 ústavních stížnostech proti rozhodnutím senátů Nejvyššího soudu, které mu v roce 2021 napadly.

Jedním z nejvýznamnějších rozhodnutí Nejvyššího soudu v roce 2021 je rozsudek velkého senátu trestního kolegia Nejvyššího soudu z 16. března 2021, sp. zn. 15 Tdo 110/2021, který reagoval na očekávání široké odborné i laické veřejnosti a nade vše pochybnost sjednotil rozhodovací praxi, když konstatoval, že pro použití § 205 odst. 4 písm. b) trestního zákoníku, vztahujícího se k trestným činům krádeže spáchaným za stavu ohrožení státu nebo za válečného stavu, za živelní pohromy nebo jiné události vážně ohrožující život nebo zdraví lidí, veřejný pořádek nebo majetek, musí být jednoznačně prokázána věcná souvislost spáchané krádeže s danou událostí, za kterou lze považovat i aktuální výskyt koronaviru označovaného jako SARS-CoV-2 a způsobujícího onemocnění COVID-19. Nestačí tedy, aby existovala pouze souvislost daná tím, že ke krádeži došlo v době, kdy platil vládou vyhlášený nouzový stav. Toto rozhodnutí bylo velkým senátem trestního kolegia vydáno v nejrychlejším možném čase, tak jak to platné zákony umožňují, aby jako důležitý judikát předestřelo právní názor Nejvyššího soudu všem nižším soudům v České republice.

Senáty civilního kolegia dostaly v roce 2021 konečně více příležitostí k výkladu některých částí nového občanského zákoníku anebo například zákona o obchodních korporacích. Ročenka, kterou právě listujete, mimo jiné obsahuje právní věty řady judikátů, kterými Nejvyšší soud takto plní jednu ze svých zásadních rolí, sjednocuje judikaturu.

I přes rozsáhlá omezení spojená s cestováním do zahraničí a recipročně také mnoho bezpečnostních opatření, kterými podmínila naše vláda vstup cizích státních příslušníků na území České republiky, jsem rád, že se mi především v druhé polovině roku 2021 podařilo setkat se s předsedy nejvyšších soudních instancí z řady evropských zemí. Kromě několika vzájemných návštěv s předsedou Nejvyššího soudu Slovenské republiky Jánem Šikutou a setkání s předsedy nejvyšších soudů a ústavních soudů dalších států takzvaného bývalého východního bloku, kde v minulých desetiletích řešili, a někde stále ještě řeší, obdobné problémy jako my, bylo pro mě osobně velkou inspirací jednání s předsedkyní Nejvyššího soudu Rakouska Elisabeth Lovrek, předsedkyní Kasačního soudu Francie Chantal Arens anebo s předsedkyní Spolkového soudního dvora Bettinou Limperg. Právě vysoké představitele německé justice například velmi zaujala naše pozitivní, léta už osvědčená, dobrá zkušenost s asistenty soudců. Francouzští kolegové soudci, zvyklí svá rozhodnutí neodůvodňovat tak podrobně, jako u nás, chtěli seznámit s našimi zkušenostmi s řádným a srozumitelným odůvodňováním soudních rozhodnutí a zajímali se také o další naše přístupy ke zvyšování důvěryhodnosti justice v očích veřejnosti. Zároveň jsme přitom od našich kolegyně a kolegů ze zemí s vyspělou právní kulturou opakovaně získávali užitečnou zpětnou vazbu. A tak jsem se v roce

2021 mimo jiné znovu přesvědčil o tom, že se nemáme zač stydět, vůbec se nemusíme obávat ani v zemích s takto vyspělou demokracií, ke kterým stále ještě občas vzhlížíme s respektem, představit naše nové přístupy a nápady směřující k zefektivnění práce soudců. Česká justice si v Evropě i nadále buduje své dobré jméno.

Na závěr mi dovolu, abych se zmínil také o investičních akcích, které po řadě let, kdy neměl Nejvyšší soud dostatek financí na jejich provedení, můžeme postupně plánovat a realizovat. Když bylo v říjnu 2019 slavnostně otevřeno nové desetipodlažní křídlo historické budovy Nejvyššího soudu, vystavěné na místě zbouraného nájemního domu v Bayerově ulici, věděli jsme, že bude potřeba co nejdříve investovat také do samotné původní památkově chráněné stavby z roku 1932. Bylo třeba zabránit například velkému úniku tepla přes historická okna, kterými po bezmála 90 letech užívání nepříjemně profukovalo, některá nešla ani otevřít, jiná pořádně zavřít. Proto, jakmile Nejvyšší soud ukončil budování nové moderní přístavby, pustil se po pár měsících do rozsáhlé výměny anebo repase více než 350, většinou dřevěných, oken a ostatních fasádních výplní, akce za více než 25 milionů korun. Nová okna musela být na základě požadavku památkářů věrnými replikami těch původních, přičemž projektanti se spolu s firmou, která v letech 2020 a 2021 zakázku realizovala, potýkali s nebývalým množstvím originálních konstrukcí, když na vnějším plášti budovy Nejvyššího soudu napočítali celkem 42 různorodých typů oken a dalších skleněných výplní.

Z čeho mám rovněž radost, je nedávno započatá rekonstrukce velkého jednacího sálu. Svoji reprezentativní funkci tento náš jediný sál, kam

se vejdou všichni soudci, už dávno ztratil, technicky snad nikdy ani neodpovídal požadavkům moderní doby. To vše se ještě letos změní. A já doufám, že v tomto novém moderním sále budeme moci na podzim přivítat účastníky jedné z nejdůležitějších akcí pořádaných u příležitosti předsednictví České republiky v Radě Evropské unie, Kolokvia předsedů Sítě nejvyšších soudů Evropské unie. Jsem upřímně velmi potěšen, že nám pořádání takto významné mezinárodní akce kolegové předsedové nejvyšších soudů z celé Evropy světili. Je to výzva, a já věřím, že jako pořadatelé jistě naplníme veškerá očekávání s ní spojená.

Váš Petr Angyalossy

JUDr. Petr Angyalossy, Ph.D.
předseda Nejvyššího soudu

1. NEJVYŠŠÍ SOUD JAKO VRCHOLNÝ ORGÁN CIVILNÍHO A TRESTNÍHO SOUDNICTVÍ

Nejvyšší soud je vrcholným soudním orgánem ve věcech patřících do pravomoci soudů v občanském soudním řízení a v trestním řízení. Jeho senáty rozhodují o mimořádných opravných prostředcích s výjimkou záležitostí, které patří do kompetence Ústavního soudu a Nejvyššího správního soudu.

Mimořádnými opravnými prostředky jsou dovolání proti rozhodnutím soudů druhého stupně a také stížnosti pro porušení zákona podávané na trestním úseku ministrem spravedlnosti. Nejvyšší soud rozhoduje v případech zákonem stanovených rovněž o určení místní a věcné příslušnosti soudů, uznávání cizozemských rozhodnutí, povolení průvozu osoby na základě evropského zatýkacího rozkazu, přezkumu příkazů k odposlechu či v pochybnostech o vynětí z pravomoci orgánů činných v trestním řízení.

Nejvyšší soud hraje zásadní roli při sjednocování judikatury. Činí tak zejména rozhodováním o dovolání a vydáváním stanovisek k jednotnému výkladu zákona. Nejdůležitější rozhodnutí Nejvyššího soudu, popř. soudů nižších stupňů, a stanoviska kolegií nebo pléna Nejvyššího soudu, jsou vydávána ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek.

Nejvyšší soud je podle zákona č. 159/2006 Sb., o střetu zájmů, ve znění pozdějších předpisů, od 1. 9. 2017 pověřen také shromažďováním a kontrolou oznámení o činnostech, majetku, příjmech, darech a závazcích všech, více než 3 000, soudců České republiky. Evidovaná oznámení jsou neveřejná.

1. 1. Složení Nejvyššího soudu

V čele soudu stojí předseda Nejvyššího soudu a místopředseda Nejvyššího soudu. Dne 20. 5. 2020 jmenoval prezident republiky Miloš Zeman předsedou Nejvyššího soudu **JUDr. Petra Angyalossyho, Ph.D.**, a to na funkční období 10 let. Místopředsedovou Nejvyššího soudu je od 17. února 2021 **JUDr. Petr Šuk**, kterého prezident republiky Miloš Zeman rovněž jmenoval na funkční období 10 let.

Dále se Nejvyšší soud skládá z předsedů kolegií, předsedů senátů a dalších soudců.

Předseda Nejvyššího soudu zastává funkci řídicí a správní. Mimo to vykonává i vlastní rozhodovací činnost, jmenuje předsedy kolegií, předsedy senátů, asistenty soudců a také zaměstnance soudu do vedoucích funkcí. Vydává organizační, kancelářský řád a po projednání v plénu i jednací řád. Po projednání se soudcovskou radou vydává rozvrh práce na období kalendářního roku. Předseda Nejvyššího soudu určuje program pléna. Plénu i kolegiím navrhuje zaujetí stanoviska k rozhodovací činnosti soudů.

Místopředseda Nejvyššího soudu zastupuje předsedu soudu v době jeho nepřítomnosti, za přítomnosti předsedy vykonává pravomoci, kterými je předsedou pověřen. Dohlíží na vyřizování stížností, zejména pak stížností na průběh řízení u soudu všech stupňů, shromažďuje připomínky soudců Nejvyššího soudu k nově připravovaným zákonům

a ve spolupráci s Justiční akademií zaštiťuje vzdělávací semináře pro asistenty, poradce a zaměstnance Nejvyššího soudu.

Nejvyšší soud má dvě kolegia, a to občanskoprávní a obchodní kolegium a kolegium trestní. V čele stojí předsedové kolegií, kteří řídí a organizují jejich činnost. Funkci předsedy občanskoprávního a obchodního kolegia zastával v roce 2021 **JUDr. Jan Eliáš, Ph.D.**, který byl na funkční období 5 let jmenován už k 1. 1. 2019; předsedou trestního kolegia je od 1. 1. 2016 až doposud **JUDr. František Púry, Ph.D.**, který byl pověřen vedením tohoto kolegia už od 1. 9. 2015. K 31. 12. 2020 skončilo Františku Púrymu první pětileté funkční období, ale předsedou Nejvyššího soudu byl jmenován od 1. 1. 2021 na dalších 5 let. Kolegia zaujímají stanoviska k rozhodovací činnosti soudu, sledují a vyhodnocují jejich pravomocná rozhodnutí a zobecňují získané poznatky. Podněty k návrhům na zaujetí stanoviska k rozhodovací činnosti soudů předkládají předsedovi Nejvyššího soudu. Na návrh předsedy Nejvyššího soudu, předsedy kolegia nebo velkého senátu zaujímají kolegia stanoviska, vybírají a rozhodují o zařazení zásadních judikátů do Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek.

Ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek jsou zveřejňována všechna stanoviska pléna Nejvyššího soudu, občanskoprávního a obchodního kolegia, trestního kolegia, vybraná rozhodnutí jednotlivých senátů a vybraná rozhodnutí soudů nižších stupňů.

Plénum, které se skládá z předsedy Nejvyššího soudu, místopředsedy Nejvyššího soudu, předsedů kolegií, předsedů senátů a dalších soudců

Nejvyššího soudu, je nejvýznamnějším kolektivním orgánem Nejvyššího soudu. Projednává jednací řád Nejvyššího soudu, zaujímá stanoviska k rozhodovací činnosti soudů v otázkách týkajících se obou kolegií nebo sporných mezi kolegií.

Velké senáty jsou složeny z nejméně devíti soudců příslušného kolegia Nejvyššího soudu. Velký senát kolegia rozhoduje tehdy, postoupil-li mu věc některý ze senátů Nejvyššího soudu proto, že při svém rozhodování dospěl k právnímu názoru, který je odlišný od právního názoru již vyjádřeného v rozhodnutí Nejvyššího soudu.

Tříčlenné senáty rozhodují zejména o dovoláních, o uznání a vykonatelnosti rozhodnutí cizozemských soudů na území České republiky, v trestních věcech rozhodují rovněž o stížnostech pro porušení zákona. V čele každého senátu Nejvyššího soudu je předseda senátu, který organizuje jeho práci, včetně přidělování věcí jednotlivým členům senátu.

Soudcovská rada je u Nejvyššího soudu zřízena jako poradní orgán předsedy Nejvyššího soudu. Členové jsou voleni shromážděním všech soudců Nejvyššího soudu na funkční období pěti let. Poslední volby do soudcovské rady se uskutečnily 29. 11. 2017. V čele pětičlenné soudcovské rady stojí její předseda, kterým je od 1. 5. 2019 **JUDr. Lubomír Ptáček, Ph.D.**

1. 2. Sídlo Nejvyššího soudu, kontakty

Nejvyšší soud sídlí na adrese: Burešova 570/20, 657 37 Brno
Telefonní číslo ústředny: + 420 541 593 111
e-mailová adresa: podatelna@nsoud.cz
ID datové schránky: kccaa9t
Webové stránky: www.nsoud.cz
Twitter: @Nejvyssisoud
LinkedIn: <https://cz.linkedin.com/company/nejvyssi-soud>
Instagram: <https://instagram.com/nejvyssisoud>

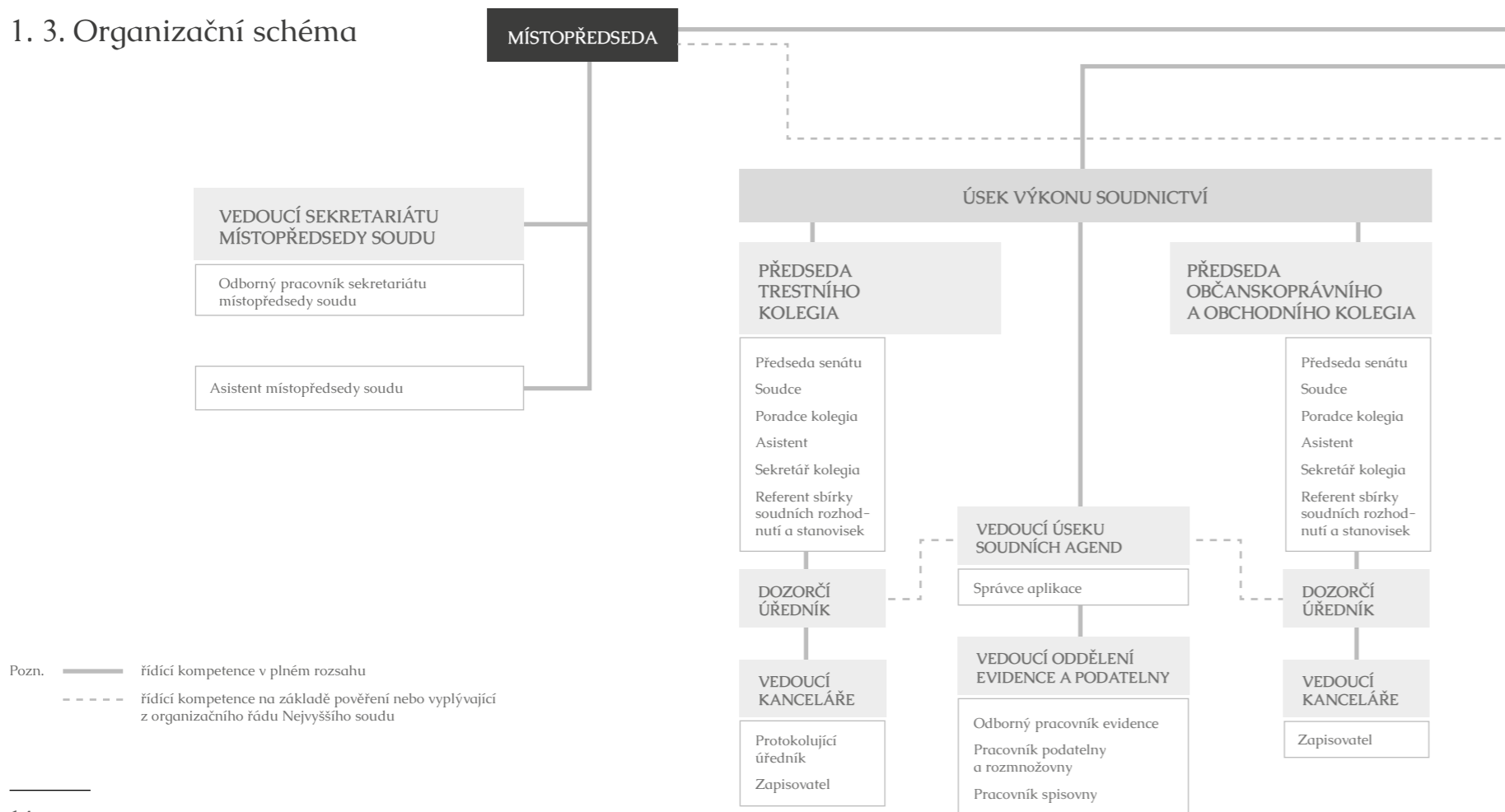
Nejvyšší soud sídlí od roku 1993 v památkově chráněné budově původního Všeobecného pensijního ústavu, která byla postavena podle projektu Emila Králíka, profesora České vysoké školy technické v Brně, v letech 1931 až 1932.

Po 2. sv. válce se v budově vystřídalo několik institucí. Od 60. let minulého století zde měl své sídlo sekretariát Krajského výboru KSČ, pro jehož potřeby byla provedena v roce 1986 podle projektu Milana Steinhauera necitlivá nadstavba mansardového patra a do nádvoří vestavěn také dvorní trakt se stupňovitě uspořádaným sálem.

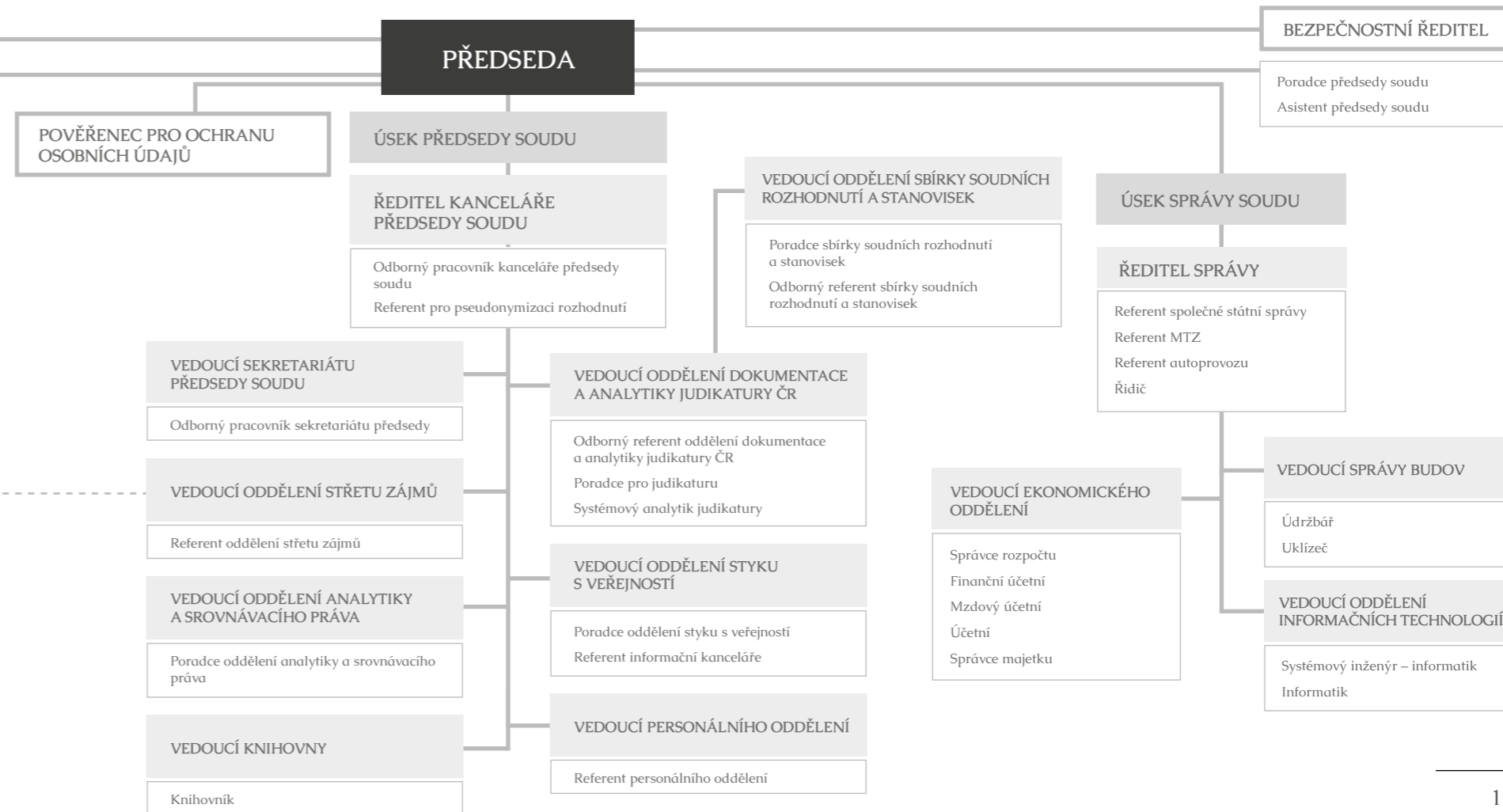
Začátkem 90. let se zde na krátký čas usídlil Rektorát Masarykovy univerzity a Ústav výpočetní techniky Masarykovy univerzity. Část budovy využívalo i Vysoké učení technické a Janáčkova akademie múzických umění, a to až do roku 1996.

Dne 1. 10. 2019 se po mnoha letech Nejvyšší soud dočkal otevření nového křídla svého sídla, které přiléhá k původní historické funkcionalistické budově v Bayerově ulici. Nová administrativní budova má sedm nadzemních pater a tři patra pod zemí. V nejnižším patře se nachází kromě technologií také nový archiv Nejvyššího soudu, nad ním je ve dvou patrech podzemních garáží 20 parkovacích stání. V kancelářích nově našlo své zázemí 143 zaměstnanců soudu, zejména asistentů soudců. Až 26 let po svém vzniku získává Nejvyšší soud v přízemí nového křídla budovy konečně důstojné prostory pro svoji rozsáhlou knihovnu, v prvním nadzemním patře pak byla vybudována nová jednací místnost, která může zároveň sloužit jako menší multifunkční sál. Přilehlá terasa byla projektována jako oddychová zóna.

1. 3. Organizační schéma

Pozn. ————— řídící kompetence v plném rozsahu
 - - - - - řídící kompetence na základě pověření nebo vyplývající z organizačního řádu Nejvyššího soudu

1. 4. Soudci Nejvyššího soudu v roce 2021

Trestní kolegium

JUDr. Petr Angyalossy, Ph.D.
JUDr. Radek Doležel
JUDr. Antonín Draščík
JUDr. Tomáš Durdík
JUDr. Jan Engelmann
Mgr. Pavel Göth
JUDr. Bohuslav Horký
JUDr. František Hrabec
JUDr. Aleš Kolář
JUDr. Ivo Kouřil
JUDr. Věra Kůrková
JUDr. Josef Mazák
JUDr. Marta Ondrušová
JUDr. Jiří Pácal
JUDr. František Púry, Ph.D.
JUDr. Blanka Roušalová
JUDr. Bc. Jiří Říha, Ph.D.
JUDr. Petr Šabata
JUDr. Milada Šámalová
JUDr. Pavel Šilhavský
JUDr. Petr Škvain, Ph.D.
JUDr. Vladimír Veselý
JUDr. Roman Vicherek, Ph.D.

Občanskoprávní a obchodní kolegium

Mgr. Vít Bičák
JUDr. Pavlína Brzobohatá
JUDr. Marek Cigánek
JUDr. Filip Cileček
JUDr. Zdeněk Des
JUDr. Marek Doležal
JUDr. Jiří Doležilek
JUDr. Václav Duda
JUDr. Bohumil Dvořák, Ph.D., LL.M.
JUDr. Jitka Dýšková
JUDr. Jan Eliáš, Ph.D.
JUDr. Miroslav Ferák
JUDr. Roman Fiala
JUDr. Petr Gemmel
Mgr. David Havlík
JUDr. Ing. Pavel Horák, Ph.D.
JUDr. Kateřina Hornochová
JUDr. Pavel Horňák
JUDr. František Ištvanek
JUDr. Miroslava Jirmanová, Ph.D.
Mgr. Michal Králík, Ph.D.
Mgr. Petr Kraus
JUDr. Pavel Krbek
JUDr. Zdeněk Krčmář
JUDr. Pavel Malý

JUDr. Helena Myšková
JUDr. Jiří Němec
JUDr. Michael Pažitný, Ph.D.
Mgr. Milan Polášek
JUDr. Zbyněk Poledna
JUDr. Pavel Příhoda
JUDr. Lubomír Ptáček, Ph.D.
JUDr. Olga Puškinová
Mgr. Zdeněk Sajdl
JUDr. Pavel Simon
JUDr. Jiří Spáčil, CSc.
JUDr. Karel Svoboda, Ph.D.
JUDr. Petr Šuk
JUDr. Hana Tichá
JUDr. Pavel Tůma, Ph.D., LL.M.
JUDr. David Vláčil
JUDr. Petr Vojtek
JUDr. Pavel Vrcha, MBA
JUDr. Martina Vršanská
JUDr. Robert Waltr
JUDr. Jiří Zavázal
JUDr. Aleš Zezula
JUDr. Ivana Zlatohlávková
Mgr. Hynek Zoubek

1. 4. 1. Soudci stážisté působící u Nejvyššího soudu v roce 2021

Trestní kolegium

JUDr. Bohuslav Horký
JUDr. Roman Vicherek, Ph.D.

Občanskoprávní a obchodní kolegium

JUDr. Mgr. Marek Del Favero, Ph.D.
Mgr. Miroslav Hromada
Mgr. Lucie Jackwerthová
JUDr. Jan Kolba
Mgr. Rostislav Krhut
Mgr. Michael Nippert
JUDr. Tomáš Pirk
JUDr. David Raus, Ph.D.
Mgr. Viktor Sedlák
JUDr. Pavel Tůma, Ph.D., LL.M.
JUDr. Ivo Walder

1. 4. 2. Soudci nově přiděleni k Nejvyššímu soudu v roce 2021

JUDr. Marek Cigánek (*1965)

soudce občanskoprávního a obchodního kolegia, soudcem od roku 1990, soudcem Nejvyššího soudu od roku 2021

Vystudoval Právnickou fakultu Univerzity Jana Evangelisty Purkyně v Brně (dnešní Masarykova univerzita). Od roku 1987 působil jako justiční čekatel u Krajského soudu v Brně. V roce 1990 byl přidělen k výkonu funkce soudce, poté předsedy senátu, k Městskému soudu v Brně. Od roku 1993 působil jako soudce, poté i jako předseda senátu, u Krajského soudu v Brně.

Mgr. Pavel Göth (*1973)

soudce trestního kolegia, soudcem od roku 2000, soudcem Nejvyššího soudu od roku 2021

Vystudoval Právnickou fakultu Masarykovy univerzity v Brně. Od roku 1997 působil jako justiční čekatel a od roku 2000 jako předseda senátu na Okresním soudu v Sokolově. V roce 2003 byl přidělen k výkonu funkce předsedy senátu k Městskému soudu v Brně a v roce 2009 se stal předsedou senátu Krajského soudu v Brně jako soudu prvního stupně. Od roku 2016 byl přeložen k výkonu funkce soudce k Vrchnímu soudu v Olomouci, kde od roku 2018 vykonával funkci předsedy senátu.

JUDr. Bohuslav Horký (*1964)

soudce trestního kolegia, soudcem od roku 1988, soudcem Nejvyššího soudu od roku 2021

Vystudoval Právnickou fakultu Masarykovy univerzity v Brně. Od roku 1986 působil jako justiční čekatel u Městského soudu v Praze. Od roku 1988 působil ve funkci předsedy senátu u Obvodního soudu pro Prahu 2. V roce 1999 se stal předsedou senátu u Městského soudu v Praze, kde později vykonával funkci místopředsedy. Od roku 2013 vykonával funkci soudce u Vrchního soudu v Praze.

JUDr. Pavel Tůma, Ph.D., LL.M. (*1979)

soudce občanskoprávního a obchodního kolegia, soudcem od roku 2009, soudcem Nejvyššího soudu od roku 2021

Vystudoval Právnickou fakultu Masarykovy univerzity v Brně. Už v letech 2006 a 2007 pracoval u občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu jako asistent soudce. Od roku 2007 působil jako justiční čekatel u Krajského soudu v Praze. V roce 2009 byl přidělen k výkonu funkce soudce k Okresnímu soudu Praha-západ. Od roku 2013 působil u Krajského soudu v Praze. V letech 2011 až 2017 byl členem Velkého stížnostního senátu Evropského patentového úřadu v Mnichově. V roce 2017 se stal soudcem Vrchního soudu v Praze.

JUDr. Roman Vicherek, Ph.D. (*1975)

soudce trestního kolegia, soudcem od roku 2006, soudcem Nejvyššího soudu od roku 2021

Vystudoval Právnickou fakultu Masarykovy univerzity v Brně. Od roku 2004 působil jako justiční čekatel u Okresního soudu v Ostravě. V roce 2006 byl přidělen k výkonu funkce soudce k Okresnímu soudu v Ostravě, kde od roku 2015 vykonával funkci místopředsedy. Od roku 2018 působil u Krajského soudu v Ostravě, kam byl nejdříve přidělen dočasně, ale od roku 2019 působil jako soudce odvolacího trestního senátu.

JUDr. Martina Vršanská (*1965)

soudkyně občanskoprávního a obchodního kolegia, soudkyně od roku 1995, soudkyně Nejvyššího soudu od roku 2021

Vystudovala Právnickou fakultu Univerzity Karlovy v Praze. Od roku 1987 působil jako justiční čekatelka Krajského soudu v Hradci Králové. V roce 1995 byla přidělena k výkonu funkce soudce k Okresnímu soudu v Pardubicích. V roce 2002 byla dočasně přidělena ke Krajskému soudu v Hradci Králové a od roku 2003 působil na Krajském soudu v Hradci Králové – pobočce v Pardubicích.

2. ROZHODOVACÍ ČINNOST

2. 1. Plénum Nejvyššího soudu

Plénum Nejvyššího soudu, složené z předsedy, místopředsedy, předsedů kolegií, předsedů senátů a dalších soudců Nejvyššího soudu je nejvýznamnějším kolektivním orgánem Nejvyššího soudu. V zájmu jednotného rozhodování soudů zaujímá sjednocující stanoviska k rozhodovací činnosti soudů v otázkách, která se týkají obou kolegií nebo která jsou mezi kolegií sporná. Dále projednává jednacím řádem soudu a rozhoduje o sloučení nebo rozdělení kolegií. Jednání je neveřejné, svolává je a řídí předseda soudu, svolat je musí vždy, jestliže o to požádá alespoň třetina všech soudců. Plénum je usnášeníschopné za přítomnosti nejméně dvou třetin všech soudců, k přijetí usnesení je potřeba prosté většiny přítomných, ve věcech sjednocovacích stanovisek a slučování nebo rozdělování kolegií však většiny všech soudců (§ 23 zákona č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích, ve znění pozdějších předpisů). V roce 2021 nebylo ani v jednom případě nutné svolat plénum Nejvyššího soudu k zasedání.

2. 2. Sbírka soudních rozhodnutí a stanovisek

Z hlediska informovanosti o sjednocovací činnosti Nejvyššího soudu i pro zkvalitňování právního vědomí odborné a laické veřejnosti je významnou činností Nejvyššího soudu vydávání Sbírek soudních rozhodnutí a stanovisek (§ 24 odst. 1 zákona č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích, ve znění pozdějších předpisů). Jde o jedinou oficiální sbírku rozhodnutí soudů ve věcech patřících do pravomoci soudů v občanském soudním řízení a v trestním řízení. Jejím obsahem jsou všechna stanoviska obou kolegií Nejvyššího soudu, dále vybraná a schválená rozhodnutí jednotlivých senátů kolegií (včetně velkého senátu) a rovněž vybraná a schválená rozhodnutí soudů nižších stupňů. Sbírka soudních rozhodnutí a stanovisek Nejvyššího soudu je rozdělena na část civilní a část trestní.

Poté, co rozhodnutí vybraná k případné publikaci ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek prošla posouzením v evidenčním senátě příslušného kolegia Nejvyššího soudu, jsou zaslána k vyjádření připomínkovým místům, tj. krajským a vrchním soudům, právnickým fakultám univerzit, České advokátní komoře, Ministerstvu spravedlnosti, v trest-

ních věcech Nejvyššímu státnímu zastupitelství, popřípadě i dalším orgánům a institucím podle povahy a významu řešených otázek. Následně jsou návrhy rozhodnutí i doručené připomínky projednány na zasedání příslušného kolegia Nejvyššího soudu, které je usnášeníschopné, je-li přítomna nadpoloviční většina všech jeho členů. Při zasedání kolegia jsou jednotlivá navrhovaná rozhodnutí případně upravena a následně se rozhoduje o jejich schválení k publikaci hlasováním všech soudců kolegia přítomných na jeho zasedání. K publikaci rozhodnutí ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek se vyžaduje souhlas nadpoloviční většiny všech soudců kolegia.

Sbírka soudních rozhodnutí a stanovisek se vydává v jednotlivých sešitech, které vycházely až do sešitu č. 10/2021 desetkrát ročně v tištěné podobě. Od roku 2017 byla veřejnosti k dispozici také uživatelsky přístupnější elektronická forma. Obdobně byla v elektronické podobě od roku 2017 dostupná také tzv. modrá sbírka, obsahující výběr důležitých rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva. I tuto sbírku vydával Nejvyšší soud až do konce roku 2021 jako tištěnou, a to pod oficiálním názvem Výběr rozhodnutí ESLP pro justiční praxi. Od roku 2022 jsou obě sbírky provozovány, a jejich nové sešity vydávány, výhradně v elektronické podobě, a to na adresách <https://sbirka.nsoud.cz/>; <https://sbirka.nsoud.cz/vyber-rozhodnuti-eslp-pro-justicni-praxi/>.

Jednotlivé judikáty ze Sbírek rozhodnutí a stanovisek Nejvyššího soudu jsou samozřejmě dostupné i s právními větami taktéž na internetových stránkách Nejvyššího soudu www.nsoud.cz, kde je na homepage taktéž dopředu avizován obsah nejbližšího budoucího čísla Sbírek.

2. 3. Občanskoprávní a obchodní kolegium Nejvyššího soudu v roce 2021

2. 3. 1. Přehled rozhodovací činnosti občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu

Nejvyšší soud, jak vyplývá z čl. 92 Ústavy České republiky a z § 14 odst. 1 zákona č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích, ve znění pozdějších předpisů, je vrcholným soudním orgánem též ve věcech patřících do civilní pravomoci soudů, a prostřednictvím občanskoprávního a obchodního kolegia je povolán zajišťovat jednotu a zákonnost rozhodování soudů v občanském soudním řízení. Tuto svoji roli plní především tím, že rozhoduje o mimořádných opravných prostředcích v případech stanovených zákony o řízení před soudy, jmenovitě o dovoláních proti rozhodnutím odvolacích soudů, jakož i – co do mimorozhodovací kompetence – přijímáním stanovisek k překonání rozdílné rozhodovací činnosti soudů ve věcech určitého druhu, a konečně i publikací vybraných rozhodnutí ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek.

Naplnění těchto základních úkolů Nejvyššího soudu měla napomoci i novela zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu (dále jen „o. s. ř.“), provedená zákonem č. 404/2012 Sb., účinná od 1. 1. 2013; podle důvodové zprávy sledovala koncepční změnu institutu dovolání, jejímž záměrem bylo jednak snížení nadměrného zatížení Nejvyššího soudu a jednak posílení role Nejvyššího soudu jako sjednotitele soud-

ní judikatury; zatímco tohoto druhého cíle (významným rozšířením mezi dovolacího přezkumu) bylo dosaženo, prvního nikoli. Nápad věci vzrostl úměrně rozšíření okruhu rozhodnutí napadnutelných dovoláním.

Na tuto skutečnost reagovala novela občanského soudního řádu, provedená zákonem č. 296/2017 Sb., účinná od 30. 9. 2017, která ustanovení § 238 o. s. ř., zakotvující případy, v nichž dovolání není přípustné, rozšířila o rozhodnutí odvolacích soudů v části týkající se výroku o nákladech řízení, rozhodnutí, kterými bylo rozhodnuto o návrhu na osvobození od soudních poplatků nebo o povinnosti soudní poplatek zaplatit, rozhodnutí, jimiž bylo rozhodnuto o žádosti účastníka o ustanovení zástupce, a – konečně, leč koncepčně významně – rozhodnutí, kterými odvolací soud zrušil rozhodnutí soudu prvního stupně a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Ke konci roku 2021 sestávalo občanskoprávní a obchodní kolegium z předsedy a padesáti čtyř soudců (z toho šesti dočasně přidělených) zařazených do dvanácti soudních oddělení (soudní oddělení 32 Cdo bylo zrušeno od 1. 6. 2021), a to na základě rozvrhu práce vydaného předsedou Nejvyššího soudu pro tento rok, respektive jeho změn provedených v průběhu roku. Principiálně je tento rozvrh práce založen na hlediscích specializačních, reflektujících existenci oddělitelných a relativně samostatných občanskoprávních či obchodněprávních agend. Zjednodušeně řečeno jsou specializace jednotlivých soudních oddělení následující: dovolání ve věcech výkonu rozhodnutí a exekucí – oddělení 20, ve věcech pracovněprávních a dalších – oddělení 21, ve věcech věcných práv

a společného jmění manželů – oddělení 22, ve věcech obchodních závazkových vztahů, práv průmyslového vlastnictví, ochrany proti nekalé soutěži a jiných – oddělení 23, ve věcech dědických a rodinněprávních, i jiných – oddělení 24, ve věcech náhrady škody a ochrany osobnostních práv – oddělení 25, ve věcech nájemních – oddělení 26, ve věcech právnických osob a věcech kapitálového trhu – oddělení 27, ve věcech restitucí a bezdůvodného obohacení – oddělení 28, ve věcech insolvenčních a směnečných – oddělení 29, ve věcech náhrady škody a nemajetkové újmy způsobených výkonem veřejné moci, jakož i sporů, v nichž se řeší aplikace evropského procesního práva – oddělení 30, ve věcech neobchodních závazkových vztahů – oddělení 33. Oddělení 31 pak tvoří velký senát rozhodující podle § 20 zákona o soudech a soudcích.

Do 1. 9. 2016, kdy došlo ke změně jednacího řádu Nejvyššího soudu, bylo sestavení jednotlivých procesních (tříčlenných) senátů, povolaných k projednání a rozhodnutí konkrétní věci, jež podle rozvrhu práce napadla do soudního oddělení, v zásadě v rukou tzv. řídicího předsedy příslušného soudního oddělení (rovněž určeného rozvrhem práce); řídicí předsedové sestavovali rozhodující senáty především podle kritérií vnitřních specializací, odborných dispozic jednotlivých soudců a jejich konkrétního pracovního zatížení. Od 1. 9. 2016 je rozhodující senát uvnitř soudního oddělení dán přímo rozvrhem práce. Rozvrh práce zakotvuje mechanismus, na jehož základě je napadlá věc bezprostředně identifikována s konkrétním soudcem (v souladu s režimem pravidelné rotace), a od něj se odvíjí – rovněž dopředu dané – složení tříčlenného senátu. Tato změna rozvrhu práce byla nesena záměrem vyloučit případné námitky z nedostatku respektu k pravidlům spravedlivého

procesu a v něm zakomponovaného práva na zákonného soudce dle čl. 38 odst. 1 Listiny základních práv a svobod. Soudce, jemuž byla věc přidělena, vypracuje návrh rozhodnutí, o němž se hlasuje v takto sestaveném senátu.

2. 3. 1. 1. Rozhodování o mimořádných opravných prostředcích

Těžiště rozhodovací činnosti senátů kolegia leží v rozhodování o dovolání proti pravomocným rozhodnutím odvolacích soudů, jež je podle platného a účinného znění občanského soudního řádu jedním z mimořádných opravných prostředků, a nad ostatními svým významem dominuje. Řízení o něm je od 1. 1. 2013 upraveno v ustanoveních § 236 až 243g o. s. ř., tj. ve třetí hlavě čtvrté části občanského soudního řádu.

Dovolání je opravným prostředkem proti pravomocným rozhodnutím odvolacích soudů, tj. proti rozhodnutím soudů krajských nebo vrchních (v Praze pak proti rozhodnutí Městského soudu), kterými se odvolací řízení končí, jakož i proti některým specifickým procesním rozhodnutím odvolacích soudů vypočteným v § 238a o. s. ř., a lze je podat ve lhůtě dvou měsíců od doručení napadeného rozhodnutí (§ 240 odst. 1 o. s. ř.).

Dovolatel, nemá-li sám nebo osoba za něj jednající právníké vzdělání, musí být v souladu s § 241 odst. 1 o. s. ř. při podání dovolání zastoupen advokátem (v některých věcech může být zastoupen též notářem).

Dovolání není přípustné vždy, ale jen tehdy, jestliže tak stanoví zákon (§ 237 o. s. ř., a contrario § 238 o. s. ř., § 238a o. s. ř.). Není-li dovolání

ze zákona přípustné, nestane se jím, ani pokud účastníka odvolací soud nesprávně poučí, že dovolání přípustné je.

Novela občanského soudního řádu provedená zákonem č. 404/2012 Sb. se významným způsobem dotkla též úpravy přípustnosti dovolání; na příště je přípustné proti všem rozhodnutím odvolacích soudů, jimiž se odvolací řízení končí, a to bez ohledu na znění napadeného výroku. Není tedy rozhodné, zdali rozhodnutím odvolacího soudu došlo ke změně rozhodnutí soudu prvního stupně či k jeho potvrzení, a není ani podmínkou, aby směřovalo proti rozhodnutím ve věci samé, jak tomu bylo dříve (přípustnost dovolání proti zrušujícím rozhodnutím odvolacích soudů odstranil až výše zmíněný zákon č. 296/2017 Sb.).

Dovolání je přípustné tehdy (§ 237 o. s. ř.), jestliže napadené rozhodnutí odvolacího soudu závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, a přitom:

- a) odvolací soud se při jejím řešení odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu nebo
- b) tato otázka nebyla v rozhodování dovolacího soudu dosud vyřešena nebo
- c) je tato otázka dovolacím soudem rozhodována rozdílně anebo
- d) má být taková otázka dovolacím soudem posouzena jinak.

V ustanovení § 238 o. s. ř. pak zákon stanoví, kdy dovolání proti rozhodnutí odvolacího soudu, jímž se odvolací řízení končí, přípustné není (významný je zde majetkový census – dovolání není přípustné proti rozsudkům a usnesením vydaným v řízeních, jejichž předmětem bylo v době vydání rozhodnutí obsahujícího napadený výrok peněžité plnění nepřevyšující 50 000 Kč, včetně řízení o výkon rozhodnutí a exekučního řízení, ledaže jde o vztahy ze spotřebitelských smluv a o pracovněprávní vztahy).

Bez ohledu na omezení stanovená v § 238 o. s. ř. je dovolání podle § 238a o. s. ř. přípustné proti rozhodnutím odvolacích soudů, kterými bylo v průběhu odvolacího řízení rozhodnuto:

- a) o tom, kdo je procesním nástupcem účastníka,
- b) o vstupu účastníka do řízení na místo dosavadního účastníka (§ 107a o. s. ř.),
- c) o přistoupení dalšího účastníka (§ 92 odst. 1 o. s. ř.) nebo
- d) o záměně účastníka (§ 92 odst. 2 o. s. ř.).

Dovolání lze podat jen z toho (dovolacího) důvodu, že rozhodnutí odvolacího soudu spočívá na nesprávném právním posouzení, ať už hmotného, či procesního práva, které bylo pro napadené rozhodnutí určující (§ 241a odst. 1 o. s. ř.). Jiný důvod dovolání efektivně uplatnit nelze, což stojí za zdůraznění zejména ve vztahu k nikoli ojedinělé snaze dovolatelů zpochybnit napadené rozhodnutí námitkami neúplnosti

či nesprávnosti jeho skutkového základu (to neplatí dle názoru Ústavního soudu o situacích tzv. extrémního rozporu mezi provedenými důkazy a tím, co bylo jako skutkové zjištění soudem na tomto základě konstatováno).

Od 1. 1. 2013 občanský soudní řád také zpřísnil nároky kladené na formální a obsahové náležitosti dovolání; kromě obecných náležitostí (§ 42 odst. 4) a údajů o tom, proti kterému rozhodnutí směřuje, v jakém rozsahu se toto rozhodnutí napadá a čeho se dovolatel domáhá, musí obsahovat též vymezení důvodu dovolání a uvedení toho, v čem dovolatel spatřuje splnění předpokladů přípustnosti dovolání, jak jsou zakotveny ve výše citovaném ustanovení § 237 o. s. ř. Nedostatek těchto náležitostí pak zakládá vadu dovolání, nezřídka s fatálními důsledky, neboť ji lze odstranit jen po dobu lhůty k jeho podání (přičemž v řízení u dovolacího soudu se nepoužije postup podle § 43 o. s. ř., což znamená, že dovolatel není vyzván k tomu, aby takové dovolání opravil či doplnil). Není-li vada dovolání odstraněna, dovolací soud dovolání odmítne, aniž by se jím mohl zabývat věcně.

Nedostatek uvedení toho, v čem dovolatel spatřuje splnění předpokladů přípustnosti dovolání, je tedy napříště rovněž důvodem odmítnutí dovolání, přičemž je možné, aby dovolací soud v těchto případech rozhodl předsedou senátu či pověřeným soudcem (§ 243f odst. 2 o. s. ř.). Jestliže dovolatel kupříkladu namítá, že se odvolací soud odchýlil od rozhodovací praxe dovolacího soudu, musí v dovolání konkretizovat, které judikatorní závěry odvolací soud nerespektoval, což na dovolatele klade zjevně nemalé nároky.

Ty však nejsou nepřiměřené s ohledem na zákonem stanovené obligatorní (odborné) zastoupení (především advokátem). Právní úprava dovolacího řízení přitom vyžaduje, aby dovolání bylo též advokátem (či notářem) sepsáno (§ 241 odst. 4 o. s. ř.); k obsahu podání, v němž dovolatel uvedl, v jakém rozsahu napadá rozhodnutí odvolacího soudu nebo v němž vymezil důvody dovolání, aniž by byla splněna podmínka povinného zastoupení, se pak nepřihlíží (§ 241a odst. 5 o. s. ř.).

Napadené rozhodnutí přezkoumá Nejvyšší soud zásadně jen v takovém rozsahu, v němž je dovolatel napadl, a z hledisek těch dovolacích důvodů, které v dovolání vymezil (výjimky z vázanosti rozsahem dovolacích návrhů stanoví § 242 odst. 2 o. s. ř., vázanost obsahem dovolací argumentace pak výjimečně prolamuje § 242 odst. 3 věta druhá o. s. ř.).

Nejvyšší soud rozhoduje o dovolání v naprosté většině věcí bez jednání (§ 243a odst. 1 o. s. ř.).

Nejvyšší soud dovolací řízení zastaví, není-li dovolatel zákonem vyžadovaným způsobem právně zastoupen nebo vzal-li dovolatel dovolání zpět (§ 243c odst. 3 o. s. ř.).

Není-li dovolání přípustné či trpí-li vadami, pro něž nelze v dovolacím řízení pokračovat, nebo je-li zjevně bezdůvodné, Nejvyšší soud je odmítne (§ 243c odst. 1 o. s. ř.). Je-li dovolání odmítáno pro nepřípustnost podle § 237 o. s. ř., musí s tím souhlasit všichni členové senátu (§ 243c odst. 2 o. s. ř.).

V případě, že je dovolání přípustné, avšak Nejvyšší soud dospěje k závěru, že napadené rozhodnutí odvolacího soudu je správné, dovolání zamítne jako nedůvodné (§ 243d odst. 1 písm. a) o. s. ř.).

Jestliže však uzavře, že rozhodnutí odvolacího soudu správné není, může je (nově podle úpravy účinné od 1. 1. 2013) změnit, pakliže dosavadní výsledky řízení ukazují, že je možné o věci rozhodnout (§ 243d odst. 1 písm. b) o. s. ř.).

Jinak Nejvyšší soud rozhodnutí odvolacího soudu zruší a věc mu vrátí k dalšímu řízení; jestliže se důvody, pro něž bylo zrušeno rozhodnutí odvolacího soudu, vztahují i na rozhodnutí soudu prvního stupně, zruší i toto rozhodnutí a věc vrátí k dalšímu řízení soudu prvního stupně (§ 243e odst. 2 o. s. ř.).

Nejvyšší soud nerozhoduje jen v tříčlenných senátních tělesech; k zajištění jednoty jeho rozhodovací praxe slouží institut tzv. velkého senátu (viz ustanovení § 19 a 20 zákona č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích), na který se procesní senát obrací, jestliže ve své věci dospěje k právnímu názoru, který je odlišný od názoru již dříve v rozhodnutí Nejvyššího soudu vyjádřeného. Pak je povinen věc tomuto velkému senátu (tvořenému představiteli jednotlivých soudních oddělení) předložit, a ten je povolán, aby danou věc rozhodl; v roce 2010 tak tomu bylo v 17 věcech, v roce 2011 v 16, v roce 2012 v 18, v roce 2013 v 15, v roce 2014 v 11, v roce 2015 v 8 věcech, v roce 2016 v 8 věcech, v roce 2017 rozhodl rovněž v 8 věcech, v roce 2018 ve 3 věcech, v roce 2019 v 6 věcech, v roce 2020 v 10 věcech a v roce 2021 ve 4 věcech.

Dovolací řízení lze průběžně sledovat v aplikaci InfoSoud, dostupné na internetových stránkách Nejvyššího soudu nebo na internetových stránkách Ministerstva spravedlnosti České republiky (www.justice.cz); všechna konečná rozhodnutí jsou pak v pseudonymizované podobě zveřejňována na webových stránkách www.nsoud.cz.

2. 3. 1. 2. Další agendy řešené soudci občanskoprávního a obchodního kolegia

Ačkoli je dovolací agenda pro Nejvyšší soud klíčová a představuje těžiště jeho činnosti, Nejvyšší soud rozhoduje i v jiných věcech, jak mu ukládá občanský soudní řád či jiné zákony. Zde stojí za zaznamenání, že rozhoduje spory o věcnou a místní příslušnost mezi soudy, určuje soud místně příslušný, jde-li o věc, jež patří do pravomoci českých soudů, ale podmínky místní příslušnosti chybí anebo je nelze zjistit (§ 11 odst. 3 o. s. ř.), rozhoduje též o návrzích na odnětí a přikázání věci, jestliže příslušný soud nemůže o věci jednat, protože jeho soudci jsou vyloučeni, či z důvodu vhodnosti (§ 12 odst. 3 o. s. ř.), dále o námitkách podjatosti proti soudcům vrchních soudů (§ 16 odst. 1 věta první o. s. ř.), respektive o vyloučení soudců vlastních (jiným senátem dle věty druhé téhož ustanovení), a konečně působí i v řízeních o návrhu na určení lhůty k provedení procesního úkonu podle § 174a zákona o soudech a soudcích. Podle § 51 odst. 2 a § 55 zákona č. 91/2012 Sb. je pak Nejvyšší soud povolán k rozhodování o uznání pravomocných cizích rozhodnutí ve věcech rozvodu manželství, zákonného odloučení, prohlášení manželství za neplatné a určení, zda tu manželství je či není, byl-li alespoň jedním z účastníků řízení státní občan České republiky, a dále též o uznání pravomocných

cizích rozhodnutí ve věcech určení a popření rodičovství, jestliže byl alespoň jeden z účastníků řízení státní občan České republiky.

V již výše zmíněné rovině mimorozhodovací pak plní kolegium svoji sjednocovací roli zaujímáním stanovisek a jednotné rozhodování soudů posiluje rovněž vydáváním Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, v níž jsou uveřejňována významná rozhodnutí nejen Nejvyššího soudu (blíže viz kapitoly 2.3.2. a 2.3.4.).

2. 3. 1. 3. Agendy občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu podle příslušných rejstříků

Cdo

– dovolání proti pravomocným rozhodnutím odvolacích soudů ve věcech občanskoprávních a obchodních;

Cul

– v občanskoprávních a obchodních věcech návrhy na určení lhůty k provedení procesního úkonu podle § 174a zák. č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích;

ICdo

– incidenční spory vyvolané insolvenčním řízením;

Ncu

– návrhy na uznání cizích rozhodnutí ve věcech manželství a ve věcech určení a popření otcovství;

Nd

– spory o příslušnost mezi soudy,
– návrhy na přikázání věci jinému soudu téhož stupně z důvodů uvedených v ustanovení § 12 odst. 1, 2 a 3 o. s. ř., je-li jeden ze soudů v obvodu působnosti Vrchního soudu v Praze a druhý v obvodu působnosti Vrchního soudu v Olomouci,
– návrhy na vyloučení soudců Nejvyššího soudu z projednávání a rozhodování věci,
– návrhy na určení soudu, který věc projedná a rozhodne o ní, jde-li o věc, jež patří do pravomoci českých soudů, ale podmínky místní příslušnosti chybějí nebo je nelze zjistit (§ 11 odst. 3 o. s. ř.),
– jiné typově nezařazené věci, kde je však třeba procesního rozhodnutí;

NSČR

– věci předložené soudu k rozhodnutí v insolvenčním řízení;

2. 3. 2. Sjednocovací činnost občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu

Svou sjednocovací úlohu plní kolegium zejména přijímáním stanovisek k judikatuře soudů nižších stupňů ve věcech určitého druhu (§ 14 odst. 3 zákona č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích, ve znění pozdějších předpisů), a to na základě vyhodnocení pravomocných, co do jimi vyjádřených právních názorů vzájemně rozporných, rozhodnutí. V roce 2021 občanskoprávní a obchodní kolegium vydalo jedno sjednocující stanovisko týkající se otázky určení otcovství k nenarozenému dítěti

prohlášením podle ustanovení § 777 o. z. v řízení o určení otcovství souhlasným prohlášením rodičů podle ustanovení § 416 z. ř. s. (viz kapitola 2.3.4.1.). Tentýž zájem – k posílení jednotného rozhodování – sleduje Nejvyšší soud rovněž tím, že v jím vydávané Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek uveřejňuje tomu způsobilá či jinak významná rozhodnutí (nejen vlastní), a to na základě rozhodnutí nadpoloviční většiny všech soudců příslušného kolegia. Občanskoprávní a obchodní kolegium se v roce 2021 sešlo celkem 9 krát, mimo jiné právě proto, aby vybralo zásadní judikáty k publikaci ve Sbírce.

Každé schválené stanovisko občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu se publikuje ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek a v elektronické podobě též na internetových stránkách Nejvyššího soudu www.nsoud.cz.

2. 3. 3. Statistické údaje o činnosti občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu

Je skutečností, že poměr kvantity nápadu nových věcí k rozhodovací kapacitě Nejvyššího soudu nutně způsobuje, že rozhodnutí o dovolacích jsou vydávána s jistou časovou prodlevou. Ta zejména v minulých letech dosahovala v některých případech délky až jednoho či dvou roků. Situace se však v tomto směru aktuálně stále zlepšuje zejména v důsledku příznivého vývoje nápadu. Jednotlivé věci jsou v zásadě vyřizovány v pořadí, jak soudu napadly, s přihlédnutím též k celkové délce (předcházejícího) soudního řízení, jistou roli může sehrát i konkrétní individuální či veřejný význam věci.

V letech 2016 – 2020 došlo postupně k výraznému snížení počtu nevyřízených věcí starších dvou let (zatímco v roce 2015 jsme hovořili v tomto směru o 82 kauzách, ke konci roku 2020 bylo evidováno pouze 8 takových případů). Závěr roku 2021 byl pak spojen toliko s 14 nevyřízenými věcmi staršími dvou roků. Důvody, proč věci starší dvou let skončeny nebyly, jsou povýtce objektivní, a spočívají především v důsledcích prohlášení konkursu, procesech zjišťování procesního nástupce, předložení věci velkému senátu, ve vyčkávání výsledku řízení probíhajícího před Ústavním soudem či v položení předběžné otázky Soudnímu dvoru Evropské unie. Zhusta jsou tyto věci navíc spojovány s očekáváním jejich skončení v nejbližším období.

Zkrátit délku řízení, zvýšit kvantitativní výkon soudců a soustředit pozornost na vlastní rozhodování je smyslem asistentů soudců; v současné době působí u každého soudce jeden až tři a k začátku roku 2022 činil celkový počet asistentů na občanskoprávním a obchodním kolegiu 113 osob.

	Převzato	Napadlo	Vyřízeno	Nevyřízeno
Cdo	1 662	3 762	3 855	1 569
Cul	0	10	10	0
ICdo (ICm)	163	142	167	138
Ncu	38	187	173	52
Nd	60	674	645	89
NSČR (INS)	96	97	123	70

(Přehled počtu věcí přidělených občanskoprávnímu a obchodnímu kolegiu za rok 2021)

Značný nárůst nápadu byl pozorovatelný v souvislosti s novelou občanského soudního řádu provedenou zákonem č. 404/2012 Sb., která rozšířila rozhodovací kompetence dovolacího soudu a přinesla velké množství dovolání, jejichž předmětem byly zejména procesní otázky postrádající potenciál širšího judikatorního přesahu, zřídka vyžadující individuální přezkum nejvyšší soudní instancí. Řešení nežádoucího přehlčení Nejvyššího soudu, jehož posláním je primárně sjednocování judikatury v obecně platných otázkách, v momentě, kdy stál před další výzvou (výklad nových soukromoprávních předpisů), měl představovat zákon č. 296/2017 Sb., účinný od 30. 9. 2017. Tato novela občanského soudního řádu s sebou přinesla zásadní změny v přípustnosti dovolání, respektive rozšíření výluk z ní v § 238 o. s. ř. Jmenovitě byla z dovolacího přezkumu vyloučena rozhodnutí o žádosti účastníka o osvobození od soudních poplatků, rozhodnutí, jimiž byla zamít-

nuta žádost účastníka o ustanovení zástupce, či rozhodnutí, kterými odvolací soud zrušil rozhodnutí soudu prvního stupně a věc mu vrátil k dalšímu řízení (nutno dodat, že ani v jednom z těchto případů nejsou zpravidla v dovoláních předkládány právně relevantní otázky s judikatorním přesahem). Naposled zmíněnou novelou došlo rovněž k odstranění šestiměsíční lhůty k odmítnutí dovolání (§ 243c odst. 1 věta druhá o. s. ř., ve znění účinném do 29. 9. 2017). Její existence vyvolávala zvýšené úsilí o vyřizování dovolání nepřipustných, tím však komplikovala včasné řešení věcí, jež jsou naopak otevřeny věcnému posouzení a zpravidla i judikatorně významnější, mohlo-li její nedodržení mít za následek aktivování odpovědnostního režimu státu podle ustanovení § 13 odst. 1 zákona č. 82/1998 Sb. z titulu nesprávného úředního postupu (jímž je i situace, v níž rozhodnutí nebylo vydáno „v zákonem stanovené lhůtě“). Aktuálně poslední (co se dovolacího řízení týče) novela občanského soudního řádu pak mezi výluky v § 238 o. s. ř. zařadila i usnesení, kterými bylo rozhodnuto o zproštění od složení zálohy nebo odejmutí zproštění od složení zálohy podle exekučního řádu (zákon č. 286/2021 Sb.).

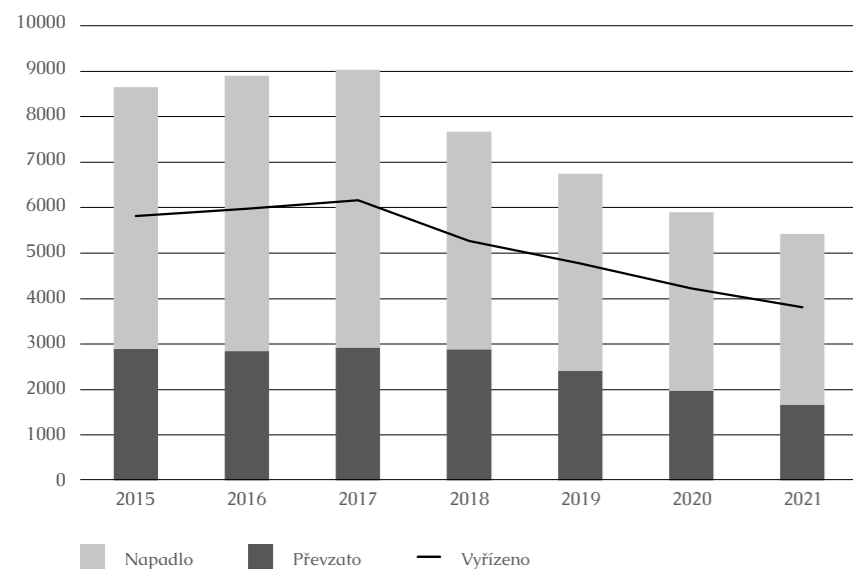
Reálné uplatnění novely občanského soudního řádu a zákona o soudních poplatcích v roce 2018 přineslo z hlediska Nejvyššího soudu žádaný obrat v dřívější tendenci (ne vždy opodstatněného) navyšování rozhodovací zátěže. Nastalé snížení nápadu následně napomohlo zkrácení dovolacího řízení na občanskoprávním a obchodním kolegiu Nejvyššího soudu a vytvoření prostoru pro větší zaměření na otázky s významným judikatorním přesahem.

Z následujícího přehledu statistických údajů (rejstřík Cdo) za období let 2015 až 2021 je patrné, že zatímco do roku 2017 se přes vynaložené úsilí a nepopíratelný pokrok dlouho nedařilo zásadním způsobem snížit zůstatek nevyřízených věcí, v letech 2018 až 2021 se situace skutečně velmi markantně změnila k lepšímu:

Rok	Převzato	Napadlo	Vyřízeno	Nevyřízeno
2015	2 893	5 757	5 812	2 838
2016	2 838	6 065	5 971	2 930
2017	2 930	6 105	6 151	2 884
2018	2 884	4 784	5 264	2 404
2019	2 404	4 340	4 774	1 970
2020	1 970	3 927	4 234	1 663
2021	1 662*	3 762	3 855	1 569

(Agenda Cdo v letech 2015 – 2021)

*Z důvodu zmylnění věci napadlé v roce 2020 v agendě Cdo až v květnu 2021 došlo k dodatečné úpravě výkazu za rok 2020 v počtu nevyřízených věcí – správně 1 662.

Zjevnou příčinou dřívějšího negativního vývoje bylo, že se nápad dovolání významně zvyšoval; v roce 2015 dosáhl 5 757 věcí, tedy o 47 % více oproti stavu v roce 2012, a ačkoliv v roce 2015 soudci občanskoprávního a obchodního kolegia vyřídili do té doby nejvíce věcí (5 812), počet neskončených případů činil přesto značných 2 838 věcí. Podobně tomu bylo v roce 2016, kdy nápad nových věcí stoupl na 6 065, a přestože bylo vyřízeno ještě více kauz než v roce 2015 (5 971), zůstatek věcí nevyřízených stoupl o 92 věcí na 2 930. Co do roku 2017 platilo, že by

napadlo o 40 věcí více než v roce předchozím, vyřídit se podařilo ještě vyšší počet spisů, a zůstatek nevyřízených věcí tak mírně klesl – na 2 884 věcí. Teprve v roce 2018 došlo pod vlivem výše zmíněné novely občanského soudního řádu provedené zákonem č. 296/2017 Sb. k velmi podstatnému snížení nově napadlých věcí (4 784), což se pozitivně projevilo na počtu nevyřízených věcí, jenž k 31. 12. 2018 činil 2 404. Rok 2019 poté přinesl pokračování zmíněné tendence poklesu nápadu (4 340) i množství nevyřízených věcí (18 % snížení oproti roku 2018). V roce 2020 došlo opět k poklesu nápadu (3 927), což ovlivnilo množství nevyřízených věcí, jichž bylo ke konci roku pouze 1 663, tedy o necelých 16 % méně než k poslednímu dni roku 2019. Trend snižujícího se nápadu se nezastavil ani v roce 2021, který při počtu 3 762 nových spisů zakončil Nejvyšší soud s 1 569 nevyřízenými věcmi. V posledních dvou letech došlo k poklesu nápadu i z důvodu koronavirové pandemie, která se ovšem projevila i v množství nevyřízených věcí, jichž bylo ke konci roku pouze 1 569, tedy o necelých 6 % méně než k poslednímu dni roku 2020.

Pandemie koronaviru, která se dotkla všech oblastí života, toho justičního nevyjímaje, tak již nyní představuje a lze očekávat, že i v budoucnu bude znamenat, pro Nejvyšší soud další výzvu, jíž je třeba čelit. Ačkoliv v prvních dvou letech zapříčinila epidemiologická situace spíše snížení nápadů všech soudů, nelze opomíjet, že pandemie nakažlivého onemocnění je judikatorně doposud neprobádanou oblastí a její důsledky soudnictví dozajista ještě pocítí. V oblasti civilního soudnictví lze nárůst agendy očekávat až s částečným odstupem, na rozdíl od soudnictví správního a ústavního, jež se s řadou návrhů muselo vypořádat již v počátku pandemie a vyslovit se ke zcela aktuálním problémům.

Z pohledu civilního kolegia lze očekávat nárůst sporů zejména v oblasti náhrady škody, a to jak z titulu porušení smluvních povinností, tak z titulu odpovědnosti státu za škodu způsobenou přijímáním protiepidemických opatření. Aktuálně je možné se setkat s prvními rozhodnutími soudů nižších stupňů (například zamítavé rozhodnutí Obvodního soudu pro Prahu 7 ve věci náhrady nákladů za PCR testy takzvaných pendlerů). Pravomoc civilních soudů k posouzení naznačených otázek potvrdil mimo jiné Vrchní soud v Praze v usnesení ze dne 5. 8. 2020, sp. zn. Ncp 473/2020.

Onemocnění Covid-19 zasáhlo činnost Nejvyššího soudu rovněž po stránce provozní a organizační a dotklo se výrazně standardního chodu Nejvyššího soudu. Již v počátku pandemie byl na Nejvyšším soudu zřízen krizový štáb, jenž stále funguje, a i díky němu se daří na rychle se měnící situaci pružně reagovat, a skrze zvolená opatření a postupy tak zachovat efektivitu vyřizování věcí na úrovni minulých let, v důsledku čehož nebyla schopnost Nejvyššího soudu řešit věci v přiměřené době ani pandemií narušena. Oproti soudům nižších stupňů se zde jako výhoda projevuje i skutečnost, že u Nejvyššího soudu probíhá většina řízení neveřejně, pročez není zapotřebí činit opatření za účelem vyloučení veřejnosti v nejzávažnějších obdobích pandemie.

2. 3. 4. Výběr důležitých rozhodnutí občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu v roce 2021

2. 3. 4. 1. Stanovisko občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu publikované v roce 2021 ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek.

K řešení některých sporných otázek a za účelem sjednocení rozhodovací činnosti soudů nižších stupňů vydalo civilní kolegium Nejvyššího soudu v roce 2021 níže uvedené stanovisko publikované ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek.

K otázce určení otcovství k nenarozenému dítěti prohlášením podle ustanovení § 777 o. z. v řízení o určení otcovství souhlasným prohlášením rodičů podle ustanovení § 416 z. ř. s.

Na nejednotnou rozhodovací praxi soudů prvního stupně a odvolacích soudů reaguje stanovisko civilního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 14. 4. 2021, sp. zn. Cpjn 202/2020, publikované ve Sbírce pod č. 1/2021, řešící výklad ustanovení § 777 odst. 1 o. z., zejména pokud jde o možnost učinit prohlášení podle citovaného ustanovení k nasciturovi. Civilní kolegium v něm dospělo k závěru, že postupem podle ustanovení § 777 o. z. nelze určit otcovství k dosud nenarozenému dítěti a případný návrh na určení otcovství k nenarozenému dítěti podle ustanovení § 777 o. z. soud zamítne.

2. 3. 4. 2. Rozhodnutí velkého senátu občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu publikovaná ve Sbírce rozhodnutí a stanovisek v roce 2021

Zahrnutí motorového vozidla ve vlastnictví třetí osoby do soupisu movitých věcí

Otázku, za jakých okolností může soudní exekutor pojmout silniční motorové vozidlo do soupisu movitých věcí, ačkoliv je mu při soupisu předložen technický průkaz osvědčující vlastnictví třetí osoby, objasnil velký senát Nejvyššího soudu v rozsudku ze dne 9. 9. 2020, sp. zn. **31 Cdo 1330/2020**, publikovaném pod č. 13/2021 Sb. rozh. obč., když uvedl, že soudní exekutor může takto činit pouze tehdy, má-li důvodné pochybnosti o pravdivosti údajů v technickém průkazu.

Odpovědnost státu za škodu vzniklou neoprávněným ustanovením opatrovníka

Velký senát Nejvyššího soudu v rozsudku ze dne 9. 9. 2020, sp. zn. **31 Cdo 1511/2020**, publikovaném pod č. 16/2021 Sb. rozh. obč., vykládal § 13 odst. 1 a 2 zákona č. 82/1998 Sb., ve vztahu k náhradě škody, jež měla poškozenému vzniknout tím, že mu byl v rozporu se zněním § 29 odst. 3 o. s. ř. ustanoven opatrovník a jež je odvozována od zmenšení jmění v důsledku přijetí konečného pravomocného a vykonatelného rozhodnutí, jež bylo vydáno v řízení zatíženém vytýkanou vadou. Nejvyšší soud dovodil, že požadavek na náhradu škody bylo možno úspěšně uplatnit jen z titulu nezákonného (konečného) rozhodnutí ve věci.

Relativní neplatnost započtení nejisté či neurčité pohledávky

Započtení nejisté či neurčité pohledávky bylo předmětem rozsudku velkého senátu Nejvyššího soudu ze dne 9. 9. 2020, sp. zn. **31 Cdo 684/2020**, publikovaného pod č. 37/2021 Sb. rozh. obč., v němž Nejvyšší soud vysvětlil, co je zpravidla nejistou nebo neurčitou pohledávkou ve smyslu § 1987 odst. 2 o. z., a uvedl, že započtení takové pohledávky je vůči dlužníku zpravidla relativně neplatným jednáním.

Plnění ze závazkového právního vztahu jako součást SJM

Povahou majetkových hodnot, které jeden z manželů získal jako plnění ze závazkového právního vztahu, jehož rozsah přesahuje míru přiměřenou majetkovým poměrům manželů, a který převzal bez souhlasu druhého, se zabýval velký senát Nejvyššího soudu v rozsudku ze dne 9. 12. 2020, sp. zn. **31 Cdo 2008/2020**, publikovaném pod č. 44/2021 Sb. rozh. obč., v němž je označil za součást společného jmění manželů a dále rozvedl související problematiku.

Právo na projednání věci v přiměřené době ve správním řízení

Právo na projednání věci v přiměřené době, které je obsahově shodné s právem na projednání věci bez zbytečných průtahů ve smyslu čl. 38 odst. 2 Listiny základní práv a svobod, dovodil velký senát Nejvyššího soudu v rozsudku ze dne 9. 12. 2020, sp. zn. **31 Cdo 2402/2020**, publikovaném pod č. 45/2021 Sb. rozh. obč., i u účastníků správních řízení, na něž dopadá čl. 6 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základ-

ních svobod, nebo jejichž předmětem je základní právo nebo svoboda, a to bez ohledu na to, zda na dané správní řízení navazoval soudní přezkum.

Započtení pohledávky v odvolacím řízení

Velký senát Nejvyššího soudu v rozsudku ze dne 13. 1. 2021, sp. zn. **31 Cdo 1475/2020**, publikovaném pod č. 58/2021 Sb. rozh. obč., mimo jiné vyslovil, že žalovaný je oprávněn uplatnit jako odvolací důvod ve smyslu ustanovení § 205 písm. f) o. s. ř. skutečnost, že po vyhlášení (vydání) rozhodnutí soudu prvního stupně učinil jednostranný hmotněprávní úkon směřující k započtení své pohledávky proti vymáhané pohledávce, odvolací soud však k takovému kompenzačnímu projevu přihlédne jen tehdy, nebrání-li posouzení jeho důvodnosti, že je (musí být) spojen s nepřipustným uplatněním těch skutečností, jež se týkají důvodu vzniku (pravosti), výše a splatnosti pohledávky žalovaného užitě k započtení, jež nastaly (vznikly) před vyhlášením (vydáním) rozhodnutí soudu prvního stupně, nebo dokonce před podáním žaloby o zaplacení vymáhané pohledávky.

Dále rozvedl, jaký vliv má to, že odvolací soud k započtení nepřihlédl, na další existenci započítávaných pohledávek.

Platnost smlouvy o nájmu téže věci při pluralitě smluv a nájemců

Neplatností smlouvy o nájmu se zabýval velký senát Nejvyššího soudu v rozsudku ze dne 14. 4. 2021, sp. zn. **31 Cdo 3679/2020**, publikovaném

pod č. 94/2021 Sb. rozh. obč., jenž uzavřel, že i za právní úpravy účinné do 31. 12. 2013 smlouva o nájmu není neplatná jen proto, že stejná věc byla pronajata více smlouvami několika nájemcům.

Právo hospodaření státního podniku s věcmi ve vlastnictví státu

V rozsudku velkého senátu Nejvyššího soudu ze dne 10. 6. 2020, sp. zn. **31 Cdo 1050/2020**, publikovaném pod č. 3/2022 Sb. rozh. obč., se podává výklad § 57 zákona č. 219/2000 Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích. Nejvyšší soud zde připomíná, že při interpretaci právních předpisů si nelze vystačit pouze s gramatickým či jazykovým výkladem předmětného ustanovení, zejména pak tam, kde panují důvodné pochybnosti o obsahu konkrétní právní normy. Používá logický výklad a dbá smyslu a účelu zákona č. 219/2000 Sb., jímž bylo dosáhnout definitivní vypořádání vztahů k majetku státu ve vztahu ke všem státním podnikům, u nichž byla funkce zakladatele přenesena na obce, dovodil Nejvyšší soud následující závěr: Ustanovení § 57 zákona č. 219/2000 Sb. nedopadalo na ty státní podniky (u nichž funkce zakladatele byla přenesena na obce), které byly ke dni účinnosti tohoto zákona již zrušeny, protože tyto státní podniky ani nepozbyly dle § 57 odst. 5 tohoto zákona právo hospodaření k věcem ve vlastnictví státu.

2. 3. 4. 2. Vybraná rozhodnutí schválená občanskoprávním a obchodním kolegiem Nejvyššího soudu v roce 2021 k uveřejnění ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek

Exekuce prodejem nemovité věci

V usnesení ze dne 7. 10. 2020, sp. zn. **20 Cdo 1961/2020**, publikovaném pod č. 32/2021 Sb. rozh. obč., Nejvyšší soud vyslovil, že zahájení a provedení exekuce prodejem nemovité věci po zrušení a vypořádání spoluvlastnictví nařízením jejího prodeje nebrání dříve zahájená exekuce prodejem spoluvlastnického podílu na této nemovité věci. Provedení exekuce prodejem nemovité věci má v takovém případě přednost; postup podle zákona č. 119/2001 Sb., kterým se stanoví pravidla pro případy souběžně probíhajících výkonů rozhodnutí, ve znění pozdějších předpisů, se neuplatní. Dále dodal, že prodejem věci ve veřejné dražbě ve smyslu ustanovení § 1147 o. z. se rozumí též postup podle § 348 o. s. ř.

Zdánlivé právní jednání (§ 552 o. z.)

K otázce zdánlivého právního jednání se Nejvyšší soud vyjádřil v rozsudku ze dne 31. 3. 2020, sp. zn. **21 Cdo 2862/2019**, publikovaném pod č. 3/2021 Sb. rozh. obč., následovně: Simulované právní jednání, při němž jednajíc strany navenek pouze předstírají vůli právní jednání učinit a kdy jejich projev vůle pro chybějící vážnost projevené vůle nesměruje k vyvolání právních následků, které jsou s předstíraným projevem vůle spojeny, je právním jednáním zdánlivým (§ 552 o. z.). Ke

zdánlivosti (nicotnosti) právního jednání soud přihlíží z úřední povinnosti, vyjde-li zdánlivost v řízení najevo.

Aktivní legitimace správce společné věci vůči spoluvlastníkům

Problematikou pozice správce společné věci se Nejvyšší soud zabýval v rozsudku ze dne 22. 9. 2020, sp. zn. **22 Cdo 994/2020**, publikovaném pod č. 42/2021 Sb. rozh. obč. Konkrétně se vyjádřil tak, že jednání správce společné věci jako nepřímý zástupce spoluvlastníků, svým jménem uzavírá ohledně správy společné věci smlouvy s třetími osobami a plnění z těchto smluv dále poskytuje spoluvlastníkům, je vůči jednotlivým spoluvlastníkům aktivně legitimován k vymáhání toho, co jsou povinni zaplatit za takto poskytnutá plnění (služby, dodávky vody, energií apod.).

Náhrada při rušení promlčené služebnosti

V rozsudku ze dne 27. 10. 2020, sp. zn. **22 Cdo 1491/2019**, publikovaném pod č. 50/2021 Sb. rozh. obč., Nejvyšší soud přijal závěr, že ruší-li soud služebnost, která je ke dni jeho rozhodnutí již promlčena, není zásadně namístě přiznávat oprávněnému ze služebnosti náhradu za její zrušení.

Zákonné předkupní právo podle § 3056 odst. 1 o. z. ve spojení s § 3059 o. z.

K problematice zákonného předkupního práva podle § 3056 odst. 1 o. z. se Nejvyšší soud vyjádřil v rozsudku ze dne 24. 11. 2020, sp. zn. **22 Cdo 1952/2019**, publikovaném pod č. 63/2021 Sb. rozh. obč.,

konkrétně ve specifické situaci stavby na více pozemcích. Vyslovil, že mezi vlastníkem stavby a vlastníkem pozemku, na kterém je převážná část stavby, je založeno zákonné předkupní právo podle § 3059 o. z. ve spojení s § 3056 odst. 1 o. z., a to bez ohledu na to, zda vzhledem k přesahům stavby na další pozemky budou splněny podmínky pro použití ustanovení o přestavku. Dále doplnil, že zákonné předkupní právo náleží i spoluvlastníkům pozemku, na němž se nachází převážná část stavby jiného vlastníka, a opačně spoluvlastníkům stavby ve vztahu k pozemku, na kterém se stavba svou převážnou částí nachází.

Splácení hypotečního úvěru manželi na nemovitost výlučně náležící jednomu z nich

V rozsudku ze dne 28. 1. 2021, sp. zn. **22 Cdo 3428/2020**, publikovaného pod č. 81/2021 Sb. rozh. obč., se Nejvyšší soud zabýval otázkou splácení hypotečního úvěru manželi na nemovitost ve výlučném vlastnictví jednoho z nich, přičemž uvedl, že je-li v době trvání společného jmění manželů ze společných prostředků hrazen hypoteční úvěr na nemovitost ve výlučném vlastnictví jednoho z manželů, ve které bydlí (respektive ji užívá) rodina manželů, a jde-li tedy i o peníze vynaložené na potřeby života rodiny a rodinné domácnosti, je třeba zjistit, jakou částku by bylo nutno vynaložit na zajištění stejného či podobného bydlení na základě jiného právního důvodu (zejména nájmu). Kdyby částka vynaložená na splátky hypotečního úvěru byla stejná nebo nižší, neměl by ten, na jehož nemovitost byly prostředky takto vynaloženy, v zásadě povinnost tento vnos nahrazovat. Kdyby však měsíční splátky hypotečního úvěru byly vyšší než náklady na zajištění obdobného byd-

lení z jiného právního důvodu, bude třeba přistoupit k poměrné úhradě toho, co bylo vynaloženo na splátky hypotečního úvěru.

Nezbytná cesta

Problematice nezbytné cesty se Nejvyšší soud věnoval ve svém rozsudku ze dne 10. 3. 2021, sp. zn. **22 Cdo 1826/2020**, publikovaném pod č. 93/2021 Sb. rozh. obč., přičemž se vyjádřil v tom smyslu, že soud nepovolí nezbytnou cestu přes jeden nebo více pozemků, nemá-li postaveno najisto, zda žadatel o nezbytnou cestu má zajištěn přístup přes další pozemky, které rovněž představují překážku pro spojení s veřejnou cestou.

Slabší strana v jednání mezi podnikateli

V rozsudku ze dne 16. 3. 2021, sen. zn. **23 ICdo 56/2019**, publikovaném pod č. 80/2021 Sb. rozh. obč., Nejvyšší soud připustil použití korektivu dobrých mravů i ve vztazích mezi podnikateli (se zřetelem na jeho specifika a výjimečnost). Současně uvedl, že korektiv dobrých mravů přitom nevylučuje posouzení, zdali na právní poměry stran nedopadají jiná ustanovení občanského zákoníku poskytující právní ochranu jedné ze stran před zneužívajícím jednáním druhé strany (například právní úprava ochrany slabší strany). Zdůraznil též, že spotřebitelem může být každý člověk, tedy i fyzická osoba podnikatel, který mimo rámec své podnikatelské činnosti uzavírá smlouvu s jiným podnikatelem. A uzavřel-li podnikatel fyzická osoba smlouvu s jiným podnikatelem v rámci své podnikatelské činnosti, nelze vyloučit, že mu bude přináležet zá-

konná ochrana jako tzv. slabší straně za podmínek § 433 o. z. Podmínky aplikace posledně uvedeného ustanovení následně ve jmenovaném rozhodnutí podrobněji rozebral mimo jiné i ve vztahu k § 1797 o. z., případně k výši úroků sjednaných mezi podnikateli.

Jednání ochuzeného na vlastní nebezpečí ve smyslu § 2992 o. z.

Jednání ochuzeného na vlastní nebezpečí ve smyslu § 2992 o. z. se Nejvyšší soud věnoval ve svém rozsudku ze dne 13. 5. 2020, sp. zn. **23 Cdo 82/2019**, publikovaném pod č. 108/2020 Sb. rozh. obč. Podle něj se vyznačuje tím, že ochuzený nemá objektivně žádný opodstatněný důvod spoléhat se na to, že se mu za jeho plnění má od jiné osoby (či osob) něčeho dostat, přesto je jednání ochuzeného na tuto osobu (či osoby) orientováno, a to zpravidla v očekávání majetkové či jiné výhody, protislužby nebo jiného prospěchu jako projevu slušnosti, vděčnosti či společenského uznání apod., jež nelze právně vynutit, aniž by zároveň šlo o vědomé obohacení jiného plněním nedluhu (vnucené obohacení) podle § 2997 odst. 1 věta druhá o. z. Jde o jednání, jež ochuzený činí s celkově nejistým výsledkem. Dodal, že ochuzený nejedná na vlastní nebezpečí pouze proto, že poskytuje obohacenému majetkový prospěch bez právního důvodu.

Doplňky stravy a nekalá soutěž

V rozsudku ze dne 29. 7. 2020, sp. zn. **23 Cdo 3500/2019**, publikovaném pod č. 46/2021 Sb. rozh. obč., Nejvyšší soud konstatoval, že z pouhého zjištění, že výrobky, jež mají veřejnoprávní povahu doplňků stravy, jsou

v hospodářském styku označovány informacemi o vlivu těchto výrobků na zdraví člověka, nelze učinit závěr, že uvádění takto označených výrobků na trh je ve smyslu § 2976 odst. 1 o. z. jednáním v rozporu s dobrými mravy soutěže způsobilým klamat zákazníky. Dodal, že porušení právních předpisů o označování doplňků stravy informacemi o vlivu těchto výrobků na zdraví člověka je jednáním v nekalé soutěži, jde-li o jednání v hospodářském styku, jež představuje porušení dobrých mravů soutěže a současně je způsobilé přivodit újmu jiným soutěžitelům nebo zákazníkům. Způsobilost tohoto jednání přivodit újmu jiným soutěžitelům nebo zákazníkům přitom nemusí být výlučně důsledkem klamání zákazníků.

Omezení účinků ochranné známky

V rozsudku ze dne 21. 7. 2020, sp. zn. **23 Cdo 3944/2019**, publikovaném pod č. 53/2021 Sb. rozh. obč., řešil Nejvyšší soud otázku omezení účinků ochranné známky podle § 10 odst. 2 zákona č. 441/2003 Sb., o ochranných známkách. Kromě rozhodujících okolností pro vznik omezení uvedl, že toto může vzniknout vůči více uživatelům nezapsaného označení bez ohledu na jejich vzájemný vztah. Věnoval se rovněž možnosti změny subjektu, jemuž takové omezení svědčí, a jejím podmínkám. Konstatoval, že samostatný převod či přechod nebo licence tohoto omezení účinků ochranné známky nejsou možné. Dále dodal, že nemá-li vlastník ochranné známky oprávněný důvod, není oprávněn zakázat užívání nezapsaného označení na výrobcích uvedených na trh v České republice v souladu s omezením účinků ochranné známky podle § 10 odst. 2 zákona o ochranných známkách.

Smlouva o ručení

Právnímu režimu smlouvy o ručení se Nejvyšší soud věnoval ve svém rozsudku ze dne 21. 12. 2020, sp. zn. **32 Cdo 758/2020**, publikovaném pod č. 70/2021 Sb. rozh. obč. Uvedl, že práva a povinnosti ze smlouvy o ručení uzavřené po 31. 12. 2013 se řídí zákonem č. 89/2012 Sb., občanským zákoníkem, bez zřetele k tomu, zda se hlavní (zajišťovaný) závazek řídí tímto zákonem či dosavadními právními předpisy.

Pozůstalostní řízení a majetek bez hodnoty nebo nepatrné hodnoty

Otázku nevyváženého poměru mezi hodnotou pozůstalosti a náklady pozůstalostního řízení řešil Nejvyšší soud ve svém usnesení ze dne 27. 8. 2020, sp. zn. **24 Cdo 785/2020**, publikovaném pod č. 31/2021 Sb. rozh. obč. Uzavřel, že v situaci, kdy tomu, kdo se postaral o pohřeb zůstavitele, nelze majetek bez hodnoty nebo majetek nepatrné hodnoty pro jeho nesouhlas vydat a bylo by v zásadě namístě projednání pozůstalosti, lze uvážit, zda by náklady státu a náklady účastníků řízení vzniklé se zjišťováním dědiců a s vlastním projednáním pozůstalosti nebyly výrazně nepřiměřené hodnotě a charakteru zůstavitelem zanechaného majetku. Případný závěr o výrazném poměru mezi majetkem, který by měl být projednán, a finanční a časovou náročností dalšího řízení o pozůstalosti, může vést k aplikaci ustanovení § 154 z. ř. s., přičemž tím, komu bude majetek bez hodnoty nebo majetek nepatrné hodnoty vydán, může být i stát.

Výrok o omezení způsobilosti člověka samostatně právně jednat

Formálním požadavkům na výrok o omezení způsobilosti člověka samostatně právně jednat se Nejvyšší soud věnoval ve svém rozsudku ze dne 29. 7. 2020, sp. zn. **24 Cdo 844/2020**, publikovaném pod č. 14/2021 Sb. rozh. obč. Konstatoval, že rozsah, v jakém se výrokem rozsudku omezuje způsobilost člověka samostatně právně jednat, nelze vymezit zástupně použitím zkratk „apod.“, „atp.“ nebo „atd.“.

Místní příslušnost soudu v řízení o zadostiučinění za zásah do cti, vážnosti a důstojnosti

V usnesení ze dne 30. 11. 2020, sp. zn. **25 Cdo 2669/2020**, publikovaném pod č. 56/2021 Sb. rozh. obč., Nejvyšší soud vyložil, že ve sporu o zadostiučinění za zásah do cti, vážnosti a důstojnosti zasláním nepravdivých informací elektronickou poštou je podle § 87 písm. b) o. s. ř. místně příslušným i soud, v jehož obvodu má žalobce v době zásahu bydliště (§ 80 o. z. a § 85 odst. 1 věta druhá a třetí o. s. ř.). Sjedinil tak judikaturu poté, co rozhodnutí Městského soudu v Praze sp. zn. 22 Co 91/2019, které možnost výběru soudu podle bydliště žalobce u distančních zásahů zcela vylučovalo, nebylo schváleno do Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek. Publikované rozhodnutí nezastává tak krajní stanovisko, nýbrž nabízí širší pojetí místní příslušnosti na výběr dané, zároveň ovšem přináší místně i časově dosti přesné vymezení, aby nehrozil opačný bezbřehý výklad. Spíše jako pomocný, nicméně velmi vhodný argument ve prospěch zvoleného řešení pak používá judikaturu SDEU, včetně příhodného označení působnosti dotčené osoby pojmem „centrum zájmů poškozeného“.

Definice zvlášť závažného ublížení na zdraví dle § 2959 o. z.

Nárok na náhradu za zvlášť závažné ublížení na zdraví blízké osoby (§ 2959 o. z.) byl poprvé řešen rozsudkem ze dne 27. 6. 2019, sp. zn. **25 Cdo 4210/2018**, publikovaným pod č. 52/2021 Sb. rozh. obč., tak, že musí jít jen o ta nejtěžší zdravotní poškození mající následky srovnatelné svou závažností s usmrcením blízké osoby, popřípadě velmi těžká zranění, která budou primární obětí po delší dobu ohrožovat na životě nebo po delší dobu zatěžovat výrazně nepříznivým zdravotním stavem, což bude mít citelný dopad do osobnostní sféry blízkých osob, a jejich duševní útrapy tak budou do té míry intenzivní, že musí být odškodněny i přesto, že následky zranění nebudou nejtěžší. Ústavní stížnost proti tomuto rozhodnutí byla zamítnuta náležením Ústavního soudu ze dne 16. 2. 2021, sp. zn. I. ÚS 3449/19. Na rozhodnutí již navázala další judikatura dovozující, že v případě méně závažných zdravotních následků může druhotným obětím vzniknout nárok na náhradu nemajetkové újmy za splnění podmínek uvedených v § 2971 o. z. (sp. zn. 25 Cdo 64/2021 a 25 Cdo 1527/2020).

Škoda na dálničních svodidlech

Podle rozsudku ze dne 28. 4. 2020, sp. zn. **25 Cdo 2202/2019**, publikovaném pod č. 74/2021 Sb. rozh. obč., jsou svodidla součástí dálnice (§ 12 odst. 1 písm. d/ zákona č. 13/1997 Sb., o pozemních komunikacích) nezbytně nutnou k tomu, aby tato komunikace sama mohla být pokládána za funkční a mohla být používána. Proto nelze hovořit o zhodnocení samotných svodidel výměnou jejich části za novou, neboť zhodnocena

by případně mohla být jen celá věc, tedy dálnice. Vzhledem k povaze dálnice se ovšem výměnou svodidel nemění její finanční hodnota, ale udržuje se její funkční hodnota. Proto platí, že byla-li dálniční svodidla před poškozením plně funkční, jsou náklady na jejich opravu výměnou poškozených dílů za nové vynaloženy účelně, a představují tak skutečnou škodu vlastníka komunikace.

Náhrada nákladů řízení pojištěným škůdcem

Nejvyšší soud dořešil i spornou problematiku nákladů vynaložených poškozeným v adhezním řízení při uplatnění nároku na náhradu újmy proti škůdci, které zásadně nejsou kryty povinným smluvním pojištěním podle zákona č. 168/1999 Sb., o pojištění odpovědnosti za újmu způsobenou provozem vozidla (viz dřívější rozsudek ze dne 11. 4. 2018, sp. zn. **25 Cdo 4112/2017**, Rc 64/2019). Podle rozsudku ze dne 24. 2. 2021, sp. zn. 25 Cdo 700/2019, publikovaného pod č. 95/2021 Sb. rozh. obč., má však pojištěný škůdce, jestliže na základě rozhodnutí soudu zaplatil poškozenému vedle prisouzené částky i náklady řízení, právo na náhradu těchto nákladů vůči pojistiteli za předpokladu, že splnil zákonnou oznamovací povinnost a v průběhu řízení se řídil pokyny pojistitele.

Odstranění vad prohlášení vlastníka o vymezení bytových jednotek

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 10. 2. 2021, sp. zn. **26 Cdo 1811/2020**, publikovaný pod č. 82/2021 Sb. rozh. obč., řeší otázku okruhu účastníků v řízení o žalobě na odstranění vad prohlášení vlastníka podle

§ 1168 o. z. a v té souvislosti i právní postavení hlavního města Prahy a městských částí. Nejvyšší soud v rozhodnutí dospěl jednak k závěru, že i městská část spravující jednotky, které jí svěřil vlastník – hlavní město Praha, má právní zájem na odstranění vad prohlášení podle § 1168 o. z. a že účastníky řízení podle § 1168 o. z. o odstranění vad prohlášení musí být všichni vlastníci jednotek dotčení vadami prohlášení.

Stanovení výše peněžité náhrady za nevydané pozemky podle § 16 odst. 1 zákona č. 229/1991 Sb.

Ke způsobu stanovení výše peněžité náhrady za nevydané pozemky v restitučním řízení se Nejvyšší soud vyslovil ve svém rozsudku ze dne 16. 2. 2021, sp. zn. **28 Cdo 3772/2018**, publikovaném pod č. 86/2021 Sb. rozh. obč. Za přiměřenou a rozumnou výši peněžité náhrady za nevydané pozemky podle § 16 odst. 1 zákona č. 229/1991 Sb. (ve znění pozdějších předpisů) lze dle něho pokládat (s výhradou změny poměrů) šestinásobek ceny odňatých nemovitostí určené podle vyhlášky č. 182/1988 Sb., ve znění vyhlášky č. 316/1990 Sb.

Dání věci k užívání ve smyslu § 2994 o. z.

Otázce týkající se bezdůvodného obohacení neoprávněným užíváním cizí věci se Nejvyšší soud věnoval ve svém rozsudku ze dne 12. 4. 2021, sp. zn. **28 Cdo 493/2021**, publikovaném pod č. 8/2022 Sb. rozh. obč. Připustil, že ve smyslu ustanovení § 2994 o. z. lze dát věc do užívání též v rámci společenské služby.

Neúčinnost výhrady vlastnického práva

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25. 2. 2021, sen. zn. **29 ICdo 21/2019**, publikovaný pod č. 98/2021 Sb. rozh. obč., vysvětluje, jakým způsobem v insolvenčním řízení působí dříve sjednaná neúčinnost výhrady vlastnického práva podle § 2134 o. z. Soud v něm dovozuje, že plnění dle takové kupní smlouvy náleží pro účely zpeněžení v insolvenčním řízení do majetkové podstaty kupujícího (dlužníka) dle § 205 odst. 4 insolvenčního zákona, čímž se neúčinnost prosadí i vůči insolvenčním věřitelům, kteří jsou uspokojováni z majetkové podstaty. Dále rozhodnutí hovoří o oprávnění insolvenčního správce sepsat majetek v držení dlužníka, k němuž byla sjednána výhrada vlastnického práva tak, že nepůsobí vůči věřitelům dlužníka (kupujícího) [§ 2134 o. z.], do majetkové podstaty dlužníka, a uplatnit tuto námitku jako obranu v řízení o vylučovací žalobě, kterou se prodávající domáhá vyloučení majetku z majetkové podstaty dlužníka právě s poukazem na výhradu vlastnického práva.

Dluh společnosti rozdělené odštěpením

Otázkou zákonného ručení nástupnických společností za nepeněžitý dluh obchodní společnosti rozdělené odštěpením se zabývá usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. 2. 2021, sen. zn. **29 ICdo 23/2020**, publikované pod č. 91/2021 Sb. rozh. obč.. Dojde-li k rozdělení žalovaného odštěpením [dle § 243 odst. 1 písm. b) bod 1. zákona č. 125/2008 Sb. ve znění pozdějších předpisů] po zahájení sporu, může se věřitel domoci přistoupení nové nebo nových společností nebo družstev do řízení

na straně žalovaného z titulu zákonného ručení za dluhy žalovaného (§ 257 odst. 1 uvedeného zákona) postupem dle § 92 odst. 1 o. s. ř.

Po rozdělení obchodní společnosti odštěpením se vznikem nových společností lze vyhovět návrhu žalobce, který po rozdělované společnosti vymáhá splnění nepeněžitě dluhu, na přistoupení nově vzniklých (nástupnických) společností do řízení jako dalších žalovaných (§ 92 odst. 1 o. s. ř.) z titulu ručení za dluhy rozdělované společnosti jen tehdy, bude-li při připuštění přistoupení do řízení zřejmé, že se žalobce vůči přistoupiším žalovaným domáhá peněžitě plnění (§ 2028 o. z.). Je-li nepeněžitým dluhem rozdělované společnosti její povinnost vydat pro případ vyslovení neúčinnosti právního úkonu (právního jednání) do majetkové podstaty původní dlužníkovo plnění z neúčinného právního úkonu (právního jednání), lze se domáhat vůči přistoupiším žalovaným z titulu jejich zákonného ručení za dluhy rozdělované společnosti pouze zaplacení rovnocenné peněžitě náhrady odpovídající částce, k jejíž úhradě by byla rozdělovaná společnost povinna, kdyby původní dlužníkovo plnění z neúčinného právního úkonu (právního jednání) nebylo možné vydat do majetkové podstaty dlužníka (§ 236 odst. 2 insolvenčního zákona).

Veganství z hlediska čl. 9 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod

Nejvyšší soud ve svém rozsudku ze dne 17. 3. 2021, sp. zn. 30 Cdo 4133/2019, publikovaném pod č. 96/2021 Sb. rozh. obč., dovodil, že z hlediska čl. 9 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod není významový

rozdíl mezi hodnotami, které dané ustanovení chrání (konkrétně svobodou myšlení, náboženského vyznání a přesvědčení). Pod ochranu daného článku spadá i veganství, přičemž omezujícím faktorem pro neposkytnutí veganské stravy osobě ve vazební věznici nemohou být provozní podmínky tohoto zařízení.

2. 3. 4. 4. Některá další vybraná rozhodnutí přijatá občanskoprávním a obchodním kolegiem Nejvyššího soudu v roce 2021

Aktivní věcná legitimace k podání žaloby o vyloučení majetkové hodnoty z exekuce

V rozsudku ze dne 5. 1. 2021, sp. zn. 20 Cdo 3298/2020 se Nejvyšší soud vyjádřil k aktivní věcné legitimaci povinného k podání žaloby o vyloučení majetkové hodnoty z exekuce (§ 267 o. s. ř.), přičemž tuto postrádá povinný i tehdy, když má být údajně v rozporu se zvláštní právní normou [zde podle ustanovení § 102 a § 210 písm. a) zákona č. 240/2013 Sb., o investičních společnostech a investičních fondech] exekučně postižen majetek, s nímž povinný hospodář vlastním jménem, ale nikoliv na vlastní účet.

Rozhodčí doložka uzavřená spotřebitelem

V usnesení ze dne 2. 3. 2021, sp. zn. 20 Cdo 2353/2020, Nejvyšší soud řešil, podle kterého právního předpisu postupovat v případě rozhodčích doložek uzavřených spotřebitelem. Konstatoval, že namítá-li povinná, že rozhodčí doložku uzavřela jako spotřebitelka, ačkoliv § 2 odst. 1 zá-

kona č. 216/1994 Sb. vylučuje od 1. 12. 2016 možnost řešit v rozhodčím řízení spory ze smluv, které se spotřebitelem uzavírá podnikatel, je třeba postupovat podle § 35 odst. 2 zákona č. 216/1994 Sb.

Zproštění se závazku dlužníkem při opakovaném postoupení pohledávky

Problematiku opakovaného postoupení pohledávky a pozici dlužníka řešil Nejvyšší soud v usnesení ze dne 14. 4. 2021, sp. zn. 20 Cdo 1271/2020, v němž uzavřel, že při opakovaném postoupení téže pohledávky se dlužník svého závazku zproští i tehdy, vypořádá-li se po oznámení či prokázání cesy s nepravým věřitelem, ve vztahu k němuž se o postoupení dozvěděl nejdříve; rovněž v tomto případě vede ke zproštění závazku nejen jeho splnění, ale i jiný právně uznatelný způsob vyrovnání.

Převod práv komisionářskou smlouvou (§ 585 obch. zák.)

V usnesení ze dne 17. 2. 2021, sp. zn. 20 Cdo 2966/2020, Nejvyšší soud k problematice komisionářské smlouvy řekl, že jsou-li v rámci komisionářské smlouvy převáděna jiná práva (§ 585 obch. zák.), nabývá k nim komitent vlastnictví až na základě převodní smlouvy, jíž je i smlouva o postoupení pohledávky. Příp. porušení komisionářské smlouvy spočívající v tom, že oprávněná osoba nepostoupila pohledávky na komitenta – povinného, nemá vliv na platnost smlouvy o postoupení pohledávky.

Pořadí pohledávky na náhradu nákladů řízení při uspokojování v insolvenčním řízení

Nejvyšší soud v usnesení ze dne 31. 3. 2021, sp. zn. 20 Cdo 3395/2020, konstatoval, že náklady řízení, které byly oprávněně přiznány v incidenčním řízení, se uspokojují v insolvenčním řízení ve stejném pořadí jako pohledávka, o kterou se vedl spor (§ 202 odst. 1 IZ). Pro tyto náklady nelze nařídít výkon rozhodnutí zřízením soudcovského zástavního práva. Zkoumání splnění podmínek § 409 odst. 2 IZ ve znění účinném do 31. 5. 2019 je proto nepřipadné.

Pasivní věcná legitimace v pracovněprávním sporu, byl-li na zaměstnavatele prohlášen konkurz

Zjednodušeně řečeno koho žalovat ve sporu o náhradu škody související s pracovním úrazem pro případ insolventního zaměstnavatele řešil Nejvyšší soud v rozsudku ze dne 29. 7. 2021, sp. zn. 21 Cdo 2113/2020, v němž konstatoval: V řízení o náhradu škody vzniklé zaměstnanci pracovním úrazem je v případě, že byl na majetek zaměstnavatele prohlášen konkurz, pasivně věcně legitimován insolvenční správce, a nikoliv dlužník (zaměstnavatel, na jehož majetek byl prohlášen konkurz).

Právní povaha lékařského posudku

V rozsudku ze dne 26. 8. 2021, sp. zn. 21 Cdo 1096/2021, Nejvyšší soud řešil povahu lékařského posudku ve vztahu k § 135 odst. 2 o. s. ř., přičemž dospěl k závěru, že lékařský posudek vydaný poskytovatelem

pracovnílékařských služeb a rozhodnutí příslušného správního orgánu, který lékařský posudek přezkoumává, nelze ani za právní úpravy účinné od 1. 11. 2017, kdy nabyl účinnosti zákon č. 202/2017 Sb., kterým se mění zákon č. 373/2011 Sb., o specifických zdravotních službách, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony, považovat za rozhodnutí, z něhož by mohl soud v občanském soudním řízení ve smyslu ustanovení § 135 odst. 2 o. s. ř. bez dalšího vycházet.

Započetí právní jednání jako uznání dluhu

V rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 22. 7. 2021, sp. zn. **23 Cdo 3752/2019**, bylo řečeno, že též v režimu zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku, není neplatné započtečí právní jednání, které mělo vést k úplnému zániku vzájemných pohledávek, samo o sobě uznáním dluhu (zde hlavní pohledávky), a to jak ve smyslu § 2053 o. z., tak § 2054 o. z.

Postavení manželů při výpovědi z nájmu bytu bez výpovědní doby

V rozsudku ze dne 20. 10. 2021, sp. zn. **26 Cdo 1377/2021**, Nejvyšší soud rozebírá postavení manželů při výpovědi z nájmu bytu bez výpovědní doby podle § 2291 o. z. a v řízení o přezkum oprávněnosti takové výpovědi. Zdůrazňuje, že výzva k napravení závadného stavu jako hmotně-právní podmínka výpovědi z nájmu bytu podle § 2291 o. z. musí směřovat (být doručena) oběma manželům jako společným nájemcům bytu. Dále se rozhodnutí zabývá náležitostmi výzvy podle § 2291 odst. 3 o. z. a upozorňuje, že má-li být nájemce podle § 2291 odst. 3 o. z. vyzván k odstranění závadného chování spočívajícího v porušení povinnosti

zvlášť závažným způsobem, musí k takovému porušení povinnosti dojít již v době podání výzvy a musí v ní být specifikováno.

Šňerovací smlouvy v nájemních vztazích

Vztahem § 2000 o. z. (upravujícím právo domáhat se zrušení tzv. šňerovacích smluv po uplynutí deseti let od jejich vzniku soudem) a § 2204 odst. 2 o. z. (upravujícím nájmy sjednané na dobu delší než padesát let a možnost jejich ukončení) a dále aplikovatelností § 2000 o. z. v nájemních vztazích se zabývá rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 10. 11. 2021, sp. zn. **26 Cdo 740/2021**. Ohledně vztahu § 2000 a 2204 odst. 2 o. z. dospívá k závěru, že nejde o vztah speciality, ale o ustanovení upravující jinou problematiku. Ustanovení § 2000 o. z. je použitelné i v nájemních vztazích, byť se bude jednat o výjimečné situace.

Vypořádání mezi bytovým družstvem a jeho bývalým členem

V usnesení ze dne 22. 6. 2021, sp. zn. **27 Cdo 2711/2019**, Nejvyšší soud vyslovil, že právní úprava vypořádání mezi členem bytového družstva, jehož účast zanikla bez právního nástupce, a bytovým družstvem, je založena na principu zvýšené ochrany členů bytového družstva, z něhož plyne, že vypořádací podíl člena bytového družstva musí být určen vždy s ohledem na skutečnou (tržní) hodnotu družstevního podílu bývalého člena družstva (určenou ke dni zániku členství) tak, aby mezi touto tržní hodnotou a vyšší vypořádacího podílu nebyly neodůvodněné rozdíly.

Akcionářská dohoda

Závazky převzatými akcionářskou dohodou se zabývá rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 16. 3. 2021, sp. zn. **27 Cdo 1873/2019**. Akcionáři mohou v akcionářské dohodě převzít závazek, že se u členů představenstva přimluví za konkrétní řešení určité záležitosti spadající do obchodního vedení, tedy, že předestrou představenstvu (jeho členům) svůj názor či argumenty, jimiž představenstvo sice nebude vázáno, ale jež může vzít v úvahu při svém rozhodování. Mohou se také zavázat, že představenstvo v konkrétní záležitosti přijme určité rozhodnutí. V takovém případě nejde o závazek přímluvy, ale o převzetí odpovědnosti za určitý výsledek a takové ujednání nelze považovat automaticky za odporující zákonnému zákazu udělovat představenstvu pokyny týkající se obchodního vedení.

Závazek přímluvy či „garanci výsledku“ mohou akcionáři převzít zásadně toliko ve vztahu k takovému jednání (rozhodnutí) představenstva (jeho členů), které je v souladu s právními předpisy a stanovami, včetně povinnosti jednat s péčí řádného hospodáře.

Předmět podnikání akciové společnosti

V usnesení ze dne 12. 5. 2021, sp. zn. **27 Cdo 3549/2020** posuzoval Nejvyšší soud ujednání stanov, podle něhož je předmětem podnikání akciové společnosti výroba, obchod a služby neuvedené v přílohách 1 až 3 živnostenského zákona, přičemž naznal, že takové ujednání je neurčité, neboť z něj není zjevné, co je předmětem dané společnosti, a odpovídajícího výsledku se nelze dobrat ani výkladem.

Užívání honebního pozemku a pravomoc soudu v občanském soudním řízení

V usnesení ze dne 16. 3. 2021, sp. zn. **28 Cdo 185/2021**, Nejvyšší soud konstatoval, že je dána pravomoc soudu k projednání a rozhodnutí věci v občanském soudním řízení, v níž se žalobce domáhá peněžité náhrady za užívání honebního pozemku držitelem honitby nad rámec přiřčení pozemku k honitbě.

Nepromlčitelnost práva podat žalobu dle § 18 odst. 1 zákona č. 428/2012 Sb.

V rozsudku ze dne 23. 3. 2021, sp. zn. **28 Cdo 390/2021**, Nejvyšší soud rozhodl, že právo podat žalobu o určení vlastnického práva státu podle § 18 odst. 1 zákona č. 428/2012 Sb., přesněji na určení vlastnického práva státu z důvodu, že věc z původního majetku registrovaných církví a náboženských společností byla přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona převedena nebo přešla z majetku státu do vlastnictví jiných osob v rozporu s ustanovením restitučních předpisů, se nepromlčuje.

Seznam přihlášených pohledávek jako exekuční titul

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 7. 2021, sen. zn. **29 ICdo 129/2020**, řeší otázku, při splnění kterých předpokladů se pokládá upravený seznam přihlášených pohledávek po zastavení insolvenčního řízení za exekuční titul. Soud v něm vyslovil, že na základě upraveného seznamu pohledávek lze po zastavení insolvenčního řízení podle § 396

odst. 2, § 405 odst. 3, nebo § 418 odst. 5 insolvenčního zákona, ve znění účinném od 1. července 2017, podat návrh na výkon rozhodnutí nebo exekuci pro zjištěnou neuspokojenou pohledávku, kterou dlužník nepopřel, i tehdy, je-li insolvenčním navrhovatelem pouze dlužník; toto právo se promlčí za 10 let od zastavení řízení. Seznam přihlášených pohledávek ani tam, kde se stal exekučním titulem pro přihlášenou nevykonatelnou pohledávku, kterou dlužník nepopřel, nepředstavuje překážku, jež by po zrušení konkursu bránila projednání sporu o stejné plnění před orgánem, do jehož pravomoci náleží projednání takové věci (nezakládá překážku věci pravomocně rozhodnuté).

Příčinná souvislost mezi pochybením policistů a úmrtím zadržené osoby

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 10. 11. 2021, sp. zn. **30 Cdo 883/2021**, se věnuje otázce příčinné souvislosti mezi pochybením policistů (neodebráním nebezpečné věci osobě umístěné do policejní cely a absencí kontrol této osoby) a úmrtím zadržené osoby v důsledku sebevraždy (za použití nebezpečné věci, která jí nebyla odebrána). Nejvyšší soud nesouhlasil se závěrem odvolacího soudu, že bezprostřední příčinou úmrtí bylo rozhodnutí zadrženého zemřít. Za použití principu ochranného účelu normy dospěl Nejvyšší soud k závěru, že příčinná souvislost je dána, došlo-li k porušení normy, která měla zabránit vzniku škody konkrétnímu subjektu, konkrétním způsobem. Nejvyšší soud rovněž upozornil na zvlášť zranitelné postavení osoby omezené na svobodě.

Odpovědnost státu za újmu způsobenou výkonem trestu zákazu řízení motorových vozidel

Rozsudek ze dne 26. 11. 2020, sp. zn. **30 Cdo 3644/2019**, se zabývá otázkou odpovědnosti státu za újmu způsobenou výkonem trestu zákazu řízení motorových vozidel, který byl nezákonně uložen v přestupkovém řízení. Nejvyšší soud se vyjádřil záporně k otázce, zda může civilní soud sám dospět k závěru, že se pachatel přestupku dopustil, ačkoliv přestupkové řízení bylo po odstranění odsuzujícího rozhodnutí správním soudem zastaveno pro uplynutí prekluzivní lhůty. Nejvyšší soud zároveň zdůraznil, že ve vztahu k požadavku na náhradu nemajetkové újmy by měl soud v odškodňovacím řízení zohlednit okolnost, že se pachatel dopustil jednání, které vykazuje znaky skutkové podstaty některého z přestupků.

Kogentnost a dispozitivnost občanskoprávních norem

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25. 2. 2021, sp. zn. **33 Cdo 665/2019**, řeší otázku kogentnosti a dispozitivnosti občanskoprávních norem, konkrétně se zabývá povahou ustanovení § 597 odst. 1 obč. zák. vztahujícího se k uspokojení věřitelovy pohledávky za dlužníkem, k němuž uvádí, že toto ustanovení výslovně nezakazuje odlišnou úpravu rozsahu práv z odpovědnosti za vady ve smyslu jejich rozšíření a současně z jeho povahy nevyplývá, že se od něj nelze odchýlit.

Výše úroků z úvěru a dobré mravy

Otázce platnosti ujednání výše úroku ve smlouvě o spotřebitelském úvěru se věnuje rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28. 5. 2021, sen. zn. **33 ICdo 89/2020**, jenž připomíná judikatorní závěry o výši nepřiměřeného úroku a potřebu založit úsudek o tom, že ujednání o úroku z úvěru je ve smyslu § 39 obč. zák. neplatné pro rozpor s dobrými mravy, na pečlivém zvážení všech relevantních okolností případu.

2. 4. Trestní kolegium Nejvyššího soudu v roce 2021

2. 4. 1. Přehled rozhodovací činnosti trestního kolegia Nejvyššího soudu

Trestní kolegium Nejvyššího soudu (dále též jen „trestní kolegium“) bylo v roce 2021 složeno z předsedy kolegia a dalších dvaadvaceti soudců; kromě toho zde působili v různých obdobích také soudci dočasně přidělení. Soudci trestního kolegia jsou zařazeni do sedmi rozhodujících senátů, které tvoří sedm soudních oddělení. Dále zde působí velký senát trestního kolegia, evidenční senát a zvláštní senát pro odvolání proti rozhodnutím Kárné komory Nejvyššího kontrolního úřadu.

Jednotlivé trestní věci přiděluje do zmíněných rozhodujících sedmi senátů (dále uváděné jen jako „senáty“) předseda trestního kolegia na podkladě pravidel, která obsahuje rozvrh práce Nejvyššího soudu. V rámci senátu přiděluje věc konkrétnímu soudci řídící předseda senátu, a to rovněž podle pravidel vyplývajících z rozvrhu práce, v nichž se kombinuje princip specializace některých senátů s principem pravidelné rotace. V trestním kolegiu pracují tři specializované senáty – jeden (č. 8) se zabývá případy projednávanými podle zákona č. 218/2003 Sb., o soudnictví ve věcech mládeže, ve znění pozdějších předpisů, druhý (č. 5) je specializován na část hospodářské a majetkové kriminality a třetí (č. 11) na drogovou kriminalitu a případy týkající se meziná-

rovní justiční spolupráce v trestních věcech. Senáty trestního kolegia rozhodují většinou v neveřejném zasedání, tj. bez účasti obviněného, obhájce a státního zástupce, a pouze v některých případech ve veřejném zasedání, u něhož je umožněna účast dotčeným stranám trestního řízení. Mimo rozhodovací činnosti v tříčlenných senátech na trestním úseku působí také velký senát trestního kolegia, v němž je zařazeno devět soudců, a to tak, aby v něm byl zastoupen alespoň jeden člen z každého tříčlenného senátu.

Klíčovým úkolem Nejvyššího soudu je, aby sjednocoval rozhodovací činnost soudů nižších stupňů. Realizace tohoto úkolu na trestním úseku je svěřena trestnímu kolegiu Nejvyššího soudu. K naplnění uvedeného poslání poskytuje zákon č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích, ve znění pozdějších předpisů, Nejvyššímu soudu několik nástrojů. Především je to samotné rozhodování o mimořádných opravných prostředcích v tříčlenných senátech trestního kolegia, dále rozhodování ve velkém senátu trestního kolegia, zaujímání stanovisek trestního kolegia a konečně i vydávání Sbírký soudních rozhodnutí a stanovisek a zařazování rozhodnutí do ní.

2. 4. 1. 1. Rozhodování o mimořádných opravných prostředcích

Nejvyšší soud představuje vrcholný orgán obecných soudů České republiky (čl. 92 Ústavy České republiky). Proto mu přísluší právo rozhodovat o nejvýznamnějších mimořádných opravných prostředcích, kterými jsou v trestním řízení dovolání a stížnost pro porušení zákona.

Dovolání je mimořádný opravný prostředek, jímž lze napadnout pravomocné rozhodnutí soudu druhého stupně ve věci samé (§ 265a tr. ř.), ale jen s odkazem na některý z dovolacích důvodů taxativně vyjmenovaných v ustanoveních § 265b odst. 1 a 2 tr. ř. Předmětem dovolacího řízení není skutkový přezkum obecně, ale pouze posuzování určitých hmotně právních a procesních otázek v napadeném rozhodnutí nebo v řízení mu předcházejícím. Dovolání je oprávněn podat jednak nejvyšší státní zástupce – pro nesprávnost kteréhokoli výroku rozhodnutí soudu, a to ve prospěch i v neprospěch obviněného, a jednak obviněný pro nesprávnost výroku rozhodnutí soudu, který se ho bezprostředně dotýká. Obviněný může podat dovolání pouze prostřednictvím obhájce; podání obviněného učiněné jinak než prostřednictvím obhájce se nepovažuje za dovolání, ale podle jeho obsahu se s ním případně naloží jinak. Dovolání je nutné podat u soudu, který ve věci rozhodl v prvním stupni, a to do dvou měsíců od doručení opisu rozhodnutí, proti němuž směřuje dovolání. Předseda senátu soudu prvního stupně doručí opis dovolání obviněného nejvyššímu státnímu zástupci a opis dovolání nejvyššího státního zástupce obhájci obviněného a obviněnému s upozorněním, že se mohou k dovolání písemně vyjádřit a souhlasit s projednáním dovolání v neveřejném zasedání dovolacího soudu. Jakmile uplyne lhůta k podání dovolání všem oprávněným osobám, soud prvního stupně předloží spisy Nejvyššímu soudu. Nejvyšší soud odmítne dovolání z důvodů taxativně stanovených v § 265i odst. 1 tr. ř., zejména nejsou-li splněny některé formální podmínky, je-li dovolání podáno z jiného než stanoveného dovolacího důvodu, nebo opakuje-li dovolatel v dovolání ty námitky, s nimiž se zcela a věcně správně vypořádaly již soudy nižších stupňů, přičemž v odůvodnění usnesení o odmítnutí Nej-

vyšší soud jen stručně uvede důvod odmítnutí dovolání poukazem na okolnosti vztahující se k zákonnému důvodu odmítnutí. Nejvyšší soud po provedeném přezkumu zamítne podané dovolání, pokud shledá, že není důvodné (§ 265j tr. ř.). Jestliže Nejvyšší soud neodmítne ani nezamítne podané dovolání, přezkoumá napadené rozhodnutí i řízení mu předcházející, a to jen v rozsahu a z důvodů uvedených v dovolání. Po přezkoumání Nejvyšší soud zruší napadené rozhodnutí nebo jeho část, popřípadě též vadné řízení mu předcházející, shledá-li, že je dovolání důvodné. Pokud po zrušení napadeného rozhodnutí nebo některého jeho výroku je nutné učinit ve věci nové rozhodnutí, Nejvyšší soud přikáže zpravidla soudu, o jehož rozhodnutí jde, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl (§ 265k tr. ř.). Soud nebo jiný orgán činný v trestním řízení, jemuž byla věc přikázána k novému projednání a rozhodnutí, je vázán právním názorem Nejvyššího soudu (§ 265s odst. 1 tr. ř.). Bylo-li napadené rozhodnutí zrušeno jen v důsledku dovolání podaného ve prospěch obviněného, nemůže v novém řízení dojít ke změně rozhodnutí v jeho neprospěch (§ 265s odst. 2 tr. ř.). Nejvyšší soud však může při zrušení napadeného rozhodnutí také sám hned rozhodnout ve věci rozsudkem (§ 265m tr. ř.).

Dalším mimořádným opravným prostředkem, který Nejvyšší soud projednává, je stížnost pro porušení zákona (dále též jen „SPZ“). Tento mimořádný opravný prostředek je oprávněn podat pouze ministr spravedlnosti proti pravomocnému rozhodnutí soudu nebo státního zástupce, jímž byl porušen zákon, nebo které bylo učiněno na podkladě vadného postupu řízení, nebo jestliže uložený trest je ve zřejmém nepoměru k povaze a závažnosti trestného činu nebo k poměrům pa-

chatele, popřípadě jestliže uložený druh trestu je ve zřejmém rozporu s účelem trestu (§ 266 odst. 1, 2 tr. ř.). Stížnost pro porušení zákona v neprospěch obviněného proti pravomocnému rozhodnutí soudu nelze podat jen z důvodu, že soud postupoval v souladu s ustanoveními § 259 odst. 4, § 264 odst. 2, § 273 nebo § 289 písm. b) tr. ř. V případě SPZ podané nikoli ve prospěch obviněného a po zjištění, že zákon byl porušen, ale nikoli v neprospěch obviněného, lze dosáhnout pouze tzv. akademického výroku, není však možné zrušit napadené rozhodnutí nebo řízení mu předcházející, kterým byl porušen zákon. Nejvyšší soud zamítne SPZ, pokud není přípustná nebo není-li důvodná (§ 268 odst. 1 tr. ř.). Jestliže Nejvyšší soud shledá, že zákon byl porušen, vysloví tento závěr rozsudkem (§ 268 odst. 2 tr. ř.). Pokud byl zákon porušen v neprospěch obviněného, Nejvyšší soud zároveň s výrokem uvedeným v § 268 odst. 2 tr. ř. zruší napadené rozhodnutí nebo jeho část, popřípadě též vadné řízení mu předcházející. Je-li nezákonný jen některý výrok napadeného rozhodnutí a pokud jej lze oddělit od ostatních, zruší Nejvyšší soud jen tento výrok (§ 269 tr. ř.). Jestliže po zrušení napadeného rozhodnutí nebo některého jeho výroku je nutné učinit ve věci rozhodnutí nové, přikáže Nejvyšší soud zpravidla orgánu, o jehož rozhodnutí jde, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl. Orgán, jemuž byla věc přikázána, je vázán právním názorem Nejvyššího soudu (§ 270 tr. ř.). Nejvyšší soud může při zrušení napadeného rozhodnutí také sám rozhodnout ve věci, pokud je možné učinit rozhodnutí na podkladě skutkového stavu, který byl v napadeném rozhodnutí správně zjištěn (§ 271 tr. ř.). Jestliže Nejvyšší soud vyslovil, že zákon byl porušen v neprospěch obviněného, nemůže v novém řízení dojít ke změně rozhodnutí v jeho neprospěch (§ 273 tr. ř.).

2. 4. 1. 2. Agendy trestního kolegia Nejvyššího soudu podle příslušných rejstříků

Soudci trestního kolegia Nejvyššího soudu jsou níže uvedenými zákonnými normami zmocněni, aby v senátech, převážně složených z předsedy senátu a dvou soudců, rozhodovali v těchto agendách:

Tdo

– rozhodování o dovoláních proti pravomocným rozhodnutím soudů druhého stupně ve věci samé (§ 265a a násl. tr. ř.);

Tcu

– rozhodování o návrzích na zaznamenání údajů o odsouzení občana České republiky cizozemským soudem do evidence Rejstříku trestů (§ 4 odst. 2, 3, 4 a § 4a odst. 3 zákona č. 269/1994 Sb., o Rejstříku trestů, ve znění pozdějších předpisů),
 – rozhodování o návrzích podle zákona č. 104/2013 Sb., o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních, ve znění pozdějších předpisů (např. o návrhu na vzetí předávané osoby do průvozní vazby po dobu průvozu územím České republiky podle § 143 odst. 4 citovaného zákona),
 – rozhodování o návrzích na rozhodnutí, zda je určitá osoba vyňata z pravomoci orgánů činných v trestním řízení, vznikne-li o tom pochybnost (§ 10 odst. 2 tr. ř.),
 – rozhodování o návrzích, podaných ministrem spravedlnosti, na přezkoumání rozhodnutí o přípustnosti vydání osoby k trestnímu stíhání do cizího státu (§ 95 odst. 5, 6 zákona č. 104/2013 Sb., o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních, ve znění pozdějších předpisů);

Tz

– rozhodování o stížnostech pro porušení zákona, podaných ministrem spravedlnosti proti rozhodnutím státních zástupců a soudů v řízení konaném podle trestního řádu (§ 266 a násl. tr. ř.);

Td

– rozhodování sporů o příslušnost mezi soudy nižších stupňů, je-li ve vztahu k nim Nejvyšší soud nejbližším společně nadřízeným soudem (§ 24 tr. ř.),
 – rozhodování o návrzích na odnětí a přikázání věci, je-li Nejvyšší soud nejbližším společně nadřízeným soudem dotčeným soudům (§ 25 tr. ř.),
 – rozhodování o návrzích na vyloučení soudců Nejvyššího soudu z projednávání a rozhodování ve věci (§ 31 tr. ř.);

Tvo

– rozhodování o stížnostech proti rozhodnutím vrchních soudů o prodloužení vazby podle § 74 tr. ř. a proti dalším rozhodnutím vrchních soudů, pokud rozhodovaly v postavení soudu prvního stupně (např. o stížnostech proti rozhodnutím o vyloučení soudců vrchních soudů z vykonávání úkonů trestního řízení podle § 30 a § 31 tr. ř.);

Tul

– rozhodování o návrzích na určení lhůty k provedení procesního úkonu (§ 174a zákona č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích, ve znění pozdějších předpisů);

Zp

– rozhodování o odvoláních proti rozhodnutím Kárné komory Nejvyššího kontrolního úřadu (§ 43 odst. 2 zákona č. 166/1993 Sb., o Nejvyšším kontrolním úřadu, ve znění pozdějších předpisů);

Pzo

– rozhodování o návrzích na přezkum zákonnosti příkazu k odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu a příkazu k zjištění údajů o telekomunikačním provozu (§ 314l až § 314n tr. ř.).

2. 4. 2. Sjednocovací činnost trestního kolegia Nejvyššího soudu

Ke sjednocení rozhodovací praxe nižších soudů dochází především vydáváním rozhodnutí v rámci řízení o výše uplatňovaných mimořádných opravných prostředcích v konkrétních trestních věcech, přičemž ve svých rozhodnutích Nejvyšší soud vysloví závazný právní názor, kterým je soud nižšího stupně nebo jiný orgán činný v trestním řízení vázán a jímž se případně řídí tyto orgány v jiných obdobných věcech. O dovoláních a stížnostech pro porušení zákona rozhoduje Nejvyšší soud zpravidla v tříčlenných senátech složených z předsedy senátu a dalších dvou profesionálních soudců, nejde-li o výjimky, kdy rozhoduje velký senát trestního kolegia.

Velkému senátu trestního kolegia je věc postoupena v případě, že tříčlenný senát při svém rozhodování dospěl k právnímu názoru, který

je odlišný od názoru již vyjádřeného v některém dřívějším rozhodnutí Nejvyššího soudu, přičemž svůj odlišný právní názor tento senát odvodní (§ 20 zákona č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích, ve znění pozdějších předpisů).

Velkému senátu trestního kolegia Nejvyššího soudu je třeba uvedeným postupem předložit věc zejména tehdy, týká-li se sporná otázka hmotného práva. Jde-li o právní názor o procesním právu, může tříčlenný senát postoupit věc velkému senátu trestního kolegia pouze tehdy, pokud jednomyslně (hlasy všech členů senátu) dospěl k závěru, že řešená procesní otázka má po právní stránce zásadní význam. Postoupení věci velkému senátu trestního kolegia však nepřichází v úvahu tehdy, byla-li sporná otázka již vyřešena stanoviskem trestního kolegia nebo pléna Nejvyššího soudu. Velký senát trestního kolegia rozhoduje vždy v meritu věci, tj. o podaném mimořádném opravném prostředku, pokud výjimečně nedospěje k závěru, že zde nebyl důvod k postoupení věci velkému senátu kolegia, přičemž v takovém případě usnesením bez meritorního rozhodnutí o podaném opravném prostředku vrátí věc senátu, který mu ji (nedůvodně) předložil. Je otázkou, zda by uvedená praxe měla zůstat zachována. Alternativou k ní je totiž názor, že by velký senát trestního kolegia měl rozhodnout pouze o řešení aktuálně předložené právní otázky a následně by v souladu s tím v meritu rozhodl příslušný tříčlenný senát, kterému byla původně přidělena projednávaná věc.

Velký senát trestního kolegia rozhodl v roce 2021 v agendě Tdo dvakrát. V první věci rozhodl velký senát rozsudkem ze dne 16. 3. 2021,

sp. zn. 15 Tdo 110/2021, který byl uveřejněn pod č. 19/2021 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek, část trestní. Toto rozhodnutí se týkalo právního posuzování trestných činů krádeže spáchaných v době výskytu koronaviru označovaného jako SARS CoV-2 a způsobujícího epidemii onemocnění Covid-19. Ve druhé věci rozhodl velký senát trestního kolegia usnesením dne 22. 9. 2021, sp. zn. 15 Tdo 525/2021, které zatím nebylo uveřejněno ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek. O obou rozhodnutích je podrobnější zmínka pod body 2. 4. 4. 2. a 2. 4. 4. 4. této výroční zprávy.

Všechna rozhodnutí velkého senátu trestního kolegia Nejvyššího soudu, stejně jako všechna rozhodnutí tříčlenných senátů, se publikují v anonymizované podobě na internetových stránkách Nejvyššího soudu www.nsoud.cz, což rovněž přispívá ke sjednocování rozhodovací praxe v trestních věcech.

V trestním kolegiu Nejvyššího soudu působí taktéž evidenční senát, který je složen z jeho předsedy a dalších osmi soudců trestního kolegia. Na jeho zasedáních se projednávají návrhy těch rozhodnutí senátů trestního kolegia Nejvyššího soudu a rozhodnutí soudů nižších stupňů v trestních věcech, jež byla doporučena k zobecnění a k tomu, aby byla zařazena na zasedání trestního kolegia ke schválení pro uveřejnění ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek. Evidenční senát rozhoduje, která z jím projednávaných rozhodnutí budou postoupena do dalšího schvalovacího procesu, tj. zaslána k připomínkám příslušným orgánům a institucím a poté předložena na zasedání trestního kolegia. K návrhu předsedy trestního kolegia nebo před-

sedy evidenčního senátu projednává evidenční senát trestního kolegia i další materiály, zejména podněty k zaujetí stanoviska trestního kolegia k rozhodovací činnosti soudů a návrhy takových stanovisek. K publikaci rozhodnutí ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek se vyžaduje souhlas nadpoloviční většiny všech soudců trestního kolegia. V roce 2021 se uskutečnilo celkem šest zasedání trestního kolegia Nejvyššího soudu, na kterých bylo projednáno celkem 68 předložených rozhodnutí (některá opětovně), z nichž trestní kolegium schválilo k uveřejnění ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek celkem 53 rozhodnutí.

Zaujímání stanovisek trestního kolegia Nejvyššího soudu k rozhodovací činnosti soudů ve věcech určitého druhu (§ 14 odst. 3 zákona č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích, ve znění pozdějších předpisů) je dalším významným nástrojem ke sjednocování praxe soudů nižších stupňů či jiných orgánů činných v trestním řízení. Projednání stanoviska v trestním kolegiu předchází zpracování jeho návrhu pověřeným členem (resp. pověřenými členy pracovní skupiny) trestního kolegia a dále následuje připomínkové řízení, v rámci kterého se k návrhu stanoviska vyjadřují připomínková místa, jimiž jsou krajské a vrchní soudy (Městský soud v Praze), Nejvyšší státní zastupitelství, právnické fakulty univerzit, Česká advokátní komora, Ministerstvo spravedlnosti, Ministerstvo vnitra, Institut kriminologie a sociální prevence a případně podle povahy a významu řešených otázek i další orgány či instituce. Poté se návrh stanoviska projednává a schvaluje na zasedání trestního kolegia, které je usnášeníschopné, pokud se na něm zúčastní dvoutřetinová většina všech členů trestního kolegia Nejvyššího soudu. K přijetí

stanoviska trestního kolegia Nejvyššího soudu a k jeho následné publikaci ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek je nezbytný souhlas nadpoloviční většiny všech členů trestního kolegia.

Každé schválené stanovisko trestního kolegia Nejvyššího soudu se publikuje ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek a v elektronické podobě též na internetových stránkách Nejvyššího soudu.

2. 4. 3. Statistické údaje o činnosti trestního kolegia Nejvyššího soudu

Agenda	Převzato	Nově napadlo	Vyřízeno	Nevyřízeno
Tdo	150	1 383	1 386	147
Tcu	2	224	193	33
Tz	8	136	119	25
Td	5	77	81	1
Tvo	1	23	22	2
Tul	-	4	3	1
Zp	-	-	-	-
Pzo	3	9	12	-

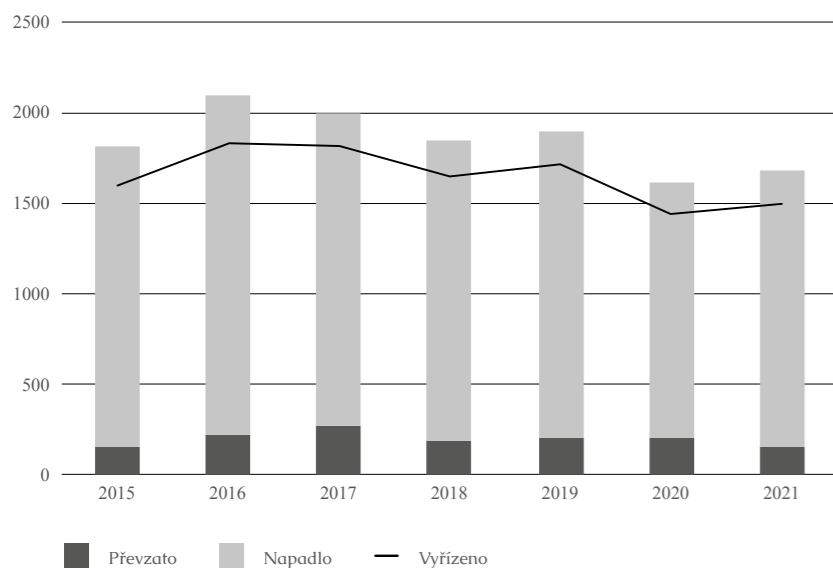
(Přehled počtu věcí přidělených trestnímu kolegiu za rok 2021)

Úvodní tabulka představuje přehled o rozhodovací činnosti trestního kolegia Nejvyššího soudu v roce 2021 ve všech jeho agendách. První sloupec přitom ukazuje, kolik věcí v každé konkrétní agendě bylo k rozhodnutí přesunuto z předchozího roku 2020. Analogicky pak také sloupec poslední uvádí počty věcí, které nebyly vyřízeny do 31. 12. 2021.

Následující tabulka a na ní navazující graf pak sledují vývoj statistik trestního kolegia Nejvyššího soudu v delším časovém období.

Rok	Převzato	Napadlo	Vyřízeno	Nevyřízeno
2015	159	1 662	1 597	224
2016	224	1 877	1 829	272
2017	272	1 722	1 815	179
2018	179	1 676	1 651	204
2019	204	1 699	1 706	197
2020	197	1 410	1 443	158
2021	158	1 519	1 505	172

(Součet agendy Tdo a Tz v letech 2015 – 2021)

Graf znázorňuje statistický vývoj počtu předložených věcí ve všech agendách trestního kolegia Nejvyššího soudu v delším časovém horizontu let 2015 – 2021. Je z něj patrný poměrně setrvalý stav celkového počtu převzatých věcí, avšak zároveň tento graf dokládá, že v letech 2016 až 2017 bylo předloženo k vyřízení trestnímu kolegiu Nejvyššího soudu nejvíce podání za celé sledované období, v roce 2018 se situace mírně zklidnila. V letech 2020 a 2021 je patrný určitý pokles celkového počtu předložených i vyřízených věcí. Je třeba si uvědomit, že graf sčítá

veškeré agendy, přičemž složitost, resp. pracnost vyřizování v jednotlivých agendách je velmi odlišná.

2. 4. 4. Výběr důležitých rozhodnutí trestního kolegia Nejvyššího soudu v roce 2021

2. 4. 4. 1. Stanoviska trestního kolegia Nejvyššího soudu publikovaná ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek

K řešení některých sporných otázek a za účelem sjednocení rozhodovací činnosti soudů nižších stupňů vydává trestní kolegium Nejvyššího soudu stanoviska publikovaná ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek; v roce 2021 nebylo vydáno žádné stanovisko.

2. 4. 4. 2. Rozhodnutí velkého senátu trestního kolegia Nejvyššího soudu publikovaná ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek

Ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek bylo publikováno následující jedno rozhodnutí velkého senátu trestního kolegia Nejvyššího soudu:

K naplnění zákonného znaku kvalifikované skutkové podstaty trestného činu krádeže spočívajícího v tom, že čin byl spáchán za „jiné události vážně ohrožující život nebo zdraví lidí“, a to v době výskytu koronaviru označovaného jako SARS CoV-2

Rozsudek velkého senátu trestního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 16. 3. 2021, sp. zn. **15 Tdo 110/2021**, uveřejněný pod č. 19/2021 Sb.

rozh. tr., řeší otázku, zda může pachatel, který se dopustil krádeže v době výskytu koronaviru označovaného jako SARS CoV-2 a způsobujícího epidemii onemocnění COVID-19, naplnit zákonný znak kvalifikované skutkové podstaty trestného činu krádeže spočívající v tom, že čin byl spáchán za „jiné události vážně ohrožující život nebo zdraví lidí“ [§ 205 odst. 4 písm. b) tr. zákoníku]. V rozsudku byl učiněn závěr, že zmíněný znak může být naplněn i spácháním činu v této době, avšak nestačí zde jen časová a místní souvislost spáchaného činu s takovou událostí, ale je nutná i určitá věcná souvislost s ní, tedy že se tato událost konkrétním způsobem projevila při spáchání trestného činu krádeže. Uvedený vztah bude dán např. tehdy, jestliže zmíněná událost nebo omezení či jiná opatření přijatá v jejím důsledku a k jejímu řešení umožnily či usnadnily pachateli spáchání trestného činu, nebo pokud pachatel počítal s tím, že mu to umožní uniknout jeho odhalení a dopadení, anebo svůj čin zaměřil přímo proti těmto opatřením a omezením, aby je mařil či ztěžoval apod. Samotné vyhlášení nouzového stavu (čl. 5 a 6 ústavního zákona č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky, ve znění ústavního zákona č. 300/2000 Sb.) a spáchání činu za tohoto stavu ovšem není znakem kvalifikované skutkové podstaty trestného činu krádeže podle § 205 odst. 4 písm. b) tr. zákoníku. Vyhlášení nouzového stavu, důvody, které k němu vedly, a veřejně dostupné informace o něm však mohou mít podpůrný význam pro závěr, že v dané době a na daném místě došlo k určité „události vážně ohrožující život nebo zdraví lidí“ a že pachatel o tom alespoň měl a mohl vědět [§ 17 písm. b) tr. zákoníku].

2. 4. 4. 3. Vybraná rozhodnutí schválená trestním kolegiem Nejvyššího soudu v roce 2021 k uveřejnění ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek

Z významných rozhodnutí, která schválilo trestní kolegium Nejvyššího soudu v roce 2021 k uveřejnění v trestní části Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, lze uvést následující:

K zákazu retroaktivity v neprospěch pachatele u trestného činu podvodu podle § 209 tr. zákoníku spáchaného právnickou osobou

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 13. 5. 2020, sp. zn. **7 Tdo 327/2020**, a usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 4. 2020, sp. zn. **3 Tdo 432/2019**, byla publikována společně pod č. 30/2021 Sb. rozh. tr. a řeší otázku zákazu retroaktivity v neprospěch pachatele, který je právnickou osobou, u trestného činu podvodu podle § 209 tr. zákoníku, na jehož spáchání se podílela fyzická osoba zčásti ještě před zavedením trestní odpovědnosti právnických osob. Z právní věty rozhodnutí vyplývá, že není porušením zákazu retroaktivity v neprospěch pachatele (čl. 40 odst. 6 Listiny základních práv a svobod, § 1 tr. zákoníku), který se uplatní i ve vztahu k právnické osobě jako pachateli trestného činu (§ 1 odst. 2 t. o. p. o.), pokud byla právnická osoba odsouzena za trestný čin podvodu podle § 209 tr. zákoníku, jehož se dopustila tím, že jednáním skutečným až po nabytí účinnosti zákona č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, sebe nebo jiného obohatila ke škodě cizího majetku, jestliže k tomu záměrně fyzická osoba jednající za právnickou osobu využila omylu, který vyvolala jiná nebo tatáž fyzická

osoba již přede dnem 1. 1. 2012. To platí např. tehdy, pokud fyzická osoba (třeba v postavení člena statutárního orgánu určité obchodní společnosti) vyvoláním nebo využitím omylu příslušného orgánu státu nebo zamlčením podstatných skutečností v době do 31. 12. 2011 dosáhla vydání rozhodnutí o schválení provozu fotovoltaické elektrárny provozované obchodní společností a následného vyplácení vyšší podpory obnovitelných zdrojů energie, pokud obchodní společnost od 1. 1. 2012 prostřednictvím téže fyzické osoby nebo prostřednictvím dalších osob na základě pokynů této fyzické osoby prováděla fakturaci a nechala si vyplácet takovou podporu, ačkoliv na ni neměla nárok.

K nemožnosti dovolacího přezkumu zrušeného rozhodnutí či výroku

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 18. 8. 2020, sp. zn. **6 Tdo 854/2020**, publikované pod č. 21/2021 Sb. rozh. tr., se zabývá nemožností přezkumu rozhodnutí v dovolacím řízení v případě, kdy napadené rozhodnutí nebo výrok byly zrušeny (např. v souvislosti s uložením souhrnného trestu či společného trestu za pokračování v trestném činu). Podle právní věty rozhodnutí není takový přezkum možný – dovolání je v daném rozsahu nepřípustné a, nesměřuje-li současně i proti jinému výroku téhož rozhodnutí, který nebyl zrušen, je nutno je podle § 265i odst. 1 písm. a) tr. ř. odmítnout.

Ke vztahu trestných činů maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání podle § 337 odst. 3 písm. a) tr. zákoníku a poškození věřitele podle § 222 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 4. 11. 2020, sp. zn. **7 Tz 38/2020**, publikované pod č. 17/2021 Sb. rozh. tr., se týká trestného činu maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání podle § 337 odst. 3 písm. a) tr. zákoníku, k jehož spáchání je třeba, aby došlo ke zmaření nebo podstatnému ztížení výkonu rozhodnutí, a to určitým nakládáním s věcí, které se týká takové rozhodnutí (např. exekuční příkaz). Dalším závěrem právní věty je, že v případě, pokud obviněný nakládal s věcí, které se netýká vydaný exekuční příkaz, nemohl naplnit skutkovou podstatu zmíněného trestného činu, ovšem v úvahu pak připadá jeho odpovědnost např. za trestný čin poškození věřitele podle § 222 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku, jestliže v postavení dlužníka zcizil věc použitelnou k uspokojení pohledávky věřitele, které tím alespoň zčásti zmařil.

K oprávnění obhájce ustanoveného pouze za účelem odstranění vad jím podaného odvolání podle § 251 odst. 2 tr. ř.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 13. 10. 2020, sp. zn. **6 Tdo 1042/2020**, publikované pod č. 18/2021 Sb. rozh. tr., řeší rozsah oprávnění advokáta, který byl obviněnému ustanoven jako obhájce pouze za účelem odstranění vad jím podaného odvolání (§ 251 odst. 2 tr. ř.). Podle právní věty rozhodnutí nelze takového advokáta považovat za obhájce disponujícího oprávněními v rozsahu uvedeném v § 41 odst. 5 tr. ř., tj. též právem podat za obviněného dovolání, a není tak obhájcem obvině-

ného, jemuž je třeba doručit opis rozsudku odvolacího soudu (§ 130 odst. 2 tr. ř.). Na běh lhůty k podání dovolání podle § 265e odst. 2 tr. ř. proto nemůže mít žádný vliv skutečnost, že mu soud prvního stupně doručil opis takového rozsudku.

K povaze přečinu maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání podle § 337 odst. 1 písm. b) tr. zákoníku a k jeho souběhu s trestným činem krádeže podle § 205 tr. zákoníku

V usnesení ze dne 23. 9. 2020, sp. zn. **8 Tdo 838/2020**, publikovaném pod č. 13/2021 Sb. rozh. tr., dospěl Nejvyšší soud k závěru, že přečin maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání podle § 337 odst. 1 písm. b) tr. zákoníku je trvajícím trestným činem. Jestliže se v průběhu páchaní tohoto přečinu pachatel dopustí trestného činu krádeže podle § 205 tr. zákoníku, nejsou tyto trestné činy spáchány v jednočinném, nýbrž ve vícečinném souběhu.

Výklad znaku „neoprávněně“ u trestného činu pytláctví podle § 304 tr. zákoníku

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24. 9. 2020, sp. zn. **3 Tdo 340/2020**, publikované pod č. 22/2021 Sb. rozh. tr., se zabývá problematikou neoprávněného lovu ve smyslu skutkové podstaty trestného činu pytláctví podle § 304 tr. zákoníku a dochází k závěru, že takovým neoprávněným lovem je každé jednání, které se vymyká zákonným podmínkám lovu podle zákona č. 449/2001 Sb., o myslivosti, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o myslivosti“). Znak „neoprávněně“ je proto

nutno vykládat v celém kontextu zákona o myslivosti, tedy s přihlédnutím nejen k ustanovením § 46 a § 48a zákona o myslivosti, ale také k ustanovení § 45 odst. 1 zákona o myslivosti a k objektu trestného činu, kterým je ochrana přírody, resp. volně žijící zvěře a ryb, jakož i ochrana práva myslivosti a výkonu rybářského práva. Platí tedy, že i osoba, která sice dodržela formální náležitosti § 46 odst. 1 zákona o myslivosti (má povolenku k lovu, lovecký lístek, zbrojní průkaz atd.), ale loví zvěř v rozporu s jinými zákonnými zákazy, především v rozporu s výslovným zákazem podle § 45 zákona o myslivosti, jedná nad rámec vydaného povolení, a tedy „neoprávněně“ ve smyslu skutkové podstaty trestného činu pytláctví podle § 304 tr. zákoníku.

K tomu, kdo může být obviněným ve smyslu § 265d odst. 1 písm. c) tr. ř., který je oprávněn podat dovolání; k možnosti (resp. nemožnosti) uložení ochranného opatření zabrání věci podle § 101 odst. 2 písm. e) tr. zákoníku

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 12. 12. 2019, sp. zn. **5 Tdo 1069/2019**, bylo uveřejněno pod č. 57/2021 Sb. rozh. tr. se dvěma právními větami. První z nich vyjadřuje názor, že osoba, již byla zabrána věc k návrhu státního zástupce podanému poté, co byla tato osoba pravomocně zproštěna obžaloby nebo bylo její trestní stíhání pravomocně zastaveno, je také osobou, která je oprávněna podat dovolání, neboť ji lze podřadit pod pojem „obviněný“ ve smyslu § 265d odst. 1 písm. c) tr. ř. Druhá právní věta stanoví, že ochranné opatření v podobě zabrání věci podle § 101 odst. 2 písm. e) tr. zákoníku nelze uložit osobě, která danou věc nabyla v dobré víře, ačkoliv by jinak tato věc mohla být zabrána.

K pojmu „vojenský materiál“ ve smyslu § 265 odst. 1 tr. zákoníku; k zavinění v případě důvodného spoléhání se na správnost odborného názoru příslušné autority; k podmínkám uložení ochranného opatření zabránění věci podle § 101 tr. zákoníku osobě odlišné od obviněného

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. 11. 2020, sp. zn. **5 Tdo 1147/2020**, publikované pod č. 28/2021 Sb. rozh. tr., obsahuje několik důležitých závěrů koncentrovaných do tří právních vět. Podle první z nich vojenským materiálem ve smyslu § 265 odst. 1 tr. zákoníku zásadně není znehodnocená a neaktivní munice po její předchozí delaboraci, která je označená znehodnocovací značkou. Druhá právní věta se zabývá problematikou zavinění a stanoví, že v případě, kdy se obviněný důvodně spoléhá na správnost odborného názoru příslušné autority, že věc, s níž nakládá, není vojenským materiálem, aniž by o tom existovaly pochybnosti, nelze zpravidla dovodit jeho úmyslné zavinění ve vztahu k uvedenému normativnímu znaku. Není přitom rozhodné, že se dodatečně zjistí, že danou věc lze považovat za vojenský materiál. Autoritou ve smyslu této právní věty může být například Vojenský technický ústav, který vyjádří názor na charakter určitého materiálu. Ve třetí právní větě se konstatuje, že ochranné opatření v podobě zabránění věci podle § 101 tr. zákoníku nelze uložit osobě, která je odlišná od obviněného, jestliže jí nebylo přiznáno postavení zúčastněné osoby, ani nebyla poučena a neměla možnost uplatnit práva podle § 42 odst. 1, 2 tr. ř., především vyjádřit se k možnému rozhodnutí o zabránění věci před jeho učiněním.

K poplatku za televizní přijímač jako „jiné podobné povinné platbě“ ve smyslu § 240 odst. 1 tr. zákoníku

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 15. 12. 2020, sp. zn. **7 Tdo 1229/2020**, které bylo uveřejněno pod č. 36/2021 Sb. rozh. tr., se zabývá pojmem „jiná podobná povinná platba“ ve smyslu § 240 odst. 1 tr. zákoníku o trestném činu zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby. Právní věta tohoto rozhodnutí uvádí, že pod daný pojem lze podřadit také rozhlasový a televizní poplatek podle zákona č. 348/2005 Sb., o rozhlasových a televizních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů. K tomuto závěru dospěl Nejvyšší soud na základě obsáhlého vyhodnocení povahy televizních poplatků a jejich srovnání s ostatními platbami uvedenými v ustanovení § 240 odst. 1 tr. zákoníku. Vycházel přitom z historického vývoje a dále z toho, komu jsou poplatky placeny a za jakým účelem, jak se s nimi hospodaří, jak a proč je povinnost platit televizní poplatek zákonem stanovena, jaká je skutečná povaha televizního poplatku a vztahu mezi Českou televizí a poplatníkem a jaký je význam televizního poplatku z hlediska veřejného zájmu. Závěry, které byly v rozhodnutí učiněny o televizních poplatcích, lze vztáhnout také na rozhlasové poplatky.

K problematice ohledání obydlí nebo jeho části jako místa činu a k domovní prohlídce ve vztahu k právu obviněného na spravedlivý proces

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 15. 4. 2020, sp. zn. **11 Tdo 1358/2019**, publikované pod č. 24/2021 Sb. rozh. tr., se zabývá postupem policejního orgánu v rámci přípravného řízení, který provádí úkon spočívající

v ohledání obydlí nebo jeho části jako místa činu podle § 113 odst. 1 tr. ř. na základě souhlasu jeho uživatelů. Takový postup není, s ohledem na udělený souhlas ve smyslu čl. 12 odst. 1 Listiny základních práv a svobod, nezákonný. Může však nastat situace, že v průběhu tohoto ohledání budou provedeny i další úkony, které jsou typické pro domovní prohlídku, aniž by pro její provedení byly splněny zákonné podmínky ve smyslu § 83 odst. 1 tr. ř. V takovém případě budou důkazní prostředky, které byly zajištěny při těchto úkonech a nebyly vydány dobrovolně ve smyslu § 78 odst. 1 tr. ř., považovány za nezákonné. Tyto důkazní prostředky nelze v řízení vůbec použít, jinak by bylo zasaženo právo obviněného na spravedlivý proces podle hlavy páté Listiny základních práv a svobod a čl. 6 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod. Úkony, které jsou typické pro domovní prohlídku ve smyslu tohoto rozhodnutí, jsou například přemisťování věcí, odkrývání doposud skrytých prostor a nahlížení do nich.

K tomu, kdy nejde o překážku věci rozhodnuté s účinkem „ne bis in idem“ v případě dopravní nehody úmyslně vyvolané za účelem vylákání pojistného plnění

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 17. 2. 2021, sp. zn. **3 Tdo 93/2021**, bylo uveřejněno pod č. 34/2021 Sb. rozh. tr. a zabývá se situací, kdy pachatel, který se záměrem vylákat plnění z pojištění úmyslně vyvolal pojistnou událost, konkrétně dopravní nehodu, byl uznán vinným přečinem pojistného podvodu podle § 210 odst. 2 tr. zákoníku, ačkoliv byl již v souvislosti s touto dopravní nehodou předtím příslušným správním orgánem postížen za přestupek podle § 125c odst. 1 písm. k)

zákona č. 361/2000 Sb., o silničním provozu, ve znění pozdějších předpisů, neboť porušil ustanovení § 4 písm. a), písm. b) a § 5 odst. 1 písm. b) téhož zákona a nevěnoval se řádně řízení motorového vozidla. Nejvyšší soud v právní větě citovaného rozhodnutí dovodil, že v daném případě nejde o porušení zásady *ne bis in idem* a zmíněný postih není důvodem pro postup podle § 11 odst. 1 písm. k) tr. ř.

K výkladu podmínek, za nichž je zločin vraždy spáchán po předchozím uvážení ve smyslu § 140 odst. 2 tr. zákoníku

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. 5. 2018, sp. zn. **8 Tdo 474/2018**, uveřejněné pod č. 53/2021 Sb. rozh. tr., se zabývá výkladem podmínek pro spáchání zločinu vraždy po předchozím uvážení ve smyslu § 140 odst. 2 tr. zákoníku a dospívá k závěru, že takové uvážení (tzv. premeditace) není obecnou formou úmyslu, ale jde o zvláštní kvalifikační okolnost, která charakterizuje rozhodování pachatele, od něhož se odvíjí úmyslné zavinění, které je třeba dovozovat z okolností, za nichž byl čin spáchán. Je možné je spojovat jak s úmyslem přímým, tak i eventuálním. Pro závěr, že jde o premeditaci, není významné ani to, že čin zůstal ve stadiu pokusu podle § 21 odst. 1 tr. zákoníku (případně přípravy podle § 20 odst. 1 tr. zákoníku). Vraždu po předchozím uvážení může spáchat i pachatel, který byl v době činu pod vlivem návykové látky, jestliže byl schopen i při tomto ovlivnění předem zohlednit všechny rozhodující okolnosti provedení činu, včetně zvolení místa a doby spáchání, použití zbraně či jiného prostředku vhodného pro usmrcení jiného s cílem, aby došlo k jeho úspěšnému provedení.

K povaze trestného činu navazování nedovolených kontaktů s dítětem podle § 193b tr. zákoníku a k tomu, jakým návrhem na setkání s dítětem ho lze spáchat

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. 11. 2020, sp. zn. **8 Tdo 1041/2020**, uveřejněné pod č. 39/2021 Sb. rozh. tr., obsahuje právní názor, že přečin navazování nedovolených kontaktů s dítětem podle § 193b tr. zákoníku je deliktem předčasně dokonaným. Z tohoto důvodu je proto trestně postižitelný již samotný návrh na setkání, který pachatel učinil dítěti mladšímu patnácti let za účelem dopustit se na něm některého ze sexuálně motivovaných trestných činů, jejichž výčet je v tomto ustanovení jen demonstrativní. Návrh pachatele na takové setkání může být učiněn jakýmkoliv způsobem, např. prostřednictvím informačních nebo komunikačních technologií, v listinné podobě či ústně. Provedeným dokazováním je třeba objasnit, který z trestných činů, na něž se v této skutkové podstatě odkazuje, pachatel v době učinění návrhu na setkání zamýšlel spáchat.

K porušení práv k ochranné známce a jiným označením podle § 268 tr. zákoníku, k porušení chráněných průmyslových práv podle § 269 tr. zákoníku, k popisu skutku, ke skutkovému omylu a k osobě znalce ve vztahu k těmto trestným činům

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 9. 12. 2020, sp. zn. **5 Tdo 1231/2020**, publikované pod č. 45/2021 Sb. rozh. tr., obsahuje několik různých právních závěrů soustředěných do čtyř právních vět, z nichž se tři vztahují k trestným činům porušení práv k ochranné známce a jiným

označením podle § 268 tr. zákoníku a porušení chráněných průmyslových práv podle § 269 tr. zákoníku. První právní věta stanoví, že závěr o spáchání uvedených trestných činů je podmíněn zjištěním, do jakých nehmotných předmětů ochrany pachatel zasáhl, a určením toho, jakou mimotrestní právní úpravou jsou taková práva chráněna. Jde-li o tzv. národní ochranné známky či průmyslové vzory zapsané u národního úřadu průmyslového vlastnictví, užije se národní právní úprava (v České republice zákon č. 207/2000 Sb., o ochraně průmyslových vzorů, ve znění pozdějších předpisů, resp. zákon č. 441/2003 Sb., o ochranných známkách, ve znění pozdějších předpisů), jde-li o unijní ochranné známky či (průmyslové) vzory zapsané u Úřadu Evropské unie pro duševní vlastnictví (EUIPO), užijí se normy sekundárního evropského práva (např. nařízení Rady Evropských společenství č. 6/2002), jde-li o mezinárodně zapsané ochranné známky či průmyslové vzory zapsané u Světové organizace duševního vlastnictví (WIPO), jsou určující mezinárodní smlouvy (např. Haagská dohoda o mezinárodním zápisu průmyslových vzorů). Druhá právní věta rozhodnutí navazuje na jeho první větu, když uvádí, že v popisu skutku v rozhodnutí ve věci samé (např. v usnesení o zahájení trestního stíhání, obžalobě či rozsudku) musejí být v případě trestných činů podle § 268 a § 269 tr. zákoníku jednoznačně identifikována průmyslová práva, do nichž bylo zasaženo, a to uvedením příslušného úřadu, u nichž jsou zapsána, identifikačním číslem, subjektem, v jehož prospěch jsou registrována, případně dalšími údaji (např. datem registrace), a to spolu s konkretizací způsobu zásahu do nich (např. označením konkrétního předmětu, jímž bylo do uvedených konkrétních průmyslových práv zasaženo). Pokud by šlo o obsáhlý soupis jednotlivých průmyslových práv, který by neú-

měrně zatěžoval výrokovou část rozhodnutí ve věci samé, lze připustit i identifikaci prostřednictvím souhrnného popisu za užití odkazu na podrobný seznam obsažený v trestním spise. Pro zachování práva na obhajobu a na spravedlivý proces musí být obviněný seznámen s takovým seznamem a musí mu být umožněno bránit se jednotlivým položkám. Třetí právní věta schváleného rozhodnutí obsahuje závěr, že omyl pachatele o tom, zda jde o chráněnou ochrannou známku či chráněný průmyslový vzor, tedy omyl o normativních znacích skutkových podstat trestných činů podle § 268 a § 269 tr. zákoníku (viz též rozhodnutí pod č. 47/2011 Sb. rozh. tr.) a o jejich mimotrestní právní úpravě, na kterou trestní zákoník neodkazuje, se posoudí podle pravidel o skutkovém omylu (podobně viz rozhodnutí pod č. 10/1977 Sb. rozh. tr.). Od předcházejících tematicky odlišná čtvrtá právní věta rozhodnutí pak konstatuje, že poškozený (§ 43 odst. 1 tr. ř.) či jeho zaměstnanec zásadně nemůže být znalcem, osobou podávající odborné vyjádření ani odborným konzultantem pro jejich poměr k věci, a tím i pochybnosti o jejich nepodjatosti.

K místní příslušnosti soudu ve vztahu k trestnému činu kuplířství podle § 189 odst. 1 tr. zákoníku

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 17. 2. 2021, sp. zn. **7 Td 7/2021**, které bylo uveřejněno pod č. 33/2021 Sb. rozh. tr., se zabývá otázkou místní příslušnosti soudu ve vztahu k trestnému činu kuplířství podle § 189 odst. 1 tr. zákoníku. Podle jeho právní věty je místem spáchání tohoto trestného činu z hlediska místní příslušnosti soudu (§ 18 odst. 1 tr. ř.) místo, kde pachatel jiného přiměje, zjednává, najímá, láká nebo svádí

k provozování prostituce, popřípadě místo, kde pachatel kořistí z prostituce provozované jiným, tedy kde z ní získává majetkový prospěch. Není jím však bez dalšího místo, kde byla prostituce prováděna.

Výklad pojmu „nezvěstná osoba“ ve smyslu § 211 odst. 2 písm. a) tr. ř.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 14. 4. 2021, sp. zn. **8 Tdo 246/2021**, publikované pod č. 41/2021 Sb. rozh. tr., zaujalo právní názor, že pro závěr, že jde o nezvěstnou osobu ve smyslu § 211 odst. 2 písm. a) tr. ř., není třeba, aby bylo vydáno rozhodnutí podle § 66 o. z., podle něhož může soud prohlásit za nezvěstného svéprávného člověka, který opustil své bydliště, nepodal o sobě zprávu a není o něm známo, kde se zdržuje. Postačí zde, že orgány činné v trestním řízení bezvýsledně pátraly po takové osobě nebo se bezvýsledně pokusily o provedení jejího výslechu, a zároveň bylo zjištěno, že tato osoba opustila své bydliště, nepodala o sobě zprávu a není známo, kde se zdržuje.

K tomu, kdy není vyloučeno splnění podmínky dobrovolnosti jednání pachatele v případě účinné lítosti podle § 33 tr. zákoníku, i když byl jeho čin odhalen

V rozsudku ze dne 31. 3. 2021, sp. zn. **6 Tdo 1360/2020**, uveřejněném pod č. 50/2021 Sb. rozh. tr., dospěl Nejvyšší soud k závěru, že z hlediska zániku trestní odpovědnosti pachatele v důsledku účinné lítosti podle § 33 tr. zákoníku nemusí samotná skutečnost, že byl odhalen jím spáchaný trestný čin, automaticky vylučovat dobrovolnost jednání takového pachatele, jímž zamezil nebo napravil škodlivý následek ve smyslu

§ 33 písm. a) tr. zákoníku. Podstatné je jeho subjektivní vnímání toho, jestli mu v daném okamžiku bezprostředně hrozí trestní stíhání, či nikoli.

Ke spáchání trestného činu zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby podle § 240 odst. 1 tr. zákoníku ukrýváním nekolokovaných cigaret, jímž byla zkrácena spotřební daň

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 16. 5. 2018, sp. zn. **8 Tdo 395/2018**, publikované pod č. 44/2021 Sb. rozh. tr., zaujalo právní názor, že pachatelem trestného činu zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby podle § 240 odst. 1 tr. zákoníku může být i ten, kdo ukrýl větší množství nekolokovaných cigaret v domě, v němž přebývá, i když není jeho vlastníkem ani vlastníkem těchto cigaret. V takovém případě lze uzavřít, že pachatel skladuje uvedené cigarety a že je plátcem spotřební daně ve smyslu § 4 odst. 1 písm. f) a § 9 odst. 3 písm. e) zákona č. 353/2003 Sb., o spotřebních daních, ve znění pozdějších předpisů, přičemž nesplnil povinnost zaplatit tuto daň použitím tabákové nálepky podle § 114 odst. 2 zákona o spotřebních daních a vyhlášky o tabákových nálepkách (nyní vyhlášky č. 82/2019 Sb.).

K tomu, že pachatelem trestného činu legalizace výnosů z trestné činnosti může být i ten, kdo spáchal jiný (predikativní) trestný čin, z něhož pochází takové výnosy

V usnesení ze dne 30. 6. 2021, sp. zn. **5 Tdo 591/2021**, publikované pod č. 3/2022 Sb. rozh. tr., učinil Nejvyšší soud závěr, že pachatelem trestného činu legalizace výnosů z trestné činnosti podle § 216 odst. 1 alinea 1

tr. zákoníku, ve znění účinném do 31. 1. 2019, resp. podle § 216 odst. 2 alinea 1 tr. zákoníku, ve znění účinném od 1. 2. 2019, může být i pachatel trestného činu, z něhož pochází věc, jež byla tímto (tj. predikativním, zdrojovým) trestným činem získána jako výnos z ní a jejíž původ je zastírán. Takové posouzení není v rozporu se zákazem nucení pachatele k sebeobviňování a pravomocné odsouzení pachatele za trestný čin (např. proti majetku), kterým získal věc jako výnos z tohoto trestného činu, nezakládá překážku věci rozhodnuté s účinkem *ne bis in idem* pro trestní postih téhož pachatele za trestný čin legalizace výnosů z trestné činnosti spáchaný tím, že zastíral původ takové věci získané uvedeným (predikativním, zdrojovým) trestným činem, protože jde o odlišné skutky.

K tomu, kdy je vyloučeno úmyslné zavinění ohledně přečinu porušení povinnosti učinit pravdivé prohlášení o majetku podle § 227 tr. zákoníku

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 22. 10. 2020, sp. zn. **5 Tdo 1114/2020**, publikované pod č. 4/2022 Sb. rozh. tr., se zabývalo otázkou úmyslného zavinění u přečinu porušení povinnosti učinit pravdivé prohlášení o majetku podle § 227 tr. zákoníku. Senát Nejvyššího soudu zde dospěl k právnímu názoru, že tohoto přečinu se zpravidla nedopustí statutární orgán obchodní společnosti – daňového dlužníka, pokud jako osoba povinná učinit prohlášení o majetku na základě výzvy správce daně podle § 180 zákona č. 280/2009 Sb., daňového řádu, ve znění pozdějších předpisů, učiní kroky ke splnění této výzvy tím, že pověří zpracováním a podáním takového prohlášení další osobou k tomu způsobilé, které pracují pro obchodní společnost a na něž se statutární orgán důvodně

spoléhá. V takovém případě z důvodu (byť i nepřiměřeného) spoléhání se na konkrétní okolnosti statutární orgán nejedná ani s úmyslem nepřímým podle § 15 odst. 1 písm. b) tr. zákoníku, přestože pověřené osoby nepodaly prohlášení o majetku za povinnou obchodní společnost.

K posouzení charakteru zprávy doručené elektronickou poštou ve smyslu § 183 odst. 1 tr. zákoníku

V usnesení Nejvyššího soudu ze dne 21. 4. 2021, sp. zn. **6 Tdo 148/2021**, publikovaném pod č. 52/2021 Sb. rozh. tr., byl učiněn závěr, že zpráva odeslaná a doručená prostřednictvím elektronické pošty (dále jen „e-mail“) je „jiným dokumentem uchovávaným v soukromí“ ve smyslu § 183 odst. 1 tr. zákoníku, neboť každá e-mailová schránka, do níž jsou doručovány zprávy, je chráněna jedinečným přístupovým heslem a samotné zprávy jsou uchovávány na serverech, ke kterým nemají přístup neoprávněné osoby. Ačkoliv zpráva doručovaná e-mailem prochází jinými počítači předtím, než dosáhne cílový počítač, nelze z této skutečnosti dovodit, že by měla taková zpráva představovat formu veřejné komunikace, tedy komunikace, jež není vymezena konkrétními předem určenými subjekty.

K tomu, že porušením předběžného opatření, které bylo uloženo v trestním řízení, nelze spáchat přečin maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání podle § 337 odst. 2 tr. zákoníku

Podle rozsudku ze dne 25. 2. 2019, sp. zn. **4 Tz 13/2019**, publikovaného pod č. 46/2021 Sb. rozh. tr., se předběžným opatřením soudu, jehož po-

rušením lze spáchat přečin maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání podle § 337 odst. 2 tr. zákoníku, rozumí jen předběžné opatření podle § 400 až § 414 zákona č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, ve znění pozdějších předpisů, ale nikoli též předběžné opatření uložené podle § 88b a násl. tr. ř. Pro případ neplnění podmínek předběžného opatření uloženého podle trestního řádu totiž předvídá právní důsledky ustanovení § 88o tr. ř.

K možnosti rozhodnout o přiznání dlužného výživného jako nároku na náhradu škody v adhezním řízení v případě spáchání přečinu zanedbání povinné výživy podle § 196 tr. zákoníku

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 17. 2. 2021, sp. zn. **8 Tz 20/2020**, publikovaný pod č. 35/2021 Sb. rozh. tr., řeší problematiku nároku na náhradu dlužného výživného jako majetkové škody, jež byla poškozenému způsobena, ve smyslu § 43 odst. 1 poslední věty tr. ř. Podle závěrů tohoto rozhodnutí lze rozhodnout o takovém nároku podle § 228 odst. 1 tr. ř. (popřípadě i podle § 229 odst. 1, 2 tr. ř.) pouze za předpokladu, že o nároku na výživné dosud nebylo rozhodnuto v občanskoprávním řízení. Bylo-li však o vyživovací povinnosti obviněného pro relevantní období páchaní přečinu zanedbání povinné výživy podle § 196 tr. zákoníku již rozhodnuto, třeba i nepravomocně, v občanskoprávním řízení, představuje takové rozhodnutí překážku podání návrhu poškozeného na rozhodnutí o povinnosti obviněného k náhradě škody podle § 44 odst. 3 tr. ř.

2. 4. 4. 4. Ostatní vybraná rozhodnutí senátů trestního kolegia Nejvyššího soudu vydaná v roce 2021

V roce 2021 učinily senáty trestního kolegia Nejvyššího soudu i některá další důležitá rozhodnutí, o jejichž zařazení do Sbírkky soudních rozhodnutí a stanovisek zatím nebylo rozhodnuto. Z nich lze upozornit na následující:

K příslušnosti velkého senátu trestního kolegia Nejvyššího soudu v případě rozdílných právních názorů mezi senáty občanskoprávního a obchodního kolegia a trestního kolegia; k nenaplnění znaků přečinu porušení povinnosti učinit pravdivé prohlášení o majetku podle § 227 tr. zákoníku v případě uvedení nepravdivých či hrubě zkreslených údajů v seznamu majetku jako příloze insolvenčního návrhu nebo návrhu na oddlužení

Usnesení velkého senátu trestního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 22. 9. 2021, sp. zn. **15 Tdo 525/2021**, vyřešilo dva okruhy problémů. Prvním byla procesní otázka, který velký senát kolegia má rozhodovat v případě, kdy došlo k rozdílnému právnímu názoru na určitou problematiku mezi senátem občanskoprávního a obchodního kolegia v dřívějším rozhodnutí a senátem trestního kolegia v nyní rozhodované věci. Velký senát trestního kolegia zde dospěl k názoru, že senát trestního kolegia, dospěje-li při svém rozhodování k právnímu názoru, který je odlišný od právního názoru zaujatého v dřívějším rozhodnutí senátu občanskoprávního a obchodního kolegia, postoupí věc podle § 20 odst. 1 zákona č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích, ve znění pozdějších

předpisů, k rozhodnutí velkému senátu trestního kolegia Nejvyššího soudu, který je k takovému rozhodnutí příslušný, nebyla-li věc dosud řešena ve stanovisku pléna nebo některého z kolegií Nejvyššího soudu. V druhé řešené otázce pak velký senát trestního kolegia dospěl k názoru, že přečinu porušení povinnosti učinit pravdivé prohlášení o majetku podle § 227 tr. zákoníku se nedopustí ten, kdo uvede nepravdivé nebo hrubě zkreslené údaje v seznamu majetku podle § 104 odst. 1 písm. a) nebo § 392 odst. 1 písm. a) zákona č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenčního zákona), ve znění pozdějších předpisů. Přečin porušení povinnosti učinit pravdivé prohlášení o majetku lze v insolvenčním řízení spáchat jen ve vztahu k prohlášení o majetku podle § 214 až § 216 insolvenčního zákona.

K tomu, co může být úplatkem, a k nedostatečnosti uplatnění odpovědnosti podle jiného právního předpisu ve smyslu § 12 odst. 2 tr. zákoníku

V usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 6. 2021, sp. zn. **5 Tdo 467/2021**, byl učiněn mimo jiné závěr, že úplatkem ve smyslu § 331 odst. 1 alinea 1 tr. zákoníku a § 334 odst. 1 tr. zákoníku je i odměna za administrativní a další služby poskytnuté žadateli o dotaci zaměstnancem orgánu veřejné moci, který se podílí na dotačním řízení (a to i třeba jen tím, že provádí kontrolu splnění podmínek pro vyplacení dotace). Následné rozvázání pracovněprávního vztahu s takovým zaměstnancem není dostačujícím uplatněním odpovědnosti podle jiného právního předpisu (zákoníku práce) ve smyslu § 12 odst. 2 tr. zákoníku a je třeba vyvodit také jeho trestní odpovědnost a trestněprávní důsledky s ní spojené.

K dokonání trestného činu padělání a pozměnění peněz podle § 233 odst. 2 alinea 2 tr. zákoníku udáním padělků do oběhu

Podle usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 6. 2021, sp. zn. **5 Tdo 650/2021**, je trestný čin padělání a pozměnění peněz podle § 233 odst. 2 alinea 2 tr. zákoníku dokonán, pokud pachatel úspěšně udá padělané nebo pozměněné peníze jako pravé nebo platné anebo jako peníze vyšší hodnoty, tedy pokud je druhá strana, jíž jsou určeny k úhradě za zboží nebo služby, přijme (akceptuje je), protože teprve tehdy dojde k jejich úspěšnému uvedení do oběhu. Nepřijme-li je druhá strana z důvodu podezření, že jde o padělané nebo pozměněné peníze, dopustí se pachatel jen pokusu uvedeného trestného činu podle § 21 odst. 1 tr. zákoníku.

K přečinu schvalování trestného činu podle § 365 odst. 1 tr. zákoníku

V usnesení ze dne 13. 10. 2021, sp. zn. **7 Tdo 1002/2021**, se Nejvyšší soud zabývá výkladem přečinu schvalování trestného činu podle § 365 odst. 1 tr. zákoníku. Šlo o situaci, kdy obviněný prostřednictvím internetové sítě v diskusi na webových stránkách pod článkem, který pojednával o postřelení motocyklisty projíždějícího po louce, jenž byl následně transportován s vážným zraněním do nemocnice, zveřejnil příspěvek ve znění: „Děkujeme statečnému střelci!!! Smrt a pekelná muka všem motorkářům! Za donebevolající teror páchaný na bezbranných (tedy ty hlučící bestie jsou přesvědčeny, že ostatní živé bytosti jsou bezbranné, ale zjevně se najdou neohrožení bojovníci)“, jímž veřejně schvaloval jednání neznámého pachatele, které bylo kvalifikováno jako pokus zločinu vraždy podle § 21 odst. 1 a § 140 odst. 1 tr. zákoníku. Nejvyšší

soud konstatoval, že pro závěr o naplnění skutkové podstaty přečinu schvalování trestného činu podle § 365 odst. 1 tr. zákoníku se nevyžaduje zjištění, zda pachatel schvalovaného spáchaného zločinu byl pro tento zločin soudně stíhán a odsouzen. Totožnost pachatele nemusí být ani zjištěna, nebo nemusí být vůbec trestně stíhán, např. z důvodů promlčení trestní odpovědnosti nebo jeho imunity. Není rovněž nutné, aby pachatel přečinu schvalování trestného činu znal všechny okolnosti schvalovaného činu ani jeho výsledné právní posouzení orgány činnými v trestním řízení. Přitom internet je plnohodnotnou platformou pro vyjádření názorů, a není tudíž důvod nahlížet na názory a komentáře, včetně schvalování trestného činu, v prostředí internetu liberálněji než například v tištěných médiích. I zde by se proto měl každý člověk vyjadřovat uvážlivě, neboť svoboda projevu není bezbřehá.

K naplnění zákonného znaku skutkové podstaty trestného činu šíření poplašné zprávy podle § 357 odst. 2 tr. zákoníku, a to „šíření poplašné zprávy, která je nepravdivá“

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 10. 2021, sp. zn. **3 Tdo 1031/2021**, se zabývá otázkou naplnění znaku skutkové podstaty trestného činu šíření poplašné zprávy podle § 357 odst. 2 tr. zákoníku, a to „šíření poplašné zprávy, která je nepravdivá“. Soudy nižších stupňů uznaly obviněného vinným ze spáchaní tohoto trestného činu za skutek spočívající v tom, že prostřednictvím svého mobilního telefonu kontaktoval tísňovou telefonní linku Městské policie hlavního města Prahy a sdělil informaci, že na Hradčanském náměstí v Praze jsou odstaveny dva vraky vozidel, na které městská policie pouze instalovala tzv. botičku, což po-

važuje za nedostatečné a vraky tam stojí dál. Požadoval, aby strážníci městské policie prohlásili tato vozidla za vraky, a mohli je tak odstranit. Obviněný zdůraznil, že vozidla stojí na jednom z nejdůležitějších náměstí v republice a že řešení tzv. botičkou je nevhodné. Na sdělení operátora, že Policie České republiky má ve srovnání s městskou policií ještě zákonnou možnost odtahu vozidel z bezpečnostních důvodů, obviněný uvedl, že „to tedy eskaluje na policii, protože má důvodné podezření se domnívat, že v těch vozidlech jsou bomby, jestli to tedy jde učinit takto a je o tom skutečně přesvědčen“, přičemž hovor ukončil slovy „tak ať to tady nebouchne, děkuji“. Při následném kontaktování obviněného ze strany policisty operačního střediska Policie České republiky, který se obviněného dotázal, jak ke svému podezření o umístění bomb ve vozidlech dospěl, uvedl: „Prostý úsudek, prostý úsudek, stojí takhle blízko hradu, jsou opuštěná.“ Uvedené tvrzení obviněného následně vyústilo (podle soudů nižších stupňů) v záchrannou práci integrovaného záchranného systému – Policie České republiky, hasičů a záchranářů – spočívající v uzavření okolí a pyrotechnické prohlídce, což se ukázalo být bezdůvodným, neboť provedenou pyrotechnickou prohlídkou obou vozidel bylo zjištěno, že se v nich nenachází žádná bomba, ani jiný obdobný nástražný výbušný systém. Nejvyšší soud dospěl k odlišnému názoru než soudy nižších stupňů. Uvedl, že policie před přivoláním pyrotechnické hlídky nejprve vyslala na místo hlídku, která měla danou situaci prověřit, přičemž disponovala navíc informací, že daná vozidla byla pyrotechnicky prověřena již jednou, a to tři dny před oznámením obviněného (tehdy šlo o akci Policie České republiky ve spolupráci s Útvarem ochrany prezidenta republiky, přičemž policie přistoupila na podkladě totožných objektivních okolností – opuštěná

motorová vozidla blízko chráněného objektu – k pyrotechnické kontrole těchto vozidel z důvodu možného hrozícího nebezpečí). Až po příjezdu hlídky na místo byla zadána žádost o pyrotechnický tým společně s přizváním dalších složek integrovaného záchranného systému. Na základě stejného myšlenkového postupu posoudily orgány policie událost před třemi dny, kdy nejprve bylo umístění vozidel řešeno z hlediska možného porušení dopravních předpisů a až následně po zhodnocení objektivně stejných okolností jako možné bezpečnostní riziko. Podle názoru Nejvyššího soudu tedy nelze dospět k závěru, že by integrovaný záchranný systém byl aktivován zbytečně na podkladě nepravdivého oznámení obviněného. Z provedeního dokazování se naopak podává, že integrovaný záchranný systém byl aktivován až hlídkou policie na místě po provedení prvotního šetření. K naplnění znaku skutkové podstaty trestného činu šíření poplašné zprávy podle § 357 odst. 2 tr. zákoníku musí být zpráva objektivně nepravdivá, tj. v rozporu se skutečností (skutečným stavem) nebo značně a tendenčně zkreslující skutečnost. Při hodnocení konkrétního jednání pachatele je třeba pečlivě hodnotit charakter a povahu jeho projevu, aby bylo odlišeno šíření poplašné zprávy od (byť i subjektivního) hodnocení situace. V daném případě obviněný, jak vyplývá ze skutkové věty odsuzujícího rozsudku, nesdělil policii jakékoliv nepravdivé tvrzení, jelikož šlo o jeho osobní úsudek, resp. podezření. Obviněný uvedl, že ve vozidlech by se mohly nacházet bomby, neuvedl však, že ve vozidlech se s jistotou bomby nacházejí, ač by si přitom byl vědom toho, že se ve vozidlech s jistotou žádné bomby nenacházejí. Obhajoba obviněného, podle níž si při telefonátu na městskou policii uvědomil, že může jít o možné bezpečnostní ohrožení, nebyla nikterak vyvrácena. Nepravdivost sdělení totiž není

možné *ex post* dovozovat ze skutečnosti, že ve vozidlech se bomba nenašla, protože jinak by každé oznámení podezřelých skutečností s hodnocením, že by mohlo jít o ohrožení, znamenalo jeho trestnost vždy, pokud by se oznámené nebezpečí nepotvrdilo. Rozhodné by pak bylo nikoliv zavinění pachatele (vědomí, zda je daná informace pravdivá či nikoliv), ale okolnosti nezávislé na jeho zavinění. Tímto myšlenkovým postupem by pak byla dovozena v trestním právu nepřijatelná objektivní odpovědnost. Důsledné uplatnění názoru soudů nižších stupňů by ve svém důsledku mohlo vést ke všeobecné apatii potenciálních oznamovatelů a k poklesu počtu oznámení obyvatel o hrozícím nebezpečí z obavy z možného trestněprávního postihu. V projednávaném případě bylo hodnocení situace obviněným logické a rozhodně jej nelze považovat za lživé. K přivolání pyrotechnické jednotky totiž přistoupila až policejní hlídka na místě, tedy za situace, kdy po provedení šetření na místě zjevně vyhodnotila daná vozidla jakožto potenciálně nebezpečná, tedy stejně jako obviněný.

2. 5. Zvláštní senát zřízený podle zákona č. 131/2002 Sb., o rozhodování některých kompetenčních sporů

Zvláštní senát, zřízený podle zákona č. 131/2002 Sb., tvoří tři soudci Nejvyššího soudu a tři soudci Nejvyššího správního soudu. Pro tříleté funkční období jmenují předsedové Nejvyššího soudu a Nejvyššího správního soudu šest členů a šest náhradníků. V polovině funkčního období se mění předseda senátu. První polovinu funkčního období vykonává předsednictví zvolený soudce Nejvyššího správního soudu a druhou polovinu soudce Nejvyššího soudu. První jednání zvláštního senátu svolává a řídí nejstarší člen zvláštního senátu.

Zvláštní senát projednává věci a rozhoduje v sídle Nejvyššího správního soudu v Brně.

Zvláštní senát rozhoduje některé kompetenční spory o pravomoc nebo věcnou příslušnost vydat rozhodnutí mezi soudy a orgány moci výkonné, územní, zájmové nebo profesní samosprávy, a spory mezi soudy v občanském soudním řízení a soudy ve správním soudnictví. Zvláštní senát určuje, která strana sporu je příslušná vydat rozhodnutí.

Přestože zvláštní senát není součástí Nejvyššího soudu ani Nejvyššího správního soudu, v případě, že jsou oba tyto soudy stranami v kompetenčním sporu, může rozhodnutí obou nejvyšších soudů zrušit.

Proti rozhodnutí zvláštního senátu nejsou přípustné opravné prostředky. Jeho rozhodnutí je konečné a závazné pro strany kompetenčního sporu, účastníky řízení, stejně tak pro všechny orgány moci výkonné, orgány územní samosprávy a soudy.

Statistika vyřizování věcí zvláštního senátu v letech 2020 – 2021:

	Nápad	Rozhodnuto v daném roce	V % proti nápadu daného roku	Neskončené k 31. prosinci
2020	19	19	100 %	20
2021	32	30	94 %	22
2003 až 2021	1305			

Členy zvláštního senátu, zřízeného podle zákona č. 131/2002 Sb., byli v roce 2021 soudci Nejvyššího soudu Mgr. Vít Bičák, JUDr. Roman Fiala a JUDr. Pavel Simon. Náhradníky jmenovanými za Nejvyšší soud byli JUDr. Radek Doležel, Mgr. David Havlík a JUDr. Petr Škvain, Ph.D.

Z Nejvyššího správního soudu byli jmenováni Mgr. Ing. Bc. Radovan Havelec, JUDr. Tomáš Rychlý, Ph.D., a JUDr. Michal Mazanec, který předsedal zvláštnímu senátu od 1. 1. 2021. Náhradníky jmenovanými za Nejvyšší správní soud byli JUDr. Ing. Filip Dienstbier, Ph.D., Mgr. Ondřej Mrákota a JUDr. PhDr. Karel Šimka, Ph.D., LL.M.

2. 6. Ocenění pro soudce Nejvyššího soudu

Při slavnostním ceremoniálu v pražském Karolinu obdržel v pátek 15. října 2021 JUDr. Roman Fiala, předseda senátu občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu, v letech 2011 až 2020 místopředseda Nejvyššího soudu, bronzovou medaili Antonína rytíře Randy. Uznávané ocenění, pojmenované po univerzitním profesorovi a zakladateli moderní české civilistiky, bylo Romanu Fialovi uděleno za významný přínos pro občanské právo, zejména pak pro jeho zásluhy v oboru práva dědického, a zároveň za dlouholetou aktivní spolupráci s Jednotou českých právníků, která medaile uděluje. Roman Fiala nebyl za své odborné zásluhy oceněn zdaleka poprvé, je držitelem titulu Právník roku 2015 v kategorii Občanské právo, v roce 2019 obdržel například také čestné uznání za významný a výjimečný přínos ke zvýšení právního vědomí v České republice, které mu udělil Klub personalistů, o.p.s.

Bývalý předseda senátu občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu JUDr. Mojmír Putna se stal historicky prvním českým soudcem, kterému byla Soudcovskou unií České republiky udělena Cena Jana Vyklického. Ocenění, udělované za mimořádné počiny v justici, zřídilo profesní sdružení soudců teprve v roce 2018 jako vzpomínku na bývalého prezidenta Soudcovské unie Jana Vyklického, který tehdy zemřel. První oceněnou osobností se stal v roce 2019 rakouský soudce Günter Woratsch, a to za výjimečné počiny v soudnictví na široké mezinárodní úrovni, včetně neobyčejného přínosu pro rozvoj stavovské

organizace soudců v České republice. Také Mojmír Putna, kterému nedávno zanikla v souvislosti s dovršením věkové hranice 70 let funkce soudce Nejvyššího soudu, v minulosti s Günterem Woratschem úzce spolupracoval a díky této spolupráci se stal i jedním ze zakládajících členů Soudcovské unie České republiky.

Plaketou „Bene meritis“ za celoživotní přínos justici ocenila v říjnu 2021 ministryně spravedlnosti Marie Benešová bývalou předsedkyni Nejvyššího soudu JUDr. Ivu Brožovou. Mezi 13 vyznamenanými osobnostmi byl i dlouholetý předseda senátu občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu, dnes předseda Krajského soudu v Praze, JUDr. Ljubomír Drápal.

2. 7. Další aktivity soudců Nejvyššího soudu

Kromě samotné rozhodovací a sjednocovací činnosti trestního kolegia Nejvyššího soudu se jeho soudci i v roce 2021 významně podíleli též na dalších aktivitách odborného charakteru. Jde zejména o legislativní, školící a publikační činnost.

2. 7. 1. Legislativní činnost

V souladu s legislativními pravidly vlády se soudci Nejvyššího soudu aktivně podílí na připomínkování návrhů zákonů. Dlouhodobě jsou jim povinně v rámci meziresortního připomínkového řízení zasílány návrhy nových právních norem, které upravují činnost Nejvyššího soudu nebo které se dotýkají věcí náležících do jeho působnosti. Přesněji, v rámci meziresortního připomínkového řízení dostává Nejvyšší soud povinně návrhy zákonů k připomínkování, pokud se tyto návrhy týkají působnosti Nejvyššího soudu anebo procesních pravidel, jimiž se řídí. Mimo to se soudci zúčastňují přípravy návrhů některých zákonů nebo jejich novel přímo jako tvůrci nebo spolutvůrci příslušného návrhu.

Již brzy, v průběhu roku 2022, by měla být pozice Nejvyššího soudu v legislativní oblasti ještě posílena, přičemž by Nejvyšší soud měl nově dostávat k dispozici k připomínkám návrhy všech právních norem, a pokud k nim vysloví připomínky, budou se s nimi muset vláda a ministerstva relevantně vypořádat.

V roce 2021 se soudci trestního kolegia aktivně zapojili především do přípravy nového trestního řádu a nového civilního řádu soudního. Předseda senátu trestního kolegia JUDr. Bc. Jiří Říha, Ph.D., řídí tzv. malou komisi pro rekodifikaci trestního řádu, místopředseda Nejvyššího soudu JUDr. Petr Šuk stojí v čele nově vytvořené expertní skupiny, tvořené zástupci různých soudů, akademiky a lidmi z advokátní praxe, která se podílí na druhé fázi příprav civilního řádu soudního. Kromě Petra Šuka se členem komise stal také předseda senátu občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu JUDr. Jiří Zavázal.

2. 7. 2. Školící činnost soudců a účast při odborných zkouškách

Na podkladě zákona č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích, ve znění pozdějších předpisů, přispívají soudci Nejvyššího soudu k odborné přípravě a vzdělávání soudců, státních zástupců, justičních čekatelů a dalších zaměstnanců justice v rámci akcí organizovaných zejména Justiční akademií České republiky, Ministerstvem spravedlnosti, soudy nebo i státními zastupitelstvími. Mimo to se soudci Nejvyššího soudu podílejí rovněž na odborné přípravě advokátů a advokátních koncipientů, kterou organizuje Česká advokátní komora. Část soudců působí i jako externí členové pedagogického sboru na Justiční akademii Slovenské republiky.

Někteří soudci se rovněž angažují při výuce studentů právnických fakult univerzit či jiných vysokých škol, a to jako interní nebo externí

vyučující. Dále jsou též členy vědeckých rad fakult vysokých škol či samotných vysokých škol. Stranou působení soudců Nejvyššího soudu nezůstává ani jejich účast při odborných právnických zkouškách, zejména pak odborných justičních a advokátních zkouškách.

2. 7. 3. Publikační činnost

Soudci Nejvyššího soudu se podíleli rovněž na publikační činnosti, zejména v podobě zpracovávání odborných článků v časopisech či sbornících, komentářů, učebnic, někteří působí jako členové redakčních rad odborných časopisů. Jednotlivá nakladatelství anebo periodika soudce Nejvyššího soudu často s žádostí o příspěvek sama oslovují.

2. 8. Administrativní pracovníci úseku soudního výkonu

Základem vnitřního uspořádání úseku výkonu soudnictví jsou soudní oddělení (senáty), která se vytvářejí v souladu s platným rozvrhem práce. Administrativní a jiné kancelářské práce pro jedno nebo více soudních oddělení nebo senátů provádí soudní kancelář, kterou tvoří vedoucí kanceláře a 3 až 4 zapisovatelé, na trestním kolegiu Nejvyššího soudu protokolující úředníci.

Zapisovatelé a protokolující úředníci vykonávají odborné, kvalifikované, zodpovědné a náročné administrativní činnosti, které vyžadují aktivní znalost uživatelských programů soudních rejstříků a dalších informačních systémů.

Řadu činností zapisovatelé a protokolující úředníci vykonávají v souladu s platnými právními předpisy a vnitřními předpisy Nejvyššího soudu samostatně, případně podle pokynů soudců, asistentů nebo vedoucí soudní kanceláře. Součástí jejich každodenních činností je administrativní zpracovávání veškeré soudní agendy včetně kompletace dokumentů do mnohdy velmi obsáhlých procesních spisů.

Na trestním kolegiu Nejvyššího soudu protokolující úřednice organizačně zajišťují a následně vyhotovují protokoly jednak z průběhu videokonferencí, prostřednictvím nichž se uskutečňují například výslechy obviněných, ale také z veřejných zasedání, jejichž počet se v po-

slední době výrazně zvýšil zejména v agendě stížností pro porušení zákona.

Vedoucí soudní kanceláře organizuje, metodicky řídí a kontroluje práci administrativních pracovníků a zajišťuje bezproblémový chod soudní kanceláře pro jednotlivá soudní oddělení (senáty) a jejich soudce a asistenty. Plně odpovídá za správné vedení soudních rejstříků a soudních spisů. Součástí její každodenní činnosti je také zveřejňování vyhlášení rozsudku vyvěšením písemného vyhotovení celého rozsudku nebo jeho zkráceného znění s nosnými důvody na úřední desce a elektronické úřední desce Nejvyššího soudu.

Dozorčí úřednice odpovídá za chod všech soudních kanceláří kolegia, které organizačně vede, metodicky řídí a průběžně kontroluje. Dozorčí úřednice připravuje statistické podklady o činnosti kolegia, zpracovává metodiky pro administrativní pracovníky, soudce a asistenty, spolupracuje s dalšími úseky soudu, například s oddělením styku s veřejností, pro které zpracovává podklady pro vyřizování žádostí podle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů, apod.

V letech 2020 a 2021 se dozorčí úřednice také podílely na implementaci nových aplikací APSTR a CoReport na Nejvyšším soudu, které by měly usnadnit a zefektivnit práci administrativních pracovníků soudních kanceláří.

Administrativní pracovníci občanskoprávního a obchodního kolegia	
Dozorčí úřednice	1
Vedoucí kanceláře	4
Zapisovatel/ka	12
Sekretářka kolegia	1
Referentka Sbírký soudních rozhodnutí a stanovisek	1
Celkem	19

Administrativní pracovníci trestního kolegia	
Dozorčí úřednice	1
Vedoucí kanceláře	3
Protokolující úřednice	9
Zapisovatelka	0
Sekretářka kolegia	1
Referentka Sbírký soudních rozhodnutí a stanovisek	1
Celkem	15

2. 9. Úsek soudních agend

Úsek soudních agend je samostatný úsek, byť je organizačně začleněn do úseku výkonu soudnictví, a vedoucí úseku soudních agend je pracovním podřízena přímo předsedovi soudu. Pracovnice úseku soudních agend se musí velmi dobře orientovat v agendách a struktuře Nejvyššího soudu a jejich činnosti se neobejdou bez aktivní znalosti všech soudních rejstříků.

Pracovníci úseku soudních agend	
Vedoucí úseku soudních agend	1
Vedoucí oddělení evidence a podatelny	1
Odborný pracovník evidence	4,5
Pracovnice podatelny a rozmnožovny	2,5
Pracovnice spisovny	1
Správkyňe aplikace	1
Celkem	11

Vedoucí úseku soudních agend metodicky řídí a kontroluje pracovnice oddělení evidence a podatelny, pracovníci spisovny soudu a správkyňi aplikace. Dále v souladu s pověřením předsedy soudu metodicky řídí a kontroluje dozorčí úřednice, které zabezpečují chod soudních kanceláří, provádí odborný dohled, komplexně koordinuje a kontroluje

spisovou službu a předarchivní péči o spisy a dokumenty Nejvyššího soudu na všech úsecích a odděleních soudu v souladu se zákonem č. 499/2004 Sb., o archivnictví a spisové službě a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a kancelářským a spisovým řádem Nejvyššího soudu, realizuje na Nejvyšším soudu projekty týkající se rozvoje elektronizace justice, v roce 2021 se jednalo zejména o implementaci aplikace CoReport a APSTR, provádí systémové analýzy uživatelských požadavků na rozvoj informačních systémů (nejen) Nejvyššího soudu, například iniciovala vytvoření nového modulu Spisovna pro soudní informační systémy a v současné době se aktivně podílí na jeho realizaci, přičemž při implementaci tohoto modulu bude Nejvyšší soud pilotním soudem, zajišťuje a koordinuje spolupráci související se správou a vývojem informačních systémů používaných na Nejvyšším soudu, a to v rámci Nejvyššího soudu, ale také s orgány státní správy v oblasti justice a dodavatelskými subjekty, které se podílejí na technické realizaci správy a vývoje těchto informačních systémů.

Součástí úseku soudních agend je oddělení evidence a podatelny, které se člení na evidenci, podatelnu a rozmnožovnu a spisovnu. Oddělení evidence a podatelny řídí, kontroluje a za bezproblémový chod oddělení odpovídá vedoucí oddělení evidence a podatelny.

Odborné pracovnice evidence přijímají a zpracovávají všechna elektronická podání doručená Nejvyššímu soudu a dále provádí evidenci všech podání a spisů doručených Nejvyššímu soudu v listinné a elektronické podobě do informačního systému Nejvyššího soudu (ISNS), a to v souladu s pravidly stanovenými rozvrhem práce a kancelářským a spi-

sovým řádem Nejvyššího soudu. Odborné pracovnice evidence v roce 2021 zpracovaly 17 020 datových zpráv doručených do elektronické podatelny Nejvyššího soudu a zaevidovaly do příslušných rejstříků 7 950 nových podání a spisů. V roce 2021 oddělení evidence a podatelny z důvodu zajištění ochrany osobních údajů (GDPR) dokončily práce na úpravách 303 831 fyzických osob evidovaných v modulu Seznam jmen, který je součástí informačního systému Nejvyššího soudu (ISNS).

Pracovnice podatelny a rozmnožovny zajišťují prvotní zápis všech Nejvyššímu soudu doručených listinných zásilek a spisů, dále doručnou službu všech písemností a spisů odesílaných z Nejvyššího soudu, evidenci a prodej cenin (kolků) účastníkům řízení a v případě potřeby provádí pro zaměstnance Nejvyššího soudu rozmnožování (tisk kopií) dokumentů. V roce 2021 pracovnice podatelny a rozmnožovny zpracovaly a zapsaly do informačního systému Nejvyššího soudu (ISNS) 9 062 Nejvyššímu soudu doručených listinných podání a doručily (odeslaly z Nejvyššího soudu) cca 9 800 listinných zásilek a spisů do 2 kg a 5 300 nad 2 kg (balíků).

Pracovnice spisovny zajišťuje odbornou správu spisů a dokumentů (předarchivní péči) uložených na spisovně Nejvyššího soudu a v souladu se zákonem č. 499/2004 Sb., o archivnictví a spisové službě a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a kancelářským a spisovým řádem Nejvyššího soudu, zajišťuje přípravu a průběh skartačních řízení, včetně předání vybraných archiválií Národnímu archivu a zajištění zničení spisů a dokumentů, které nebyly jako archiválie Národním archivem vybrány. Pracovnice spisovny vede evidenci spisů

a dokumentů uložených do spisovny Nejvyššího soudu, přičemž v roce 2021 převzala a zaevidovala na spisovnu cca 13 000 spisů a dokumenty správy soudu, jež jsou na spisovně uloženy v 82 archivních krabicích, příp. šanonech.

Bezproblémový chod aplikací Nejvyššího soudu (ISNS, ISIR, IRES) zajišťuje správkyně aplikace. Mezi její další činnosti patří například provádění školení a poskytování metodické podpory uživatelům aplikací, nastavování přístupových oprávnění k aplikacím jednotlivým uživatelům v souladu s kancelářským a spisovým řádem Nejvyššího soudu. Správkyně aplikace se též podílí na realizaci projektů v oblasti elektronizace justice, v roce 2021 se aktivně věnovala implementaci aplikace APSTR na Nejvyšší soud.

3. VNITROSTÁTNÍ A ZAHRANIČNÍ VZTAHY

3. 1. Činnost oddělení analytiky a srovnávacího práva

Oddělení analytiky a srovnávacího práva Nejvyššího soudu zaměřovalo, obdobně jako v letech předešlých, i v roce 2021 své síly v první řadě na analytickou a rešeršní činnost, pokud se jedná o evropské a srovnávací právo, a to pro praktické využití nejen ze strany Nejvyššího soudu, ale i českých soudů nižších stupňů a jejich soudců.

Aktivity oddělení zahrnovaly zejména tvorbu analýz v oblasti rozhodovací praxe Soudního dvora Evropské unie, Evropského soudu pro lidská práva, normotvorby Evropské unie, stejně jako komparaci legislativy či judikatury v jiných zemích, především členských státech Evropské unie.

Nezastupitelnou součástí činnosti oddělení i v uplynulém roce pak nadále tvořilo pravidelné udržování kontaktu se zahraničními soudy, ale i dalšími orgány a mezinárodními organizacemi, jež se i navzdory nynější epidemické situaci podařilo nejen na stávající úrovni zachovat, ale rovněž je dále aktivně rozvíjet zejména s pomocí elektronických

prostředků komunikace na dálku. V tomto směru ostatně nezůstala stranou ani každodenní participace Nejvyššího soudu v rámci řady platforem pro přeshraniční výměnu právních informací a zkušeností s odrazem do rozhodovací činnosti Nejvyššího soudu.

Přeshraniční činnost Nejvyššího soudu, jež oddělení analytiky a srovnávacího práva navenek zastřešuje a fakticky spravuje nejen po komunikační, ale zejména odborné stránce, se však shora uvedenými body ani zdaleka nevyčerpávala. Naopak Nejvyšší soud coby vrcholná soudní instituce členského státu Evropské unie i Rady Evropy se jeho prostřednictvím nadále účastnil řady dílčích aktivit různého rozsahu; výběr z těch nejzajímavějších pak naleznete níže.

3. 1. 1. Analytická činnost

Jak již bylo uvedeno, oddělení analytiky a srovnávacího práva se podílí v první řadě na analytické činnosti stran otázek, s nimiž se při svém praktickém rozhodování setkává Nejvyšší soud či soudy nižší.

Mezi zajímavé oblasti, na které se analytická činnost v uplynulém roce zaměřila, patřily praktické aspekty mezinárodního práva soukromého,

kam spadaly např. prorogační dohoda ve prospěch soudů více států ve světle nařízení Brusel I bis, výklad a omezení volby práva z důvodu ochrany zaměstnance v kontextu Římské úmluvy či otázky doručování písemností v trestních věcech ve vztazích mezi Českou republikou a Ukrajinou. Dalšími neméně zajímavými tématy, jimiž se oddělení zabývalo, byly kupř. vybrané otázky právního postavení divadelního režiséra, regresu zahraniční pojišťovny či hodnoty zásilky ve smyslu Úmluvy CMR.

Stranou nezůstaly ani podklady pro širší činnost Nejvyššího soudu, jako byla analýza stran stanovování počtu soudců v různých zemích či analýza ohledně vedlejších činností soudců a jejich aktivit na sociálních sítích. Posledně jmenovaná analýza pak posloužila jako podklad ke kulatému stolu na uvedená témata, jehož průběh a organizaci oddělení zajišťovalo.

3. 1. 2. „Výběr rozhodnutí ESLP pro justiční praxi“ a „Bulletin“

Příprava publikace „Výběr rozhodnutí ESLP pro justiční praxi“ (označována též jako „Modrá sbírka“ vydávaná Nejvyšším soudem) je další z činností, na nichž se oddělení analytiky a srovnávacího práva dlouhodobě a systematicky podílí. Sbírkou obsahuje překlady významných rozhodnutí do českého jazyka, čímž napomáhá zpřístupňování této judikatury Evropského soudu pro lidská práva širší odborné veřejnosti.

Další činnost oddělení představuje taktéž příprava anotací vybraných rozhodnutí pro internetovou databázi vybraných rozhodnutí ESLP, která funguje pod záštitou Kanceláře vládního zmocněnce pro zastupování České republiky před Evropským soudem pro lidská práva. Tyto anotace jsou zveřejňovány na internetových stránkách Ministerstva spravedlnosti na adrese eslp.justice.cz. Oddělení i nadále pravidelně přispívá svými anotacemi k postupnému naplňování veřejně dostupné databáze, čímž napomáhá popularizaci a zvyšování povědomí o judikatuře štrasburského soudu.

V neposlední řadě je nutné zmínit Bulletin oddělení analytiky a srovnávacího práva, který, jak již jeho název napovídá, představuje originální výstup tohoto oddělení. Bulletin je vydáván čtyřikrát ročně v elektronické podobě – na webu Nejvyššího soudu – a přístupný je rovněž např. v informačním systému ASPI. Bulletin si klade za cíl zejména informovat o aktuálních rozhodnutích vrcholných soudů členských států Unie, Evropského soudu pro lidská práva a Soudního dvora Evropské unie.

3. 1. 3. Mezinárodní skupina pro právní komparatistiku

Po vzoru předešlých let se i v uplynulém roce Nejvyšší soud podílel v nejšířší možné míře na každodenní spolupráci s dalšími partnerskými evropskými soudy.

Jak již bylo uvedeno, Nejvyšší soud se prostřednictvím svého oddělení analytiky a srovnávacího práva účastní mimo jiné aktivit anebo akcí

Sítě předsedů nejvyšších soudů členských států Evropské unie, jež řeší zejména obecné otázky společného zájmu předsedů nejvyšších soudů, nicméně komunikovány jsou i otázky aktuálnějšího rázu.

Vrcholné evropské soudy se nicméně každodenně podílejí i na řešení otázek, jež je třeba zodpovědět pro potřeby jejich rozhodovací praxe. S vědomím této skutečnosti byla, a již od počátku s účastí české části, vybudována Mezinárodní skupina pro právní komparatistiku (*Comparative Law Liaisons Group*). Pokračujícím cílem této mezinárodní skupiny je usnadnění spolupráce při výměně právních informací. Jedná se zejména o obsah právních předpisů a judikatury v otázkách, jež jsou předmětem rozhodovací činnosti některého z nejvyšších soudů patřících do této skupiny. Výsledkem činnosti této skupiny je analytický materiál, jež soudcům Nejvyššího soudu představí, jak je k předmětným právním záležitostem přístupováno před ostatními spolupracujícími nejvyššími soudy.

Z jednotlivých otázek, jež byly prostřednictvím této sítě řešeny, lze pro ilustraci zmínit v oblasti civilního práva např. otázku horní hranice přiznaného odškodnění za neoprávněné ukončení pracovního poměru, pojmu obvyklého bydliště ve smyslu nařízení Řím III a Brusel II bis, informační povinnost pojišťoven nebo odpovědnost provozovatele internetových služeb v kontextu deliktu v nekalé soutěži. V oblasti práva trestního můžeme zmínit např. odškodňování obětí trestných činů v oblasti terorismu, vybrané aspekty trestní odpovědnosti právnických osob či uznávání trestního rozhodnutí brazilského soudu (coby soudu nečlenského státu EU).

3. 1. 4. Justiční síť Evropské unie

Oddělení analytiky a srovnávacího práva se podílí mimo jiné na tvorbě obsahu Justiční sítě Evropské unie. Ta byla vytvořena na podnět předsedy Soudního dvora Evropské unie a předsedů nejvyšších a ústavních soudů členských států. Prvořadým cílem uvedené sítě je usnadnění přístupu k informacím a dokumentům mezi soudy Evropské unie. Za tímto účelem bylo prozatím vytvořeno internetové rozhraní, jehož cílem je reflektovat snahu o posílení justiční spolupráce, a to podporou prohlubování dialogu v rámci řízení o předběžných otázkách, šířením vnitrostátních rozhodnutí s významem pro Unii a posílením vzájemné znalosti práva a právních systémů členských států.

Pokud se pak jedná o spolupráci mezi Evropským soudem pro lidská práva a vrcholnými vnitrostátními soudy, zde hraje významnou roli Síť vrcholných soudů, jež vznikla za účelem efektivní výměny informací, a této síti se Nejvyšší soud prostřednictvím oddělení analytiky a srovnávacího práva rovněž účastní.

3. 1. 5. Kulatý stůl k aktuálním otázkám soudcovské etiky

Nejvyšší soud uspořádal dne 10. 11. 2021 s pomocí členů oddělení analytiky a srovnávacího práva kulatý stůl k aktuálním otázkám soudcovské etiky pro předsedy a místopředsedy nejvyšších soudů, vrchních a krajských soudů, zástupce Ministerstva spravedlnosti ČR, představitele některých dalších justičních institucí, akademiky a další odborníky dlouhodobě se zabývající soudcovskou etikou. Ústředními dvě-

ma témata, o kterých přibližně 50 účastníků diskutovalo, byly aktivity soudců na sociálních sítích a vedlejší činnosti soudců. Opakovaně se kromě vymezených témat diskutovalo také o tom, do jaké míry mají být etické normy závazné a vymahatelné. Téměř všichni diskutující se přitom shodli, že případné porušení etických pravidel ze strany soudce nemůže být stavěno na stejnou úroveň, jako by daný soudce porušil zákon. Účastníci semináře se v té souvislosti shodli na tom, že logická provázanost mezi zákonem o soudech a soudcích s etickými kodexy, kterými by se měli soudci řídit, samozřejmě existuje, etická pravidla, která v poslední době jejich tvůrci na různých úrovních v České republice sestavili, přirozeně ze zákona vycházejí. Samotný výklad zákona o soudech a soudcích, který se může zdát ve vztahu k uvedené problematice někomu příliš obecný, by však měly provádět výhradně jen kárné senáty prostřednictvím svých judikátů. Uvedená akce se konala díky zapojení Nejvyššího soudu do Globální sítě pro integritu soudnictví (*Global Judicial Integrity Network*). Tato iniciativa vznikla v roce 2018 pod záštitou Organizace spojených národů, konkrétně Úřadu OSN pro drogy a kriminalitu. Dvěma ústředními tématy byly aktivity soudců na sociálních sítích a vedlejší činnosti soudců.

3. 2. Účast předsedy a místopředsedy Nejvyššího soudu na tuzemských a zahraničních konferencích

Ačkoliv byl rok 2021, obdobně jako rok předchozí, z hlediska možnosti posilování přeshraniční spolupráce prostřednictvím osobní fyzické účasti na mezinárodních akcích dílčím způsobem ovlivněn pandemií nemoci COVID-19, ani v tomto roce nedošlo k jejímu zastavení. Došlo naopak k realizaci několika významných zahraničních kontaktů zejména na úrovni předsedy soudu.

3. 2. 1. Předseda Nejvyššího soudu

Dne 23. 4. 2021 se distanční formou uskutečnila schůze valného shromáždění Sítě předsedů nejvyšších soudů členských států Evropské unie. V rámci uvedeného se konaly mimo jiné i volby do Rady Sítě, kam byl členem zvolen mezi dalšími i předseda Nejvyššího soudu Petr Angyalossy.

Předseda rovněž navštívil ve dnech 10. až 13. 8. 2021 nejvyšší soudní instituce Rumunska a Bulharska. Dne 10. 8. 2021 se tak setkal s předsedkyní rumunského Nejvyššího soudu Corinou-Alinou Corbu, s níž diskutoval mimo jiné o postavení Nejvyšší rady soudnictví v Rumunsku či aktuální rozhodovací praxi Evropského soudu pro lidská práva a souvisejících důsledcích porušení etického kodexu soudců i dalších

aspektech. Následující den, 11. 8. 2022, poté předseda Petr Angyalossy navštívil předsedu rumunského Ústavního soudu Valera Dorneanu. S ním se zaměřil například na otázky spojené se vztahy mezi nejvyššími a ústavními soudy v České republice a Rumunsku. Ve stejný den se předseda setkal rovněž s prvním náměstkem generálního prokurátora Bogdanem Licu, což poskytlo příležitost rovněž k diskutování postavení státního zastupitelství v rámci systému dělby moci. Stranou nezůstalo ani setkání s předsedou Nejvyšší rady soudnictví Bogdanem Mateescem. Dne 13. 8. 2021 se předseda Nejvyššího soudu Petr Angyalossy setkal v Sofii s předsedou bulharského Nejvyššího kasačního soudu Lozanem Panovem. Zde byly diskutovány zejména specifické aspekty kompetencí v rámci bulharského státního zastupitelství. V neposlední řadě se předseda setkal rovněž s velvyslankyní České republiky v Rumunsku Halkou Kaiserovou a taktéž s velvyslancem České republiky v Bulharsku Lukášem Kauckým.

Dne 7. 9. 2021 zavítal předseda na slovenský Nejvyšší soud v Bratislavě, kde se setkal s předsedou Jánem Šikutou. Při této příležitosti došlo rovněž k setkání místopředsedů obou soudů – za českou stranu se účastnil Petr Šuk a za slovenskou stranu Andrea Moravčíková. Pracovní setkání se zaměřilo mimo jiné na problematiku odborného vzdělávání soudců.

Ve dnech 30. 11. až 7. 12. 2021 navštívil předseda Nejvyššího soudu Petr Angyalossy významné soudní instituce v Německu a Francii. Dne 30. 11. 2021 se konkrétně setkal s předsedkyní Vrchního zemského soudu v Hammu Gudrun Schäpers a dále mj. rovněž s předsedou

městského soudu v Dortmundu Jörgem Heinrichsem. O den později pak např. s místopředsedou Vrchního soudu v Hammu a dalšími jeho představiteli. Společnými tématy zde byly kromě dalšího výběr nových soudců a asistentů soudců, etický kodex soudců, vztahy jednotlivých soudů s médii a prezentace na sociálních sítích. Dne 2. 12. 2021 pak došlo na setkání předsedy s předsedkyní Spolkového soudního dvora Bettinou Limperg a dalšími tamními soudci a o den později proběhlo taktéž pracovní jednání na Spolkovém ústavním soudu. Témata jednání zahrnovala mimo jiné ústavní stížnosti podávané vůči rozhodnutím nejvyšších soudů či ústavnost protiepidemických opatření.

Dne 4. 12. 2021 pak předseda navštívil předsedkyni francouzského Kasačního soudu v Paříži Chantal Arens. Jednání, rovněž za přítomnosti zástupkyně Nejvyšší rady soudnictví Marie Dubuisson, se věnovalo vedle dalšího důvěře v soudnictví ze strany veřejnosti či technologickým výzvám, kterým současná justice musí čelit.

3. 3. Významné zahraniční pracovní cesty soudců

Ve dnech 19. až 25. 9. 2021 vykonal soudce Nejvyššího soudu JUDr. Petr Škvain, Ph.D., stáž na výzkumném ústavu Human Rights in Criminal Proceedings (HRCPP), který byl zřízen při právnické fakultě Univerzity v Pasově (Německo). Věnoval se zejména zvyšování odbornosti v oblasti rozhodovací praxe Evropského soudu pro lidská práva. V neposlední řadě absolvoval rovněž odborné konzultace.

3. 4. Významné zahraniční návštěvy u Nejvyššího soudu

Dne 16. 6. 2021 zavítal na Nejvyšší soud předseda slovenského Nejvyššího soudu Ján Šikuta. Pracovní jednání, kterého se účastnil rovněž místopředseda Nejvyššího soudu Petr Šuk, se zaměřilo zejména na aktuální otázky soudnictví, včetně důvěry veřejnosti v justici či přístupu občanů k soudu a vymahatelnosti spravedlnosti.

Ve dnech 5. až 6. 10. 2021 se v Brně uskutečnila návštěva předsedkyně rakouského Nejvyššího soudu Elisabeth Lovrek. Spolu s ní se návštěvy zúčastnili rovněž tamní místopředseda Matthias Neumayr a soudci Gottfried Musger a Erich Schwarzenbacher. Diskutované oblasti zahrnovaly činnost soudů v době pandemie, otázky soudcovské etiky, společné a rozdílné prvky obou soudních systémů i praktické zkušenosti při řešeních různorodých právních problémů.

Dne 23. 11. 2021 přijal předseda místopředsedu Státní rady Egypta Mohameda Am Ismaila. Během setkání, které proběhlo v rámci místopředsedovy návštěvy českého Nejvyššího správního soudu, byly diskutovány rovněž otázky soudcovské etiky či činnost soudů v době pandemie.

Pandemická situace v roce 2021, a s ní spojená četná protiepidemická bezpečnostní opatření, realizovaná především v jeho první polovině, neumožnila zrealizovat více návštěv.

4. HOSPODAŘENÍ

Rozpočtové výdaje Nejvyššího soudu sestávají převážně z výdajů na platy soudců a zaměstnanců soudu. Objem prostředků na platy představuje více než 90 % ročních výdajů.

Provozní prostředky Nejvyššího soudu jsou využívány zejména k vlastnímu provozu soudu a dále na údržbu a opravy vybavení budovy, která patří mezi památkově chráněné objekty. Na podzim roku 2019 bylo zprovozněno nové křídlo budovy Nejvyššího soudu, čímž se vyřešil zejména problém nedostatku kvalitního pracovního prostoru pro asistenty soudců. V roce 2021 Nejvyšší soud vynakládal prostředky zejména na obnovu stavu a vybavení kanceláří soudců nebo zaměstnanců v původní historické budově.

V roce 2021 Nejvyšší soud ukončil jednu z větších investičních akcí, a to výměnu anebo repasi přibližně 400 historických oken, balkónových dveří a tzv. fasádních výplní. Celková investice za cca 25,5 milionů korun byla zařazená do Plánu rekonstrukce objektů v působnosti článku 5 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2012/27/EU ze dne 25. 10. 2012, o energetické účinnosti, a vedla kromě estetického významu taktéž ke snížení tepelných ztrát budovy a zlepšení energetické bilance budovy Nejvyššího soudu.

Současně se Nejvyšší soud v roce 2021 intenzivně plánoval realizovat obnovu velkého jednacího sálu, který byl k historické budově Nejvyššího soudu přistavěn v roce 1984. Sál původně vybudovaný pro potřeby schůzí někdejšího KV KSČ dosud je v původním stavu, který nevyhovuje jak potřebám výkonu soudnictví, tak ani případně přednáškové či lektorské činnosti, ke které je taktéž využíván. Rekonstrukce by měla zajistit kvalitní a důstojné podmínky nejen pro samotný výkon soudnictví, ale také pro reprezentaci České republiky v justiční oblasti, kde je role Nejvyššího soudu nezastupitelná. Nejvyšší soud plánuje využití rekonstruovaného jednacího sálu nejen pro potřeby výkonu soudnictví, ale také pro konání vnitrostátních i mezinárodních akcí a konferencí, jichž je s ohledem na svou roli v justiční soustavě pravidelným pořadatelem.

Nemalé prostředky se vynakládají na průběžnou obnovu IT techniky a zajištění potřebného materiálu a služeb pro běžný provoz. V oblasti zajištění odborné způsobilosti soudců a zaměstnanců jsou jednou z významných položek výdaje na pořízení odborných publikací do knihovny Nejvyššího soudu.

Hospodaření Nejvyššího soudu se vždy řídilo a řídí základními principy hospodárnosti, efektivnosti a účelnosti při vynakládání prostředků

státního rozpočtu. V procesu finančních operací Nejvyššího soudu je přitom implementována systematická vnitřní řídicí kontrola zajišťující kontrolu a schvalování od přípravy operací a až do jejich úplného schválení a vypořádání, a to i včetně hodnocení výsledků a správnosti hospodaření.

Hospodaření Nejvyššího soudu v letech 2018 – 2021 je v následující tabulce vyjádřeno konkrétními údaji o rozpočtu:

	Schválený rozpočet	Upravený rozpočet	Skutečné čerpání
2018	351 328	351 848	359 124
2019	357 782	404 023	403 709
2020	430 871	478 441	443 168
2021	416 069	478 415	435 712

(údaje jsou vyjádřeny v tisících korun českých)

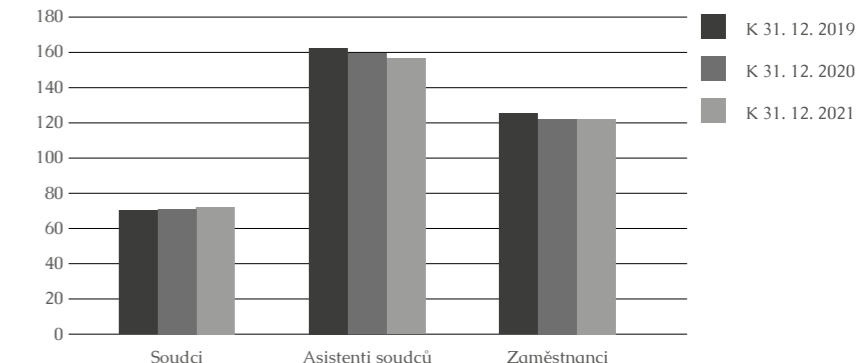
5. PERSONÁLNÍ ODDĚLENÍ

Nejvyšší soud navýšil v roce 2021 o jednoho počet svých natrvalo přidělených soudců, naopak počet asistentů soudu se proti předešlému konci roku mírně snížil. Počet ostatních zaměstnanců soudu zůstal beze změny.

	K 31. 12. 2019	K 31. 12. 2020	K 31. 12. 2021
Soudci	70	71	72
Asistenti soudců	162	159	156
Zaměstnanci	125	122	122

V roce 2021 byli k Nejvyššímu soudu přeloženi tito soudci:

k 1. 1. 2021	JUDr. David Vláčil Mgr. Pavel Göth JUDr. Martina Vršanská	občanskop. a obch. kol. trestní kolegium občanskop. a obch. kol.
K 1. 7. 2021	JUDr. Bohuslav Horký	trestní kolegium
K 1. 10. 2021	JUDr. Pavel Tůma, Ph.D., LL.M. JUDr. Roman Vicherek, Ph.D.	občanskop. a obch. kol. trestní kolegium

Po 31. 12. 2021 zanikla funkce soudce Nejvyššího soudu soudkyni:

JUDr. Olze Puškinové občanskoprávní a obchodní kolegium

K 31. 12. 2021 skončil u Nejvyššího soudu z důvodu přeložení k nižšímu soudu na vlastní žádost:

JUDr. Pavel Vrcha občanskoprávní a obchodní kolegium

6. ODDĚLENÍ STYKU S VEŘEJNOSTÍ, POSKYTOVÁNÍ INFORMACÍ

6. 1. Informační kancelář

Oddělení pro styk s veřejností, které poskytuje účastníkům (stranám) řízení, jejich advokátům, případně novinářům, základní informace o stavu řízení, vyřizovalo v roce 2021, podobně jako v minulosti, denně od 60 do 80 telefonických, písemných nebo osobně podaných dotazů.

Informační kancelář, v níž pracují dvě referentky, je kompetentní sdělovat informace o stavu řízení, tedy zda bylo v konkrétním řízení již rozhodnuto či nikoliv. Dále informuje o tom, v jaké fázi je vypracování odůvodnění rozhodnutí, případně zda bylo rozhodnutí spolu se spisem již odesláno (zpravidla) na soud prvního stupně, resp. kde se aktuálně nachází kompletní spis. Informační kancelář neinformuje o konkrétních výsledcích řízení.

Účastníci (strany) řízení a jejich právní zástupci získávali v roce 2020 informace o výsledku řízení obdobně jako v minulosti především cestou řádného doručení rozhodnutí (zpravidla) prvoinstančním soudem. Senáty trestního kolegia přibližně v desítkách případů veřejně vyhlásily svá rozhodnutí také v závěru nařízených veřejných zasedání. No-

vely procesních předpisů, které vstoupily v platnost k 1. 2. 2019, však umožňují Nejvyššímu soudu veřejně vyhlášovat rozsudky, popř. usnesení, také prostřednictvím elektronické úřední desky a úřední desky v budově soudu. Konkrétně to upravují § 243f odst. 5, 6 občanského soudního řádu a § 265r odst. 8, 9 a § 268 odst. 3, 4 trestního řádu. Účastníci (strany) některých vybraných řízení, zpravidla řízení civilních, která byla ukončena rozsudkem, byli tak o výsledku dovolacího řízení prvotně informováni nově i tímto způsobem. I poté však v dané věci vždy následovalo řádné doručování definitivního a kompletního znění rozhodnutí standardní cestou.

Novinářům informace o výsledku dovolacího řízení, popř. o jeho zahájení či aktuálním stavu, poskytoval tiskový mluvčí. Co se týče výsledku řízení, je mluvčí zavázán striktně dbát o to, aby se veřejnosti sdělil výsledek až poté, co bylo předmětné rozhodnutí řádně doručeno všem účastníkům (stranám) řízení anebo poskytuje informace maximálně v takovém rozsahu, v jakém byly vyhlášeny veřejně, ať už přímo v soudní síni anebo na úřední desce.

Informační kancelář soudu se často setkává s požadavkem na sdělení právní rady. K tomu však není kompetentní. Tazatele v takovém pří-

padě odkazuje na advokáty registrované Českou advokátní komorou. Nejvyšší soud v zájmu vlastní nestrannosti nemůže právní rady poskytovat.

6. 2. Tiskový mluvčí

Tiskový mluvčí Mgr. Petr Tomíček je současně vedoucím oddělení styku s veřejností. Hlavními povinnostmi tiskového mluvčího jsou mimo jiné komunikace s médii a vyřizování žádostí o poskytnutí informace podle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů. S vyřizováním těchto žádostí mu přitom pomáhá poradce pro otázky zákona č. 106/1999 Sb.

Oddělení styku s veřejností Nejvyššího soudu kompletuje každoročně Ročenku Nejvyššího soudu, vydávanou v českém a anglickém jazyce; připravuje a vydává elektronický čtvrtletník AEQUITAS; popř. vydává další informační materiály o činnosti soudu.

Komunikace s veřejností se dále uskutečňuje prostřednictvím pravidelně aktualizovaných informací na webu Nejvyššího soudu www.nsoud.cz, dále se Nejvyšší soud prezentuje už několik let také na sociálních sítích Twitter, LinkedIn a Instagram.

V roce 2021 vydal tiskový mluvčí celkem 63 tiskových zpráv. Dále tiskový mluvčí v průběhu roku zodpověděl na více než 2 000 různých jednotlivě položených dotazů z řad novinářů, popř. veřejnosti, k tzv. me-

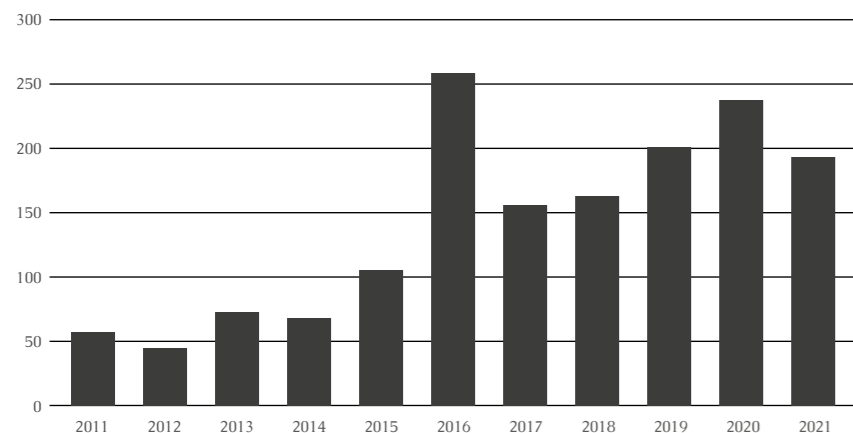
dializovaným kauzám. Kromě nejčastějších telefonických odpovědí, takřka denně se vyjadřoval též písemně, v případě požadavku ze strany médií i formou rozhovoru na kameru či mikrofon.

6. 3. Poskytování informací podle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím

Nejvyšší soud obdržel v období od 1. 1. do 31. 12. 2021 celkem 193 písemných žádostí o poskytnutí informace podle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „informační zákon“). Z toho bylo 160 žádostí od fyzických a 33 žádostí od právnických osob. Oproti roku 2020 tak agenda „Zin“ zaznamenala pokles o 44 žádostí (o 19 %). Dále bylo 1 řízení z roku 2020 znovu otevřeno na základě rozhodnutí odvolacího orgánu.

V případě 26 žádostí (13 % z celkového počtu) nedošlo k jejich meritornímu vyřízení. Z uvedeného počtu vzali 13 žádostí žadatelé zpět, 12 žádostí bylo povinným subjektem v celém rozsahu odloženo pro nedostatek působnosti a 1 žádost byla bez věcného vyřízení postoupena ke konkrétnímu dovolacímu řízení u Nejvyššího soudu. Mimo 12 žádostí, které byly odloženy jako celek, bylo k částečnému odložení přistoupeno v dalších 4 řízeních (v případě řízení sp. zn. Zin 71/2021 byla část žádosti odložena pro nedostatek působnosti povinného subjektu a další část pro nezaplacení úhrady). Nejčastějším důvodem pro odložení

žádosti byl v rozporu s § 2 odst. 1 informačního zákona vznesený požadavek na poskytnutí informace, která se nevztahovala k působnosti povinného subjektu.

Počet žádostí o poskytnutí informací k období 1. 1. – 31. 12.

Celkem byly tedy zaslány informace, popř. rozhodnutí o odmítnutí anebo o částečném odmítnutí žádosti o informace, dohromady 168 žadatelům. Vždy se tak stalo v zákonem stanovených lhůtách pro řádné vyřízení žádosti.

Plně vyhověno bylo 91 žádostem, z toho v 10 případech byli žadatelé plně odkázáni na zveřejněnou informaci. V dalších 36 případech došlo k částečnému poskytnutí informace a v dalších 3 případech byli žadatelé odkázáni na zveřejněnou informaci částečně.

Pouze u 2 žádostí došlo v roce 2021 k vyčíslení úhrady za mimořádně rozsáhlé vyhledávání podle § 17 odst. 1 informačního zákona. Pro nezaplacení úhrady byly ale obě tyto žádosti odloženy.

Povinný subjekt odmítl dohromady 36 žádostí jako celek a 40 žádostí odmítl částečně. Nejčastějším důvodem pro odmítnutí celé žádosti bylo, že se žadatelé domáhali poskytnutí nové, resp. neexistující informace. Dalším velmi častým důvodem pro odmítnutí žádostí o informace byla ochrana rozhodovací činnosti Nejvyššího soudu podle § 11 odst. 4 písm. b) informačního zákona.

Opakovaně došlo rovněž k odmítnutí žádosti v případech, kdy se žadatelé domáhali sdělení názoru povinného subjektu. Nejčastějším důvodem pro částečné odmítnutí žádosti pak byla skutečnost, že povinný subjekt chránil osobní údaje účastníků trestních či občanskoprávních řízení. V takovém případě žádosti o informace částečně odmítal právě v rozsahu osobních údajů, které neposkytoval.

Proti rozhodnutí o odmítnutí žádosti, popř. o částečném odmítnutí žádosti, bylo podáno celkem 5 odvolání. Ve 4 případech byla odvolání ze strany odvolacího orgánu, Úřadu pro ochranu osobních údajů, zamítnuta a bylo potvrzeno původní rozhodnutí povinného subjektu.

V jediném případě došlo ze strany odvolacího orgánu ke zrušení rozhodnutí povinného subjektu o odmítnutí žádosti. Odvolací orgán ve svém rozhodnutí ze dne 24. března 2021, č. j. UOOU-01219/21-3, rozhodnutí Nejvyššího soudu zrušil a věc vrátil k novému projednání. Povinný subjekt proto věc opětovně posoudil a nově část žádosti odmítl z důvodu zachování kybernetické bezpečnosti Nejvyššího soudu a ve zbývající části vyzval žadatele k zaplacení úhrady za mimořádně rozsáhlé vyhledávání informací. Pro nezaplacení vyčíslené částky byla žádost o informace ve zbývajícím rozsahu odložena.

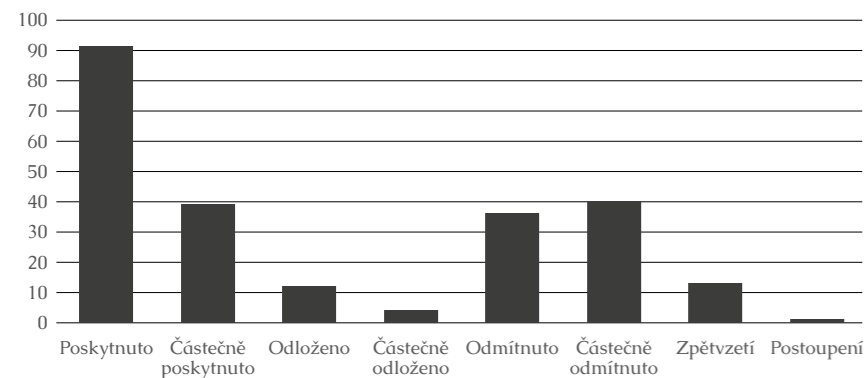
Na způsob vyřízení žádosti o poskytnutí informace, resp. na samotnou formu, obsah či rozsah poskytnuté informace, si v roce 2021 stěžoval pouze jeden žadatel. Důvodem pro podání stížnosti proti způsobu vyřízení žádosti o informace sp. zn. Zin 40/2021 byl způsob odpovědi na žadatelovu otázku, „zda se u Nejvyššího soudu přidělují věci dle následujícího ilustrativního případu, tedy v postupném pořadí rotačním způsobem dle specializace (agendy)“. Uvedený požadavek doplnil žadatel chybně uvedeným počtem senátů v jednotlivých agendách a z toho důvodu také chybným ilustrativním příkladem přidělování. Jeho požadavek přitom zněl tak, aby povinný subjekt tuto žadatelovu konstrukci potvrdil. Povinný subjekt zastával názor, že žádost o informaci v této části zcela vyřídil poskytnutím následující informace: „Žadatel ovšem nekorektně znázornil rotaci u zmíněného soudního oddělení, jelikož určil vadný počet senátů u jednotlivých agend. Konstrukce přidělování věcí u senátu 28 Cdo by tedy měla vypadat následovně“ (následovalo uvedení správného počtu senátů v jednotlivých agendách). Žadatelův požadavek tak byl kladně vyřízen v celém

rozsahu, byť žadatel mohl např. očekávat jinou stylistickou formulaci odpovědi.

Odvolací orgán zaujal k věci následující stanovisko (citace z rozhodnutí Úřadu pro ochranu osobních údajů ze dne 6. května 2021, č. j. UOOU-01991/21-3): „Ke konkrétnímu dotazu, respektive žádosti o sdělení, zda se u Nejvyššího soudu přidělují věci dle následujícího ilustrativního případu, tedy v postupném pořadí rotačním způsobem dle specializace (agendy), postačilo pouhé sdělení povinného subjektu, zda ano, či ne, nicméně vzhledem k tomu, že ze žádosti vyplývala žadatelova mylná představa o tom, jak přidělování funguje (nekorektně ve svém příkladu znázornil rotaci u zmíněného soudního oddělení, jelikož určil vadný počet senátů u jednotlivých agend), povinný subjekt ještě upřesnil, jak je tento proces skutečně zajišťován. Úřad se tak ztotožňuje s argumentací povinného subjektu, že předmět žádosti o informace v plném rozsahu vyčerpal, přičemž žadatel pro jeho lepší představu poskytl ještě množství doprovodných informací, a to nejen k tomuto konkrétnímu dotazu.“

V souladu s § 5 odst. 4 informačního zákona Nejvyšší soud v řádné lhůtě zveřejnil všechny odpovědi na žádosti o poskytnutí informace na svých webových stránkách www.nsoud.cz, tzn. způsobem umožňujícím dálkový přístup. Informace zveřejnil většinou v pseudonymizované, avšak nezkrácené podobě. U některých obsáhlejších odpovědí pak využil zákonné možnosti informovat o poskytnuté informaci zveřejněním doprovodné informace vyjadřující její obsah.

Oddělení styku s veřejností Nejvyššího soudu vyřídilo v roce 2021 mimo výše uvedené žádosti o poskytnutí informací podle informačního zákona dalších více než 10 000 písemných, telefonických a také osobně podaných žádostí a dotazů ze strany veřejnosti, účastníků řízení nebo novinářů.

Způsob vyřízení žádostí podaných v roce 2021

7. VYŘIZOVÁNÍ STÍŽNOSTÍ PODLE ZÁKONA Č. 6/2002 SB., O SOUDECH A SOUDCÍCH

Podle zákona č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudu, ve znění pozdějších předpisů, se mohou fyzické a právnické osoby obracet na orgány státní správy soudů se stížnostmi na průtahy v řízení, nevhodné chování soudních osob nebo narušování důstojnosti řízení před soudem.

V roce 2021 byla k Nejvyššímu soudu podána jediná důvodná stížnost, která se týkala průtahu v řízeních před Nejvyšším soudem.

Nejvyšší soud vyvinul i v roce 2021 maximální úsilí, aby v řízeních nedocházelo k průtahům a k porušování práv účastníků řízení na rozhodnutí soudu v přiměřené lhůtě.

Vyřízení stížností podle zákona č. 6/2002 Sb. v roce 2021

	Důvodné	Částečně důvodné	Nedůvodné
Průtahy v řízení	1	0	0
Nevhodné chování soudních osob	0	0	0
Narušování důstojnosti řízení	0	0	0

Způsob vyřízení stížností podle zákona č. 6/2002 Sb. v roce 2021

8. ODDĚLENÍ DOKUMENTACE A ANALYTIKY JUDIKATURY ČR

Od svého vzniku dne 1. 10. 2011 je Oddělení dokumentace a analytiky judikatury ČR (dále jen „ODAJ“) pro své odborné výstupy pro Nejvyšší soud stabilním přínosem. Již ze samotného názvu oddělení je patrna obsahová stránka jeho činnosti. ODAJ se zabývá právní analytickou odbornou činností, zejména v oblasti judikatury a její evidence, a to ve věcech patřících do rozhodovací pravomoci českých soudů v občanském soudním řízení a v řízení trestním.

Provádí rozsáhlé rešerše judikatury týkající se konkrétních právních otázek, vyhodnocuje její aplikovatelnost pro danou věc, formuluje dílčí závěry, které následně slouží jako podklady pro činnost evidenčních senátů a jednání obou kolegií (občanskoprávní a obchodní kolegium a kolegium trestní). Na základě výsledků jednání kolegií pak k vybraným rozhodnutím vypracovává krátké anotace, jež slouží ke zběžnému seznámení čtenáře s problematikou daného judikátu, a tím ke zjednodušení orientace v jejich velkém množství. Tyto anotace jsou pravidelně uveřejňovány na webových stránkách Nejvyššího soudu.

I v průběhu roku 2020 ODAJ průběžně zpracovávalo v rámci pokračující Analýzy jednotlivá rozhodnutí poskytovaná soudy nižších stupňů, týkající se adhezního řízení a nároků na náhradu nemajetkové újmy

v trestním řízení uplatněných. Analýza mapuje rozhodovací činnost Nejvyššího a Ústavního soudu, formulující pro praxi adhezního řízení a posuzování nároku na náhradu nemajetkové újmy zásadní závěry, přičemž postihuje rozhodnutí trestní i civilní.

Nadále také ODAJ na žádost zpracovává podklady pro připomínky Nejvyššího soudu k nově vznikajícím právním předpisům či jejich změnám, poskytuje součinnost jednotlivým soudcům a asistentům či ostatním oddělením Nejvyššího soudu.

V roce 2018 navázalo ODAJ spoluprací s Centrem dopravního výzkumu, v. v. i., a to na rozvoji projektu DATANU, jehož primárním cílem bylo zmapovat stávající rozhodovací praxi soudů nižších stupňů v případě uplatněného nároku na náhradu nemajetkové újmy na zdraví či nároku na odškodnění pozůstalého. Sekundárním cílem projektu bylo vytvoření softwarové databáze soudních rozhodnutí tříděné podle definovaných kritérií, umožňující na základě vstupních parametrů dohledávání konkrétních, již přiznaných náhrad nemateriální újmy. ODAJ svou činností přispělo k rozvoji databáze, když Centru dopravního výzkumu poskytlo rozsáhlou zpětnou vazbu k její funkčnosti a též odborným zpracováním soudy poskytovaných materiálů. V započaté práci

ODAJ pokračovalo i v roce 2020, přičemž se soustředilo na rozšíření informací v databázi obsažených. Výstupy projektu DATANU jsou veřejně dostupné na internetu pod odkazem www.datanu.cz. Databáze nyní obsahuje 930 soudních rozhodnutí, přičemž kontinuálně dochází ke zpracování rozhodnutí Nejvyššímu soudu nově poskytnutých.

S nárůstem nápadu věcí Nejvyšším soudem rozhodovaných je neodmyslitelně spjat i nárůst administrativní zátěže. ODAJ vedeno ideou moderně a efektivně řízené instituce přistoupilo ke kompletní revizi rejstříku ústavních stížností (SUS) a ve spolupráci s odborníky v oblasti informačních technologií vytvořilo automatizovaný systém, který generuje relevantní data o podaných ústavních stížnostech, dříve ručně zapisovaná a umožňuje koncovému uživateli interních systémů Nejvyššího soudu bez dalšího přístupu k Ústavním soudem zveřejněným rozhodnutím. Vytvořený systém umožňuje snížení administrativní zátěže soudu v ODAJ řešené oblasti, minimalizuje možnost výskytu chyb v nepřeberném množství zpracovávaných dat a usnadňuje orientaci v soudních rozhodnutích na sebe vzájemně navázaných.

V lednu roku 2020 byla Nejvyššímu soudu adresována žádost, na jejímž základu ODAJ přistoupilo k nepřetržitému monitorování a tvorbě soupisu dovolacím soudem nově vydaných rozhodnutí dotýkajících se rodinněprávní regulace.

Podporu ODAJ Nejvyššímu soudu neposkytuje pouze na úrovni odborné právní, ale usilovně se též věnuje rozvoji technického zázemí soudu, když například zajišťuje rozvoj a aktualizaci soudem užívaných systé-

mů, provádí průběžná individuální uživatelská školení zaměstnanců soudu, včetně školení právních systémů ASPI a Beck-online tak, aby byla zajištěna a zachována profesionální úroveň technických dovedností jejich uživatelů.

V roce 2021 v rámci vedení projektu ECLI (Evropského identifikátoru judikatury – European Case Law Identifier) ODAJ zajišťovalo průběžné opatřování rozhodnutí Nejvyššího soudu a vybraných rozhodnutí vrchních a krajských soudů identifikátorem ECLI. Všechna indexovaná rozhodnutí jsou tak veřejnosti dostupná on-line i přes vyhledávač ECLI na portále e-justice (ECLI search engine). Na začátku roku 2021 ODAJ oslovilo Oddělení dokumentace a analytiky Nejvyššího správního soudu s návrhem především technické podpory při implementaci ECLI na Nejvyšším správním soudě. ODAJ provedlo editaci stávajících metadat rozhodnutí Nejvyššího soudu v návaznosti na revidovaný režim metadat verze ECLI 2.0 v souladu s novelizovaným zněním Závěrů Rady o identifikátoru evropské judikatury (ECLI) a minimálním souboru jednotných metadat o judikatuře (2019/C306/01) ze dne 24. 10. 2019 [Council Conclusions on the European Case Law Identifier (ECLI) and a minimum set of uniform metadata for case law (2019/C 360/01)]. V tomto směru (mimo jiné) ODAJ plánuje v metadatech pro ECLI zohlednit i data rozhodnutí Ústavního soudu, která má Nejvyšší soud k dispozici v rámci agendy vyřizování ústavních stížností (interně označené SuS). S ohledem na globální koronavirovou pandemii SARS-CoV-2 byla i v tomto roce odložena jednání expertní pracovní skupiny pro ECLI a ELI (Identifikátor evropské legislativy – European Legislation Identifier) působící v rámci e-Justice (e-Law).

V březnu roku 2021 vzniklo na Nejvyšším soudě Oddělení Sbírký soudních rozhodnutí a stanovisek. Jeho činnost byla zajištěna prostřednictvím jednoho ze zaměstnanců zařazených na ODAJ. ODAJ se tak i s nižším personálním zastoupením muselo vypořádat s narůstajícím množstvím agendy, a to včetně technické podpory nově vzniklého oddělení.

V důsledku organizačních a personálních změn se ODAJ v závěru roku mimo uvedené též intenzivně věnovalo přípravě převzetí agend doposud vedených jinými odděleními tak, aby bylo do budoucna odbornými pracovníky ODAJ zajištěno jejich bezproblémové a efektivní fungování.

8. 1. Oddělení Sbírký soudních rozhodnutí a stanovisek

V březnu roku 2021 bylo založeno oddělení Sbírký soudních rozhodnutí a stanovisek (dále jen Sbírký), jehož úkolem bylo převzít a nadále zpracovávat agendu související s publikací Sbírký. Zásadním úkolem, jehož se však muselo oddělení zhostit, bylo kompletní zajištění projektu elektronizace Sbírký, tedy jeho financování, tvorba technické a právní dokumentace, participace na vývoji aplikace Sbírký s externím dodavatelem, Ministerstvem spravedlnosti a dalšími IT odborníky. Totéž se týká i periodika „Výběr rozhodnutí ESLP pro justiční praxi“.

Nejvyšší soud tímto projektem sleduje současné trendy elektronizace a snaží se o zajištění snadnějšího přístupu k jeho zásadním rozhodnutím, lepší orientace odborné veřejnosti v rozhodnutích zařazených do Sbírký a konečně i jejich snazší, ekonomičtější, ekologičtější a rychlejší publikaci.

Oddělení Sbírký soudních rozhodnutí a stanovisek úzce spolupracuje s ODAJ při realizaci jeho agendy, do níž se plně zapojuje.

9. KNIHOVNA NEJVYŠŠÍHO SOUDU

Knihovna Nejvyššího soudu slouží především soudcům, asistentům, poradcům a dalším zaměstnancům Nejvyššího soudu. Vzhledem k tomu, že informace a prezenční výpůjčky literatury jsou poskytovány také odborníkům z řad veřejnosti, je knihovna Nejvyššího soudu od roku 2002 registrována na Ministerstvu kultury České republiky též jako specializovaná veřejná knihovna. Katalog knihovny je proto veřejně přístupný na webových stránkách Nejvyššího soudu (www.nsoud.cz).

Kromě katalogu knihovny jsou pro odpovědi na dotazy jednotlivých uživatelů využívány také specializované databáze s právní literaturou, jako jsou databáze společnosti ASPI, Beck on-line a další databáze z oblasti práva, přístupné na internetu.

Knížní fond knihovny Nejvyššího soudu aktuálně tvoří přes 31 000 svazků knih, svázaných ročníků časopisů a dalších tištěných i elektronických dokumentů. Přestože se jedná většinou o odbornou právní literaturu a judikaturu, k dispozici jsou v omezeném množství i publikace z filozofie, psychologie, politologie a také dějin.

V roce 2021 byl fond rozšířen o téměř 320 nových exemplářů. Služeb knihovny využilo přibližně 850 osob a pracovnice knihovny zodpověděly přes 300 dotazů interních i externích zájemců.

Ohlasy návštěvníků knihovny na nově vybudované prostory, do kterých se knihovna přestěhovala v září 2019, jsou i nadále velmi pozitivní. Knihovna tak může konečně po dlouhých letech, prakticky od počátku fungování Nejvyššího soudu v Brně v roce 1993, poskytovat čtenářům svoje služby v přívětivějších podmínkách.

10. ODDĚLENÍ INFORMAČNÍCH TECHNOLOGIÍ

Oddělení informačních a komunikačních technologií Nejvyššího soudu technicky zabezpečuje bezproblémový chod všech úseků a oddělení Nejvyššího soudu. Jednou z jeho hlavních priorit je také, stejně jako v celém resortu justice, zabezpečení dat a citlivých informací. Zvyšování stupně ochrany informačních technologií a softwarových produktů nespočívá jen v jejich modernizaci, ale také v pravidelném informování a vzdělávání uživatelů, tzn. všech soudců a zaměstnanců. Proto jsou i nadále všichni uživatelé povinni jednou za 12 měsíců absolvovat školení kybernetické bezpečnosti, které je zakončeno podrobným testem. Tato povinnost vychází z platných právních předpisů Ministerstva spravedlnosti a dalších předpisů, které se k informačním technologiím vztahují.

V souvislosti s pokračující celosvětovou koronavirovou situací muselo i oddělení informačních technologií Nejvyššího soudu reagovat na několikanásobně vyšší poptávku po zajištění bezproblémového fungování pracovního režimu typu home office, a to za dodržení všech nutných bezpečnostních opatření. Odpovídajícím způsobem byly v roce 2021 také rozšířeny a navýšeny služby umožňující komunikaci prostřednictvím videokonferencí, a to především pořízením potřebného IT zařízení.

Se zajištěním citlivých informací a osobních údajů souvisí i nadále také realizace Nařízení Evropského parlamentu a rady (EU) 2016/679 o ochraně osobních údajů (dále jen GDPR). Právě v návaznosti na toto nařízení a zákon č. 110/2019 Sb., o zpracování osobních údajů, byly u Nejvyššího soudu navrženy úpravy stávajícího hardwaru a softwaru tak, aby počítačové vybavení, jeho programy a přístupy k nim, plně vyhovovaly nově aplikovaným zákonným normám.

Současná doba si žádá nejen zrychlení, ale současně také spolehlivost a bezpečnost všech komunikačních služeb. Proto je zajištění jejich provozu u Nejvyššího soudu prováděno v souladu se všemi platnými právními normami a předpisy. Nutná pozornost je věnována nejen úrovni nově pořízovaného IT zařízení, ale dbá se také na důvěryhodnost všech dodavatelů a smluvních partnerů.

11. ODDĚLENÍ STŘETU ZÁJMŮ

11. 1. Činnost oddělení

Nejvyšší soud je na základě zákona č. 159/2006 Sb., o střetu zájmů, ve znění pozdějších předpisů, pověřen přijímáním a evidencí oznámení o činnostech, majetku, příjmech, darech a závazcích soudců ČR a dále uchováváním a dohlížením nad úplností údajů v těchto oznámeních.

Oddělení střetu zájmů Nejvyššího soudu vykonává veškeré činnosti podle zákona ve vztahu k veřejným funkcionářům – soudcům, přičemž v minulosti bylo tvořeno dvěma pracovníky, avšak s ohledem na vytíženost oddělení došlo od 1. ledna 2021 k jeho posílení o další pracovní pozici.

Povinnost podat oznámení mají všichni soudci zapsaní do Centrálního registru oznámení, který sestavuje Ministerstvo spravedlnosti ČR, při zahájení a ukončení výkonu funkce a dále periodicky, a to ve lhůtách daných zákonem o střetu zájmů. Oznámení se zasílají Nejvyššímu soudu v písemné podobě na formuláři, jehož strukturu a formát stanoví Ministerstvo spravedlnosti vyhláškou. Tato oznámení jsou pak uchovávána po dobu pěti let od dne skončení výkonu funkce soudce. Registr oznámení soudců je samostatný a oddělený registr, do něhož

nelze nahlížet a informace v něm obsažené se neposkytují ani podle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů. Přístup k informacím obsaženým v jednotlivých oznámeních mají pouze subjekty přímo vyjmenované v zákoně.

Soudci, kteří byli ve výkonu funkce k 1. lednu 2021, podávali tzv. průběžné oznámení za období výkonu funkce v kalendářním roce 2020, a to ve lhůtě nejpozději do 30. 6. 2021. V průběhu podávání průběžného oznámení za rok 2020 byly řešeny metodické dotazy ve spolupráci s Ministerstvem spravedlnosti. Předsedům jednotlivých soudů byly zasílány průběžné informace. Pracovníci oddělení odpovídali na telefonické a e-mailové dotazy, poskytovali osobní konzultace. Veškeré potřebné informace byly zveřejňovány na webových stránkách Nejvyššího soudu ve speciálně zřízené sekci.

V roce 2021 oddělení dále přijímalo a evidovalo vstupní a výstupní oznámení v souvislosti se zahájením či ukončením výkonu funkce soudců.

V roce 2022 bude oddělení dohlížet nad úplností údajů v přijatých oznámeních. Tyto kontroly budou obnášet zejména formální kontro-

lu toho, zda oznámení obsahují povinné údaje tak, jak stanovuje zákon o střetu zájmů a vyhláška č. 79/2017 Sb., o stanovení struktury a formátu oznámení podle zákona o střetu zájmů, ve znění pozdějších předpisů. Dále pak budou údaje v oznámeních porovnávány s údaji uvedenými v jiných informačních systémech veřejné správy, do kterých má oddělení střetu zájmů Nejvyššího soudu právo nahlížet, např. katastr nemovitostí či registr silničních vozidel. V první polovině roku 2022 bude oddělení očekávat podání průběžných oznámení za období výkonu funkce v kalendářním roce 2021. Dále budou přijímána a evidována vstupní a výstupní oznámení.

11. 2. Statistické údaje

V Centrálním registru oznámení vedeném Ministerstvem spravedlnosti bylo k 1. lednu 2021 zapsáno 2 999 soudců ve výkonu funkce. Do konce zákonem stanovené lhůty pro podání průběžného oznámení za rok 2020, tj. do 30. června 2021, zemřel jeden soudce. Zákonná povinnost podat průběžné oznámení za rok 2020 se tedy vztahovala na 2 998 soudců.

Ke dni 31. prosince 2021 došlo k podání průběžného oznámení za rok 2020 u 2 997 soudců. Jeden soudce oznámení nepodal ze závažných zdravotních důvodů.

Podle zákona o střetu zájmů zahájilo v roce 2021 výkon funkce 101 soudců. Ti, kterým byla stanovena lhůta pro podání vstupního oznámení v roce 2021, své oznámení podali.

Oznamovací povinnost v souvislosti s ukončením výkonu funkce v roce 2021 vznikla u 109 soudců, dva soudci zemřeli. Soudci, kterým byla stanovena lhůta pro podání výstupního oznámení v roce 2021, své oznámení podali, a to s výjimkou dvou soudců. Jeden soudce, který současně nepodal průběžné oznámení za rok 2020, nepodal výstupní oznámení ze závažných zdravotních důvodů. U jednoho soudce pak vznikla oznamovací povinnost podat výstupní oznámení, avšak soudce následně zemřel.

12. POVĚŘENEC PRO OCHRANU OSOBNÍCH ÚDAJŮ

V roce 2021 se realizovala další fáze implementace požadavků vyplývajících z obecného nařízení o ochraně osobních údajů do vnitřních procesů Nejvyššího soudu. Zmínit lze např. přijetí nových Zásad ochrany osobních údajů v systému CCTV (kamerový systém) v budově Nejvyššího soudu, novelizaci provozního řádu Nejvyššího soudu a úpravu spisového a skartačního plánu Nejvyššího soudu. Zorganizovalo se také školení soudců a zaměstnanců v oblasti ochrany osobních údajů.

Pokračovala spolupráce s Ministerstvem spravedlnosti a Nejvyšším státním zastupitelstvím, která se týkala novelizace instrukce Ministerstva spravedlnosti o zajištění bezpečnosti informací v prostředí informačních a komunikačních technologií v resortu spravedlnosti. Pracovní skupina, vytvořená ze zástupců Nejvyššího soudu a těchto vrcholných institucí, dokončila připomínkování „Politiky ochrany osobních údajů“, která je přílohou této instrukce a ostatních politik.

V souvislosti s pandemií onemocnění covidem-19 bylo poskytováno poradenství a spolupráce při přijímání opatření s ohledem na ochranu osobních údajů, zejména pokud se jednalo o splnění informační povinnosti.

Byla také zpracována metodika pro zpracování osobních údajů v souvislosti s fotografiemi a audiovizuálními záznamy pořizovanými Nejvyšším soudem při akcích, které organizuje.

V rámci dohledové činnosti pověřenkyně pro ochranu osobních údajů byla vydána kontrolní zpráva k zabezpečení osobních údajů v roce 2021.

Rovněž bylo zpracováno stanovisko ke zveřejňování osobních údajů při vyhlašování rozsudků na úřední desce soudu.

Ve vztahu k vrchním soudům, vůči nimž je vykonáván dohled nad zpracováním osobních údajů ve vztahu k výkonu soudních pravomocí, pokračovala komunikace ohledně vnitřních předpisů upravujících problematiku ochrany osobních údajů.

ZÁVĚREČNÉ SLOVO MÍSTOPŘEDSEDY NEJVYŠŠÍHO SOUDU

Přestože rok 2021 byl, z pohledu celospolečenského, rokem nejistot, změn a dlouho nepoznaných výzev, Nejvyšší soud ve zkouškách obstál. Zůstal, společně s celou justicí, stabilním, pevným a spolehlivým bodem v poměrně bouřlivých vodách. Předkládaná Ročenka 2021, jakkoliv podrobná, není s to postihnout vše, co se v uplynulém roce událo. Přesto poskytuje dobrý obraz instituce, jejímž úkolem je, především prostřednictvím sjednocování výkladu právních předpisů, poskytovat ochranu právům a svobodám (zejména) občanů této země.

Nejvyšší soud není, a nesmí být, izolovaným ostrovem. Naopak, vzhledem k absenci jiného (ústředního) orgánu, který by zastupoval justici navenek, je (další) úlohou Nejvyššího soudu reprezentovat soudní moc, být „hlasem justice“. Věřím, že tuto roli bude plnit, tak jako v roce 2021, i v letech nadcházejících.

Do dalšího roku vstupujeme s nadějí, že se nám bude i nadále dařit nejen plnit své – zákonné – poslání, ale že v této úloze předčíme očekávání odborné i laické veřejnosti. Určitě se o to budeme snažit.

Váš Petr Šuk

JUDr. Petr Šuk
místopředseda Nejvyššího soudu

Ročenka Nejvyššího soudu 2021

Vydavatel:

Nejvyšší soud
Burešova 20
657 37 Brno

Editor: Mgr. Petr Tomíček

Grafická úprava a DTP: studio KUTULULU, Brno

Tisk: POINT CZ, s.r.o., Brno

1. vydání, březen 2022

Nejvyšší soud, Burešova 20, Brno: Pohled na historickou budovu Nejvyššího soudu z roku 1932 a její přístavbu dokončenou v roce 2019.
Supreme Court, Burešova 20, Brno: The historic Supreme Court building from 1932 and its extension completed in 2019.

Nejvyšší soud, Brno: Vizualizace konečné podoby velkého jednacího sálu Nejvyššího soudu. Rok 2021 byl ve znamení přípravy rekonstrukce, která by měla být hotova na podzim roku 2022.
Supreme Court, Brno: Visualisation of the final form of the Supreme Court's Great Chamber. The year 2021 was marked by plans for its renovation, which should be completed in the autumn of 2022.

Pražský hrad, 17. 2. 2021: Prezident Miloš Zeman předává jmenování do funkce místopředsedy Nejvyššího soudu Petru Šukovi.
Prague Castle, 17 February 2021: President Miloš Zeman appoints Petr Šuk the Vice-President of the Supreme Court.

Nejvyšší soud, Brno, 10. 3. 2021: Povinné testování soudců a zaměstnanců na přítomnost viru SARS-CoV-2 nařízené vládou ČR realizoval Nejvyšší soud po velké části roku ve spolupráci s výjezdním týmem Zdravotního ústavu.
Supreme Court, Brno, 10 March 2021: Mandatory testing of judges and employees for the SARS-CoV-2 virus, ordered by the Government of the Czech Republic, was carried out by the Supreme Court for a large part of the year in co-operation with the visiting team of the Institute of Public Health.

Nejvyšší soud, Brno, 27. 5. 2021: Koronavírová pandemie přesunula řadu mezinárodních akcí do online prostoru. Petr Angyalossy a ředitel úseku předsedy Nejvyššího soudu Aleš Pavel při jednání Sítě předsedů nejvyšších soudů EU.

Supreme Court, Brno, 27 May 2021: The coronavirus pandemic has moved many international events online. Petr Angyalossy and Head of the Section of the President of the Court Aleš Pavel at the meeting of the Network of the Presidents of the Supreme Judicial Courts of the European Union.

Nejvyšší kasací soud Rumunska, Bukurešť, 10. 8. 2021: Předsedkyně Nejvyššího kasacího soudu Rumunska Corina-Alina Corbu a Petr Angyalossy v jednací síni nejvyššího rumunského soudu. Supreme Court of Cassation of Romania, Bucharest, 10 August 2021: Corina Alina Corbu, President of the Supreme Court of Cassation of Romania, and Petr Angyalossy in the courtroom of the Romanian Supreme Court.

Ústavní soud Rumunska, Bukurešť, 11. 8. 2021: Petra Angyalossyho v doprovodu ředitele úseku předsedy Nejvyššího soudu Aleše Pavla přijal na Ústavním soudu Rumunska jeho předseda Valer Dorneanu. Constitutional Court of Romania, Bucharest, 11 August 2021: Petr Angyalossy visits the Constitutional Court of Romania, where he is received by its President Valer Dorneanu.

Nejvyšší kasací soud Bulharska, Sofia, 13. 8. 2021: Petr Angyalossy a předseda Nejvyššího kasacího soudu Bulharska Lozan Panov. Supreme Court of Cassation of Bulgaria, Sofia, 13 August 2021: Petr Angyalossy and the President of the Supreme Court of Cassation of Bulgaria, Lozan Panov.

Nejvyšší soud Slovenské republiky, Bratislava, 7. 9. 2021: Předseda Nejvyššího soudu Petr Angyalossy a místopředseda Petr Šuk při jednom z častých jednání s předsedou Nejvyššího soudu Slovenska Jánom Šikutom a místopředsedkyní Andreou Moravčíkovou.

Supreme Court of the Slovak Republic, Bratislava, 7 September 2021: Supreme Court President Petr Angyalossy and Vice-President Petr Šuk during one of their frequent meetings with the President of the Slovak Supreme Court Ján Šikuta and its Vice-President Andrea Moravčíková.

Nejvyšší soud, Brno, 6. 10. 2021: Předsedkyně Nejvyššího soudu Rakouska Elisabeth Lovrek při zápisu do Pamětní knihy významných hostů Nejvyššího soudu.

Supreme Court, Brno, 6 October 2021: Elisabeth Lovrek, President of the Supreme Court of Austria, signing the Memorial Book of Distinguished Guests of the Supreme Court.

Karolinum, Praha, 15. 10. 2021: Předseda Jednoty českých právníků Pavel Rychetský předává bronzovou medaili Antonína rytíře Randy za významný přínos pro občanské právo předsedovi senátu občansko-právního a obchodního kolegia Romanu Fialovi, bývalému místopředsedovi Nejvyššího soudu.

Karolinum, Prague, 15 October 2021: Pavel Rychetský, President of the Czech Lawyers' Union, presents the bronze medal of Antonín Randa for significant contribution to civil law to Roman Fiala, former Vice-President of the Supreme Court.

Trenčianské Teplice, 19. až 21. 10. 2021: Tradiční pracovní setkání trestních soudců Nejvyššího soudu a Nejvyššího soudu Slovenské republiky.

Trenčianské Teplice, 19 – 21 October 2021: Traditional working meeting of criminal judges of the Czech and Slovak Supreme Courts.

Nejvyšší soud, Brno, 10. 11. 2021: Kulatý stůl k aktuálním otázkám soudcovské etiky věnovaný aktivitám soudců na sociálních sítích a vedlejší činnosti soudců.
Supreme Court, Brno, 10. 11. 2021: A roundtable on current issues of judicial ethics dedicated to the social networks presence and secondary activities of judges.

Spolkový soudní dvůr, Karlsruhe, 2. 12. 2021: Petr Angyalossy a předsedkyně Spolkového soudního dvůra Bettina Limperg při prohlídce nové budovy nejvyššího soudu Německa.
Federal Court of Justice, Karlsruhe, 2 December 2021: Petr Angyalossy and President of the Federal Court of Justice Bettina Limperg during a tour of the new Court building.

Ústavní soud Německa, Karlsruhe, 3. 12. 2021: Petr Angyalossy a soudkyně ústavního soudu Sibylle Kessel-Wulf při prohlídce galerie všech předsedů Ústavního soudu Německa.
Constitutional Court of Germany, Karlsruhe, 3 December 2021: Petr Angyalossy and judge of the Constitutional Court Sibylle Kessel-Wulf visiting the gallery of all the Presidents of the German Constitutional Court.

Kasační soud Francie, Paříž, 6. 12. 2021: Jednání Petra Angyalossyho s předsedkyní Kasačního soudu Francie Chantal Arens.
Court of Cassation of France, Paris, 6 December 2021: Meeting between Petr Angyalossy and Chantal Arens, President of the Court of Cassation of France.